

**ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการใช้ปุ๋ยของเกษตรกรชาวสวนยางพารา
ตำบลหนองธง อำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง**

**Factors Affecting the Rubber Planters' Behavior of Fertilizer Application in
Nungtong Subdistrict, Pabon District, Phattalung Province**

กงขวัญ นารีหวานดี

Kongkwun Narewhandee

**สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการจัดการธุรกิจเกษตร
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์**

**A Minor Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts in Agribusiness Management
Prince of Songkla University**

2552

ชื่อสารนิพนธ์ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการใช้ปุ๋ยของเกษตรกรชาวสวนยางพารา

ตำบลหนองธง อำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง

ผู้เขียนนางสาวคงขวัญ นารีหวานดี

สาขาวิชาการจัดการธุรกิจเกษตร

ปีการศึกษา2551

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อการศึกษา (1) ลักษณะทั่วไปทางสังคมและเศรษฐกิจ (2) สภาพการทำสวนยางพารา และพฤติกรรมการใช้ปุ๋ย (3) ความรู้/ความเข้าใจของเกษตรกรชาวสวนยางเกี่ยวกับการใช้ปุ๋ยของเกษตรกร (4) ปัจจัยทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อการเลือกซื้อปุ๋ยและแนวโน้มความต้องการใช้ปุ๋ย (5) ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการใช้ปุ๋ยของเกษตรกรชาวสวนยางพารา ตำบลหนองธง อำเภอป่าบอน โดยใช้ข้อมูลทุติยภูมิที่รวบรวมจากเอกสารต่างๆและข้อมูลปฐมภูมิ ใช้ตัวอย่างเกษตรกรจำนวน 120 ราย โดยการสุ่มแบบบังเอิญ สัมภาษณ์เกษตรกรด้วยแบบสอบถามเชิงโครงสร้าง วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา และเชิงปริมาณโดยใช้สถิติไคสแควร์

ผลการศึกษาพบว่า เกษตรกรกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงร้อยละ 51.7 มีอายุเฉลี่ย 43.6 ปี นับถือศาสนาพุทธ ร้อยละ 55.0 และศาสนาอิสลาม ร้อยละ 44.2 จบการศึกษาสูงสุดระดับประถมศึกษา ร้อยละ 51.6 มีสถานภาพสมรสร้อยละ 90.1 มีจำนวนสมาชิกของครัวเรือนในช่วง 4-6 คน ร้อยละ 70.8 มีการทำสวนยางเป็นอาชีพหลัก ร้อยละ 99.2 มีประสบการณ์การทำสวนยางน้อยกว่า 10 ปี ร้อยละ 45.9 มีรายได้รวมในครัวเรือนเฉลี่ยเดือนละ 13,475 บาท ร้อยละ 74.2 ของเกษตรกรมีหนี้สิน เป็นแหล่งหนี้สินในระบบร้อยละ 74.1 โดยกู้ยืมจากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) ร้อยละ 33.3 มีขนาดพื้นที่ถือครองเฉลี่ย 12.8 ไร่ มีพื้นที่ยางเปิดกรีดแล้วเฉลี่ย 8.7 ไร่ต่อครัวเรือน สภาพพื้นที่สวนยางเป็นที่ราบลุ่มร้อยละ 57.5 ลักษณะดินเป็นดินร่วนปนทรายร้อยละ 60.0 พันธุ์ยางที่ใช้ปลูกส่วนใหญ่ใช้พันธุ์ RRIM 600 ร้อยละ 71.7 จำหน่ายผลผลิตในรูปแบบน้ำยางสดร้อยละ 78.3 และยางแผ่นดิบ ร้อยละ 21.7 มีการใช้ปุ๋ยเคมีร่วมกับปุ๋ยอินทรีย์ ร้อยละ 71.7 ปริมาณการใช้ปุ๋ยเคมีปริมาณ 435.4 กิโลกรัมต่อปี ใช้ปุ๋ยอินทรีย์ปริมาณเฉลี่ย 347.5 กิโลกรัมต่อปี เกษตรกรส่วนใหญ่มีการกำจัดวัชพืชก่อนใส่ปุ๋ย มีการใส่ปุ๋ยเคมี 2 ครั้งต่อปี ร้อยละ 47.5 การใส่ปุ๋ยอินทรีย์ 1 ครั้งต่อปี ร้อยละ 42.0 รูปแบบการใส่ปุ๋ยเคมี และอินทรีย์ส่วนใหญ่ใส่แบบหว่าน เกษตรกรซื้อปุ๋ยเคมี และปุ๋ยอินทรีย์จากตัวแทนจำหน่ายเป็นร้อยละ 54.3 และร้อยละ 60.2 ตามลำดับ มีเหตุผลที่เลือกแหล่งซื้อปุ๋ยส่วนใหญ่เพราะใกล้บ้าน เกษตรกรเคยได้รับฟังความรู้ทางวิชาการเกษตร และการใช้ปุ๋ย ร้อยละ 86.7 แหล่งความรู้ทางวิชาการเกษตร และการใช้ปุ๋ยมาจาก

ธนาคารเพื่อการเกษตร และสหกรณ์การเกษตร ร้อยละ 57.6 มีความเข้าใจระดับปานกลาง ร้อยละ 90.5 ซึ่งเกษตรกรส่วนใหญ่มีความรู้ และความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้ปุ๋ย ปัจจัยทางการตลาดด้านคุณภาพปุ๋ย ราคาขาย การให้บริการขนส่ง และคำแนะนำจากเพื่อนบ้าน มีผลต่อการเลือกใช้ปุ๋ยในระดับมาก ภาวะหนี้สิน และพื้นที่เปิดกรีดแล้วมีความสัมพันธ์กับรูปแบบการใช้ปุ๋ยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ $\alpha = 0.05$ เกษตรกรมีแนวโน้มความต้องการใช้ปุ๋ยเคมีในอนาคตเพิ่มขึ้นร้อยละ 51.6 แนวโน้มการใช้ปุ๋ยอินทรีย์ในอนาคตเพิ่มขึ้นร้อยละ 43.2 ส่วนใหญ่ต้องการการบริการจากผู้จำหน่ายปุ๋ยด้านคำแนะนำสูตรปุ๋ย ปริมาณที่เหมาะสมกับดิน และพืชร้อยละ 68.3 ส่วนปัญหาและอุปสรรคที่สำคัญของการใช้ปุ๋ย คือ ราคาปุ๋ยแพง คุณภาพของปุ๋ยไม่ได้มาตรฐาน และหน่วยงานของรัฐยังเข้าไม่ถึงเกษตรกร ขาดการติดตาม และส่งเสริมอย่างต่อเนื่อง

Minor Thesis Title	Factors Affecting Behaviors on Fertilization of Rubber Farmers in Nongtong Sub-District, Pabon District, Patthalung Province
Author	Miss Kongkwan Nareewandee
Major Program	Agribusiness Management
Academic Year	2008

Abstract

The research is aimed to study (1) the social and economic features (2) the features of rubber planting and behaviors on fertilization (3) knowledge/understanding of the farmers on fertilization (4) marketing factors affecting fertilization and trend of fertilization and (5) problems, threats, and suggestions raised by rubber farmers in Nongtong Sub-District, Pabon District, Patthalung Province. The secondary data were compiled from related documents. The primary data were collected from 120 rubber farmers, which were defined by the accidental sampling. The farmers were interviewed by the structured questionnaire. The data are analyzed by the descriptive statistics, and Chi-Square statistics is implemented for the quantitative analysis.

The results reveal that most of the farmers are female, 51.7%, and 43.6 years in average. The farmers are Buddhists, 55.0%, and Muslims 44.2%. The farmers are primary educated, 51.6%, and married, 90.1%. The household members are 4-6 people, 70.8%. The majorities, 99.2%, do rubber plantations as their main career. The farmers, 45.9%, have experienced in rubber plantations less than 10 years. The farmers earn total household income for 13,475 baht in average. Most of the farmers, 74.2%, are in debt condition. The formal loan is 74.1%, which is financed by Bank for Agriculture and Agricultural Cooperatives (BAAC), 33.3%. The farmers own the land of 12.8 rais each household in average. The average tapping area is 8.7 rais each household. The plantations are in flat area, 57.5%. The soil condition is the combination of marl and sand, 60.0%. The most famous variety among the farmers is RRIM 600, 71.7%. The outputs are distributed in form of field latex, 78.3%, and rubber unsmoked sheet, 21.7%. The chemical fertilizers are applied with the organic fertilizers, 71.7%. The chemical fertilizers are 435.4 kilograms/year. The average organic fertilization is 347.5 kilograms/year. Most of the farmers eliminate weeds before fertilization. The chemical fertilization is implemented twice a year, 47.5%. The organic fertilization is implemented once a year, 42.0%. The pattern of chemical and

organic fertilization is sowing. The farmers buy chemical and organic fertilizers from the dealers, 54.3% and 60.2% respectively. The reasons are described as following. The selling shops are close to their houses. The farmers had perceived the academic and agricultural information as well as fertilization, 86.7%. The source of information is Bank for Agriculture and Agricultural Cooperatives, 57.6%. The farmers' understanding rated in the medium level is 90.5%. The farmers know and understand the fertilization. The marketing factors e.g. fertilizer quality, rubber price, transportation service, and advices from neighbors influence the fertilizer selection in the good level. Debts and tapping area relate to the pattern of fertilization with the statistically significant level at $\alpha = 0.05$. The future trend of the demand on chemical fertilization increases 51.6%. The future trend of the demand on organic fertilization increases 43.2%. Most of the farmers need the service provided by the sellers on the advice of fertilizer formula, which suits the soil condition and plants, 68.3%.

Problems and threats on fertilization are listed as details. The price is high. The fertilizer quality is below the standard. The government agencies do not approach to the farmers. The monitoring and promotion are not continuously implemented.

กิตติกรรมประกาศ

ผลงานสารนิพนธ์เรื่องปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการใช้ปุ๋ยของเกษตรกรชาวสวนยางพารา ตำบลหนองธง อำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง สามารถสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี เป็นเพราะการเสียสละเวลาอันมีค่าโดยกรุณาใส่ใจดูแลและให้คำแนะนำปรึกษาในกระบวนการวิจัยอย่างสม่ำเสมอ ของ รองศาสตราจารย์ ดร. สมบูรณ์ เจริญจิระตระกูล อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ โดยเริ่มตั้งแต่การเขียนโครงร่างสารนิพนธ์ การวิเคราะห์ข้อมูล จนขั้นสุดท้าย คือ การเขียนสารนิพนธ์อย่างถูกต้อง ผู้วิจัยมีขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้ด้วย ทั้งใคร่ขอขอบพระคุณ ดร.สิริรัตน์ เกียรติปฐมชัย และผู้ช่วยศาสตราจารย์ปริญญา เจ็ดโถม กรรมการสอบสารนิพนธ์ที่ได้กรุณาชี้แนะสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อผู้เขียน ทำให้สารนิพนธ์ฉบับนี้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณแม่ ครอบครัว และพี่ๆ ที่ทำงานที่คอยเป็นกำลังใจสำคัญโดยตลอดระยะเวลาที่ทำการศึกษา จนกระทั่งงานวิจัยชิ้นนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี และที่ขาดมิได้ คือเพื่อนร่วมชั้นเรียน MAB 9 ที่คอยเป็นกำลังใจและช่วยเหลือมาโดยตลอด หากสารนิพนธ์ฉบับนี้มีส่วนที่ให้แนวคิด และมีประโยชน์ต่อการศึกษาค้นคว้า สามารถนำไปใช้ประโยชน์ ผู้วิจัยขอมอบความดีทั้งหมดให้กับพระคุณมารดา ครูบาอาจารย์ ที่ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ตั้งแต่ต้นจนถึงปัจจุบัน สุดท้ายขอขอบคุณ และเป็นกำลังใจแก่เกษตรกรชาวสวนยางพาราทุกท่านที่เสียสละเวลาให้ข้อมูลด้วยความเต็มใจ

กงขวัญ นารีหวานดี

เมษายน 2552

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	(3)
Abstract	(5)
กิตติกรรมประกาศ	(7)
สารบัญ	(8)
สารบัญตาราง	(10)
สารบัญภาพ	(11)
บทที่ 1 บทนำ	
1.1 ความสำคัญ และที่มาของการวิจัย	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย	2
1.3 ขอบเขตของการวิจัย	3
1.4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	3
บทที่ 2 การตรวจสอบเอกสาร	
2.1 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง	4
2.2 องค์ความรู้เกี่ยวกับขยางพารา และการใช้ปุ๋ย	7
2.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	12
บทที่ 3 วิธีวิจัย	
3.1 ข้อมูลและการเก็บรวบรวมข้อมูล	19
3.2 วิธีวิเคราะห์ข้อมูล	21
บทที่ 4 ผลการวิจัย	
4.1 สภาพทั่วไปทางสังคมของเกษตรกรชาวสวนยางพารา	24
4.2 สภาพทั่วไปทางเศรษฐกิจของเกษตรกรชาวสวนยางพารา	28
4.3 โครงสร้างการผลิตของเกษตรกรชาวสวนยางพารา	30
4.4 พฤติกรรมการใช้ปุ๋ยของเกษตรกรชาวสวนยางพารา	36
4.5 ความรู้/ความเข้าใจของเกษตรกรชาวสวนยางพาราเกี่ยวกับการใช้ปุ๋ย	42
4.6 ปัจจัยทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อการเลือกใช้ปุ๋ยของเกษตรกร ชาวสวนยางพารา	46
4.7 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางด้านสังคม เศรษฐกิจ และสภาพทั่วไปของสวนยางพารากับรูปแบบการใช้ปุ๋ย	48
4.8 แนวโน้มความต้องการใช้ปุ๋ยของเกษตรกรชาวสวนยางพารา และความต้องการของเกษตรกร	50

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
4.9 ปัญหา และอุปสรรคในการใช้ปุ๋ยของเกษตรกรชาวสวนยางพารา	52
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ	
5.1 สรุปผลการวิจัย	53
5.2 ข้อเสนอแนะ	56
5.3 ข้อจำกัดการวิจัย	57
5.4 ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป	58
บรรณานุกรม	59
ภาคผนวก	62
ประวัติผู้เขียน	77

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 2.1 คำถาม และคำตอบเพื่อค้นหาลักษณะพฤติกรรมของผู้บริโภค	5
ตารางที่ 2.2 อัตราการใช้ปุ๋ยเคมีสำหรับยางพารา ก่อนเปิดกรีด	9
ตารางที่ 2.3 สูตรปุ๋ยที่มีความเหมาะสมกับเนื้อดิน และอายุของยาง	11
ตารางที่ 3.1 ประชากรและตัวอย่างที่เลือกศึกษา จำแนกตามหมู่บ้าน	
ตำบลหนองธง อำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง	20
ตารางที่ 4.1 สภาพทั่วไปทางสังคมของเกษตรกรกลุ่มตัวอย่าง	26
ตารางที่ 4.2 โครงสร้างสมาชิกในครัวเรือนของเกษตรกรกลุ่มตัวอย่าง	27
ตารางที่ 4.3 สภาพทั่วไปทางเศรษฐกิจของเกษตรกรกลุ่มตัวอย่าง	29
ตารางที่ 4.4 โครงสร้างการถือครองที่ดิน และการใช้ที่ดิน	31
ตารางที่ 4.5 สวนยางพารา และสภาพพื้นที่ของสวนยางพาราของเกษตรกรกลุ่มตัวอย่าง	33
ตารางที่ 4.6 ข้อมูลเกี่ยวกับการทำสวนยางพารา และการใช้แรงงานในการกรีดยาง	35
ตารางที่ 4.7 การใช้ปุ๋ยของเกษตรกรกลุ่มตัวอย่าง	38
ตารางที่ 4.8 ความถี่ และรูปแบบการใส่ปุ๋ยเคมี และปุ๋ยอินทรีย์	41
ตารางที่ 4.9 ความรู้/ความเข้าใจของเกษตรกรชาวสวนยางพาราเกี่ยวกับการใช้ปุ๋ย	44
ตารางที่ 4.10 ปัจจัยทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อการเลือกใช้ปุ๋ยของเกษตรกร	
ชาวสวนยางพารา	47
ตารางที่ 4.11 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางสังคม	
และเศรษฐกิจกับรูปแบบ การใช้ปุ๋ยของเกษตรกรชาวสวนยางพารา	49
ตารางที่ 4.12 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยของสภาพทั่วไป	
ของสวนยางพารากับรูปแบบการใช้ปุ๋ยของเกษตรกรชาวสวนยางพารา	50
ตารางที่ 4.13 แนวโน้มความต้องการใช้ปุ๋ยของเกษตรกรชาวสวนยางพารา	51
ตารางที่ 4.14 ความต้องการของเกษตรกรจากผู้จำหน่ายปุ๋ย	51

สารบัญภาพ

ภาพ	หน้า
2.1 แบบจำลองพฤติกรรมผู้บริโภค	6
3.1 กรอบแนวคิดความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางสังคม เศรษฐกิจ สภาพทั่วไป ของสวนยางพารากับรูปแบบการใช้ปุ๋ยของเกษตรกรกลุ่มตัวอย่าง	23

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความสำคัญ และที่มาของการวิจัย

ประเทศไทยเป็นประเทศเกษตรกรรมประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทางการเกษตรโดยพืชเศรษฐกิจที่สำคัญของประเทศไทย และของภาคใต้ ได้แก่ ยางพารา ในปัจจุบันประเทศไทยเป็นผู้ผลิต และส่งออกยางพาราอันดับหนึ่งของโลก โดยปี พ.ศ. 2548 ประเทศไทยมีพื้นที่กรีดยางพาราได้ประมาณ 13.58 ล้านไร่ เป็นพื้นที่กรีดยางในภาคใต้ประมาณ 10.95 ล้านไร่ (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2549)

จังหวัดพัทลุงเป็นจังหวัดหนึ่งที่มีการประกอบอาชีพสวนยางพารากันมากโดยในปี พ.ศ. 2548 จังหวัดพัทลุงมีพื้นที่ปลูกยางพารา 675,298 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 6.8 ของทั้งประเทศ ให้ผลผลิต 150,052 ตัน คิดเป็นร้อยละ 6.25 ของทั้งประเทศ อำเภอป่าบอน เป็นอำเภอหนึ่งในจังหวัดพัทลุง ที่มีการทำสวนยางพารากันมาก จากการเปลี่ยนแปลงทางสังคม และเศรษฐกิจในช่วง 10 ปี ที่ผ่านมาเกษตรกรหันมาประกอบอาชีพการทำสวนยางพาราเป็นอาชีพหลักกันอย่างแพร่หลาย จากเดิมที่ประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพการทำนาเป็นส่วนใหญ่ แต่ปัจจุบันเกษตรกรที่มีอาชีพทำนาเปลี่ยนมาทำสวนยางพาราเพิ่มขึ้น เนื่องจากยางพาราให้ผลตอบแทนที่ดีกว่า ในปี พ.ศ. 2548 อำเภอป่าบอน มีพื้นที่ปลูกยางพารา 75,230 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 11.5 ของจังหวัดพัทลุง (สำนักงานเกษตรจังหวัดพัทลุง, 2550)

สถานการณ์ราคายางพาราที่มีแนวโน้มปรับตัวเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่องโดยในปี พ.ศ. 2547 ราคายางแผ่นดิบที่ตลาดกลางยางพาราขนาดใหญ่เฉลี่ย 48.65 บาทต่อกิโลกรัม เพิ่มขึ้นเป็น 57.28 บาทต่อกิโลกรัม และ 91.25 บาทต่อกิโลกรัม ในปี พ.ศ. 2549 และปี พ.ศ. 2550 ตามลำดับ ทำให้เกษตรกรชาวสวนยางพารามีรายได้เพิ่มขึ้น และเป็นเหตุผลให้เกษตรกรหันมาดูแลสวนยางพาราเพิ่มมากขึ้น เพื่อเพิ่มผลผลิตต่อไร่ของยางพารา (สำนักงานกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยาง, 2550)

ปัจจัยที่มีผลต่อการเพิ่มผลผลิตต่อไร่ มีหลายปัจจัย หนึ่งในปัจจัยที่สำคัญคือ ปุ๋ย ซึ่งเดิมเกษตรกรนิยมใช้ปุ๋ยเคมีสูตร 15-15-15 แต่หลังจากปี พ.ศ. 2545 เป็นต้นมา เกษตรกรชาวสวนยางและภาครัฐตื่นตัว และให้ความสำคัญกับการใช้ปุ๋ยอินทรีย์ในการทำสวนยางพารามากขึ้น เกษตรกรใช้ปุ๋ยเคมีร่วมกับปุ๋ยอินทรีย์เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต ทั้งในด้านผลผลิตที่เพิ่มขึ้น และคุณภาพของผลผลิตที่ดีขึ้น เพราะปุ๋ยอินทรีย์จะเป็นส่วนช่วยในด้านการปรับปรุงดิน คุณสมบัติทางกายภาพของดิน ทำให้ดินร่วนซุย ทำให้พืชสามารถดูดธาตุอาหารจากปุ๋ยเคมีได้มากขึ้น (ดิเรก, 2546)

ปัจจุบันการใช้ปุ๋ยอินทรีย์จะมีการใช้อย่างแพร่หลาย และปุ๋ยอินทรีย์ก็มีประโยชน์ดังที่กล่าวไว้แล้ว อย่างไรก็ตามปุ๋ยอินทรีย์ก็ยังมีข้อจำกัด เช่นการให้ธาตุอาหารต่ำไม่เพียงพอต่อการเพิ่มผลผลิต ซึ่งเกษตรกรยังคงจำเป็นต้องใช้ปุ๋ยเคมี ถึงแม้ราคาจะปรับตัวสูงขึ้น ดังนั้นในภาวะที่เกษตรกรยังมีความจำเป็นต้องใช้ปุ๋ยในการเพิ่มผลผลิตทางการเกษตร การพิจารณาการเลือกใช้ปุ๋ยให้เหมาะสม เช่น วิธีการใช้ปุ๋ยถูกต้องหรือไม่ มีความความเข้าใจในเรื่องการใช้ปุ๋ย ระดับความต้องการปริมาณการใช้ และเหตุผลที่เกษตรกรตัดสินใจซื้อจากผู้ขายหรือผู้ผลิตรายใด เพราะเหตุใดจึงเป็นประเด็นของเกษตรกรที่นำมาพิจารณาในการตัดสินใจ

ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาว่าอะไรคือ ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการใช้ปุ๋ยของเกษตรกรชาวสวนยางพารา ตำบลหนองรง อำเภอบำบอน จังหวัดพัทลุง โดยได้ศึกษาสภาพแวดล้อมทางสังคมและเศรษฐกิจ พฤติกรรมการใช้ปุ๋ยของเกษตรกรชาวสวนยางพารา ปัจจัยทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อการใช้ปุ๋ยของเกษตรกรชาวสวนยางพาราในตำบลหนองรง อำเภอบำบอน จังหวัดพัทลุง ความรู้/ความเข้าใจในการใช้ปุ๋ย รวมถึงปัญหา และอุปสรรคของการใช้ปุ๋ย เพื่อเสนอแนะแนวทางแก้ไขที่เป็นประโยชน์แก่เกษตรกรในการเลือกใช้ปุ๋ยได้อย่างถูกต้อง นอกจากนี้จะเป็นประโยชน์แก่หน่วยงานทั้งภาคเอกชน และราชการที่เกี่ยวข้อง ในการนำองค์ความรู้จากการวิจัยเป็นแนวทางในการส่งเสริมการใช้ปุ๋ยที่เหมาะสมแก่เกษตรกรชาวสวนยางพาราต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 1) เพื่อศึกษาลักษณะทั่วไปทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกรชาวสวนยางพาราในตำบลหนองรง อำเภอบำบอน จังหวัดพัทลุง
- 2) เพื่อศึกษาสภาพการทำสวนยางพารา และพฤติกรรมการใช้ปุ๋ยของเกษตรกรในตำบลหนองรง อำเภอบำบอน จังหวัดพัทลุง
- 3) เพื่อศึกษาความรู้/ความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้ปุ๋ยของเกษตรกรชาวสวนยางพาราในตำบลหนองรง อำเภอบำบอน จังหวัดพัทลุง
- 4) เพื่อศึกษาปัจจัยทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อการเลือกซื้อปุ๋ย และแนวโน้มความต้องการใช้ปุ๋ย ของเกษตรกรชาวสวนยางพาราในตำบลหนองรง อำเภอบำบอน จังหวัดพัทลุง
- 5) เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรคในการใช้ปุ๋ยของเกษตรกรชาวสวนยางพาราในตำบลหนองรง อำเภอบำบอน จังหวัดพัทลุง

1.3 ขอบเขตของการวิจัย

ในการศึกษาวิจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการใช้ปุ๋ยของเกษตรกรชาวสวนยางพาราในตำบลหนองธง อำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตการศึกษา กลุ่มตัวอย่าง และระยะเวลาการเก็บข้อมูลไว้ดังนี้

1) ชนิดของปุ๋ยที่ศึกษา คือ ปุ๋ยเคมี และปุ๋ยอินทรีย์ เนื่องจากปัจจุบันราคาขายพาราสูงทำให้เกษตรกรมีความสามารถที่จะซื้อปุ๋ยเคมีได้มากขึ้น และประกอบกับองค์ความรู้เกี่ยวกับการใช้ปุ๋ยอินทรีย์มีมากขึ้น

2) ความรู้/ความเข้าใจในการใช้ปุ๋ยของเกษตรกร คือ ระดับอัตราการใช้ปุ๋ย รวมถึงความเข้าใจของคุณลักษณะปุ๋ยเคมี ปุ๋ยอินทรีย์ และประโยชน์ของการใช้ปุ๋ยเคมีร่วมกับปุ๋ยอินทรีย์

3) กลุ่มตัวอย่าง คือ เกษตรกรชาวสวนยางพาราที่มียางเปิดกรีดแล้ว และเป็นหัวหน้าครอบครัวที่มีบทบาทสูงสุดในการตัดสินใจใช้ปุ๋ยในการผลิตทางการเกษตร จำนวน 120 ราย

4) โดยผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูล เดือนพฤศจิกายน-ธันวาคม พ.ศ. 2551

1.4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น หน่วยงานส่งเสริมการเกษตร สำนักงานกองทุนสงเคราะห์สวนยาง ผู้ประกอบการธุรกิจปุ๋ย ในการส่งเสริมการใช้ปุ๋ย การพัฒนาการผลิตและการจำหน่ายปุ๋ย ให้มีความเหมาะสมในเชิงวิชาการ และสอดคล้องกับพฤติกรรมของเกษตรกรมากยิ่งขึ้น

บทที่ 2

การตรวจสอบเอกสาร

การศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการใช้ปุ๋ยของเกษตรกรชาวสวนยางพาราใน ตำบลหนองธง อำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง ผู้ศึกษาได้ทำการตรวจสอบเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องด้านต่างๆ ตามลำดับดังนี้ (1) ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง (2) องค์ความรู้เกี่ยวกับยางพารา การใช้ปุ๋ย และ (3) งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมผู้บริโภค และปัจจัยสำคัญที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของผู้บริโภค

ความต้องการขั้นพื้นฐานของมนุษย์ คือ ปัจจัย 4 ซึ่งได้แก่ อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่ อาศัย และยารักษาโรค ที่มนุษย์ เสพ ใช้สกินเป็ลือง ใช้สอย โดยพฤติกรรมดังกล่าวอาจเรียกโดยสรุปได้ว่า บริโภค ดังนั้น มนุษย์ในฐานะเป็นผู้แสดงพฤติกรรมเหล่านั้นจึงเรียกว่า “ผู้บริโภค” (ดวงกมล, 2527)

ซึ่งก่อนที่จะได้กล่าวถึงทฤษฎีพฤติกรรมผู้บริโภค ผู้วิจัยใคร่ขอเสนอความหมายของพฤติกรรมผู้บริโภค” จากการรวบรวมจากแหล่งข้อมูลต่างๆ ไว้ดังนี้

1) ความหมายเกี่ยวกับพฤติกรรมผู้บริโภค

พฤติกรรมผู้บริโภค (Consumer Behavior) คือ ประชากรผู้มีความต้องการ และมีอำนาจซื้อ พฤติกรรมในการซื้อการบริโภค และอุปโภคจึงเกิดขึ้น การบริหารการตลาด และการวางแผนโฆษณานั้นจะกระทำโดยรู้จักผู้บริโภค คำว่า รู้จักผู้บริโภค ในที่นี้หมายถึง การเข้าใจจิตวิทยาของผู้บริโภค และเข้าถึงองค์ประกอบต่างๆ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจของผู้บริโภค (ศิริวรรณ และคณะ, 2538)

พฤติกรรมผู้บริโภค หมายถึง กิจกรรม และกระบวนการตัดสินใจของบุคคลในการประเมินผล และให้ได้มาซึ่งการใช้สินค้าและบริการ โดยบุคคลนั้นจะตัดสินใจว่าจะซื้อดีหรือไม่ถ้าจะซื้อจะซื้ออะไร ซื้อเมื่อไร และซื้ออย่างไร (ยุพาวดี, 2531)

พฤติกรรมผู้บริโภค เป็นส่วนที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาผู้บริโภค ซึ่งต่างก็ต้องจัดหาสิ่งจำเป็นสำหรับความเป็นอยู่ในชีวิตประจำวัน คือ สินค้า แลบริการจากระบบทางเศรษฐกิจมาตอบสนองความต้องการของตน ในเวลาเดียวกันภายในระบบเศรษฐกิจ กิจกรรมทางการตลาด (Marketing) ก็จะเป็นส่วนสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการตอบสนองความต้องการของมนุษย์ในสังคมนั้นๆ ดังนั้น จึงเป็นส่วนสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการตอบสนองความต้องการของ

มนุษย์ในสังคมนั้นๆ ดังนั้น จึงเป็นการสมควรที่จะต้องเข้าใจถึงความสัมพันธ์ที่มีต่อกันของระบบเศรษฐกิจ การตลาด และผู้บริโภค (ชญาดา, 2546)

สุพรรณิ จงวิวัฒน์สกุล (2542) ได้ให้นิยามความหมายของพฤติกรรมผู้บริโภค ไว้ว่าพฤติกรรมผู้บริโภค หมายถึง พฤติกรรมซึ่งผู้บริโภคแสดงออกในการค้นหา การซื้อ การใช้ การประเมินค่า และการจับจ่ายใช้สอยผลิตภัณฑ์ ซึ่งคาดหวังว่าจะสามารถตอบสนองความต้องการจนได้รับความพึงพอใจ และกิจกรรมเหล่านี้จะเกี่ยวข้องกับการกระทำต่างๆ และกระบวนการทางอารมณ์ และจิตใจ

2) ปัจจัยสำคัญที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของผู้บริโภค

ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ (2538) ได้อธิบายเรื่องการวิเคราะห์พฤติกรรมผู้บริโภค (Analyse Consumer Behavior) ว่าเป็นการค้นหาหรือวิจัยเกี่ยวกับพฤติกรรมการซื้อ และการใช้ของผู้บริโภค เพื่อให้ทราบถึงลักษณะความต้องการ และพฤติกรรมการซื้อ และการใช้ของผู้บริโภค โดยจะประกอบด้วยคำถามที่ใช้เพื่อค้นหาลักษณะความต้องการ พฤติกรรมการซื้อ และการใช้ของผู้บริโภค ดังตารางที่ 2.1

ตารางที่ 2.1 คำถาม และคำตอบเพื่อค้นหาลักษณะพฤติกรรมของผู้บริโภค

คำถาม (6Ws และ 1 H)	คำตอบที่ต้องการทราบ (7Os)
1. ใครอยู่ในตลาดกลุ่มเป้าหมาย (Who?)	ลักษณะกลุ่มเป้าหมาย (Occupant) ทางด้านประชากรศาสตร์
2. ผู้บริโภคซื้ออะไร (What?)	สิ่งที่ผู้บริโภคต้องการซื้อ (Object) ก็คือคุณสมบัติหรือองค์ประกอบของผลิตภัณฑ์
3. ทำไมผู้บริโภคถึงซื้อ (Why?)	วัตถุประสงค์ในการซื้อ (Objective) เพื่อตอบสนองความต้องการด้านร่างกาย และจิตวิทยา
4. ใครมีส่วนร่วมในการตัดสินใจซื้อ (Who?)	บทบาทของกลุ่มต่างๆ (Organization)
5. ผู้บริโภคซื้อเมื่อใด (When?)	โอกาสในการซื้อ (Occasion) เช่น ช่วงฤดูกลาง เทศกาล
6. ผู้บริโภคซื้อที่ใด (Where?)	ช่องทางหรือแหล่ง (Outlet) ที่ผู้บริโภคไปทำการซื้อ
7. ผู้บริโภคซื้ออย่างไร (How?)	ขั้นตอนในการตัดสินใจซื้อ (Operation)

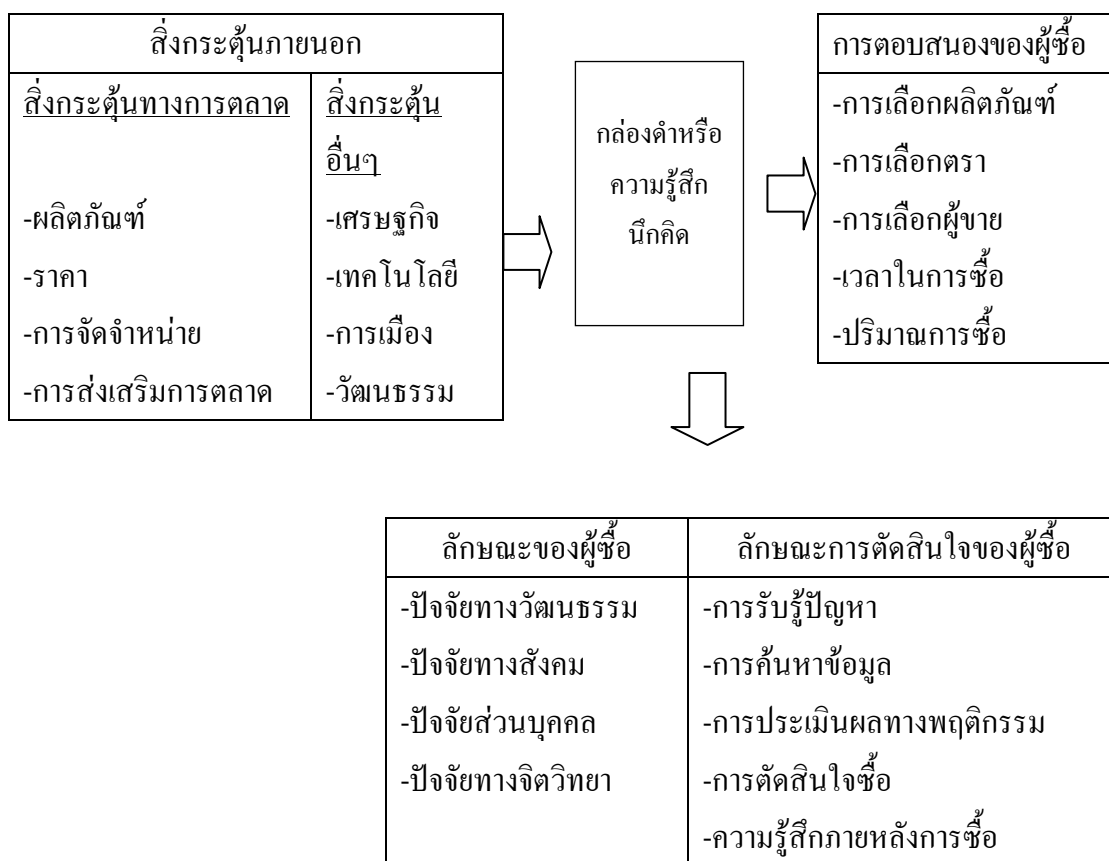
ที่มา : กนกวรรณ, 2547

การวิเคราะห์พฤติกรรมผู้บริโภคเป็นสิ่งจำเป็น เป็นการวิเคราะห์พฤติกรรม การซื้อในอดีต และพยากรณ์กิจกรรมการซื้อในอนาคต โดยมีรูปแบบจำลองของพฤติกรรม ผู้บริโภค และอิทธิพลต่างๆ ที่มีต่อพฤติกรรมผู้บริโภค

กนกวรรณ แก้วแพงมาก (2547) ได้นำเสนอแบบจำลองพฤติกรรมผู้บริโภค และ ปัจจัยสำคัญที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมซื้อของผู้บริโภคจากการรวบรวมข้อมูลจากเอกสารต่างๆ

2.1) แบบจำลองพฤติกรรมผู้บริโภค

แบบจำลองพฤติกรรมผู้บริโภค เป็นการศึกษาถึงเหตุจูงใจที่ทำให้เกิดการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์ โดยเริ่มต้นจากการเกิดสิ่งกระตุ้น ที่ทำให้เกิดความต้องการสิ่งกระตุ้นผ่านเข้ามาในความรู้สึกนึกคิดของผู้ซื้อ (Buyer's Black Box) ซึ่งเปรียบเสมือนกล่องดำที่ผู้ผลิตหรือผู้ขายไม่สามารถคาดคะเนได้ ความรู้สึกนึกคิดของผู้ซื้อจะได้รับอิทธิพลจากลักษณะต่างๆของผู้ซื้อแล้วจะตอบสนองของผู้ซื้อ (ภาพที่ 2.1)

ภาพที่ 2.1 แบบจำลองพฤติกรรมผู้บริโภค

ที่มา : ศิริวรรณ และคณะ, 2538

จุดเริ่มต้นของแบบจำลองนี้อยู่ที่มีสิ่งกระตุ้นให้เกิดความต้องการก่อนแล้วทำให้เกิดการตอบสนอง ซึ่งสิ่งกระตุ้นนี้อาจเกิดขึ้นจากภายในร่างกาย และจากภายนอก ถือว่าเป็นเหตุจูงใจให้เกิดการซื้อสินค้า ซึ่งอาจใช้เหตุจูงใจซื้อด้านเหตุผล และด้านจิตวิทยา เรียกว่าทฤษฎีนี้ว่า “S R Theory” ดังนี้

(1) สิ่งกระตุ้นทางการตลาด เป็นสิ่งกระตุ้นที่ควบคุม และต้องจัดให้มีขึ้น สิ่งกระตุ้นที่เกี่ยวข้องกับส่วนประสมทางการตลาดองค์ดำ หรือความรู้สึกลึกนึ้กคิขของผู้ซื้อ (Buyer's Black Box) ความรู้สึกลึกนึ้กคิขของผู้ซื้อที่เปรียบเสมือนกล่องดำ ซึ่งผู้ผลิตหรือผู้ขายไม่สามารถทราบได้จึงต้องพยายามค้นหาความรู้สึกลึกนึ้กคิขของผู้ซื้อ โดยความรู้สึกลึกนึ้กคิขของผู้ซื้อได้รับอิทธิพลจากลักษณะของผู้ซื้อ และกระบวนการตัดสินใจของผู้ซื้อ

(2) ลักษณะของผู้ซื้อ มีอิทธิพลจากปัจจัยต่างๆ คือ ปัจจัยด้านวัฒนธรรม ปัจจัยด้านสังคม ปัจจัยส่วนบุคคล และปัจจัยจิตวิทยา

(3) กระบวนการตัดสินใจซื้อของผู้ซื้อ ประกอบด้วยขั้นตอน คือ การรับรู้ปัญหา การค้นหาข้อมูล การประเมินผลทางพฤติกรรม การตัดสินใจซื้อ และความรู้สึกลึกนึ้กคิขภายหลังการซื้อ

2.2 องค์ความรู้เกี่ยวกับยางพารา และการใช้ปุ๋ย

2.2.1 สภาพแวดล้อมที่เหมาะสมต่อการปลูกยางพารา

ในการปลูกยางพาราจะสามารถปลูกได้ และให้ผลดีถ้าสภาพแวดล้อมบางประการเหมาะสมซึ่งมีดังต่อไปนี้ (กรมวิชาการเกษตร, 2548)

1) พื้นที่ปลูกยาง ไม่ควรอยู่สูงจากระดับน้ำทะเลเกิน 200 เมตร และไม่ควรมีความลาดเทเกิน 45 องศา หากจะปลูกยางในพื้นที่ที่มีความลาดเทเกิน 15 องศาขึ้นไป ควรปลูกแบบขั้นบันได

2) สภาพที่ดิน ควรมีหน้าดินลึกไม่น้อยกว่า 1 เมตร โดยไม่มีชั้นของหินแข็งหรือดินดานซึ่งจะขัดขวางการเจริญเติบโตของราก เนื้อดินร่วนเหนียวปนทราย มีความอุดมสมบูรณ์ปานกลาง มีการระบายน้ำ และอากาศดี น้ำไม่ท่วมขัง ระดับน้ำใต้ดินลึกกว่า 1 เมตร ไม่เป็นดินเค็ม และมีความเป็นกรดเป็นด่าง 4.0-5.5

3) ปริมาณน้ำฝน ควรมีปริมาณน้ำฝนไม่น้อยกว่า 1,350 มิลลิเมตรต่อปี และมีฝนตกไม่น้อยกว่า 120 วันต่อปี

4) ความชื้นสัมพัทธ์ มีความชื้นสัมพัทธ์เฉลี่ยตลอดปีไม่น้อยกว่า 65 เปอร์เซ็นต์

5) อุณหภูมิ มีอุณหภูมิเฉลี่ยตลอดปีไม่แตกต่างกันมากนัก ควรมีอุณหภูมิเฉลี่ยประมาณ 24 องศาเซลเซียส

6) ความเร็วลม มีความเร็วลมเฉลี่ยตลอดปีไม่เกิน 1 เมตรต่อวินาที

7) การเตรียมดิน ให้เตรียมดินโดยการไถ 2 ครั้ง ในกรณีที่พื้นที่ลาดเทมาก ๆ เช่น เนินเขาชันเกินกว่า 15 องศา จะต้องทำขั้นบันไดหรือชานดิน เพื่อป้องกันไม่ให้น้ำฝนชะล้างเอาหน้าดินไหลไปตามน้ำ อาจทำเฉพาะต้นยางที่เป็นแนวเดียวกันล้อมให้เป็นวงกลมรอบไปตามไหล่เขาหรือเนินก็ได้ โดยให้ระดับขนานไปกับพื้นดินขั้นบันไดควรกว้างน้อยที่สุด 1.5 เมตร แต่ละขั้นให้ตัดดินลึก เอียงเข้าไปในทางเนินดิน ตรงขอบด้านนอกทำเป็นคันสูงประมาณ 30 เซนติเมตร กว้าง 60-70 เซนติเมตร ระยะระหว่างขั้นบันไดประมาณ 8-10 เมตร

2.2.2 ชนิดของต้นพันธุ์ยาง

1) ต้นตอตา คือ ต้นที่ได้รับการติดตาด้วยยางพันธุ์ดีหลังจากที่ติดตาเรียบร้อยแล้ว จึงถอนขึ้นมาตัดแต่งราก และตัดต้นเดิม เนื้อแผ่นตาประมาณ 2 นิ้วทึง แล้วนำต้นตอที่ได้ไปปลูกทันที ต้นตอตาจะเป็นต้นพันธุ์ที่ไม่มีดินห่อหุ้มรากหรือต้นเปลือกราก

2) ต้นติดตาชำในถุงพลาสติกหรือยางชำถุง คือ ต้นตอตาที่นำมาชำในถุงพลาสติก ขนาดกว้าง 4 นิ้ว ยาว 14 นิ้ว หรือขนาดใหญ่กว่านี้ที่บรรจุไว้เรียบร้อยแล้ว ดูแลบำรุงรักษาจนตาแตกออกมาเป็นใบได้ขนาด 1-2 นิ้ว อายุประมาณ 3-5 เดือน และมีใบฉัตรยอดแก่เต็มที่

3) ต้นยางที่ปลูกด้วยเมล็ดแล้วติดตาในแปลง คือ การปลูกสร้างสวนยางโดยใช้เมล็ดปลูกในแปลงโดยตรง เมื่อเมล็ดเจริญเติบโตเป็นต้นกล้าที่ขนาดเหมาะสมจึงทำการติดตาในแปลงปลูก

2.2.3 การใช้ปุ๋ยในสวนยางพารา

เนื่องจากสภาพดินปลูกยางแต่ละพื้นที่ มักมีสมบัติทางเคมีของดินแปรปรวนอยู่เสมอ การตรวจสอบความสมบูรณ์ของดินทั่วประเทศ เพื่อแนะนำการใช้ปุ๋ยยากมาก และสวนยางพาราส่วนใหญ่ของประเทศเป็นสวนยางพาราขนาดเล็กหรือเกษตรกรรายย่อย ดังนั้นจึงจำเป็นต้องกำหนดสูตรปุ๋ยทั่วไปเพื่อให้สะดวกต่อการแนะนำ และการใช้ซึ่งเป็นผลจากการทดลองในพื้นที่ที่เป็นตัวแทนของลักษณะดินที่แตกต่างกันอย่างกว้างๆ เช่น ดินร่วนเหนียว หรือ ดินร่วนทราย ให้ผลตอบแทนคุ้มค่าทางเศรษฐกิจ เนื่องจากปัญหาความอุดมสมบูรณ์ของดิน และปริมาณอินทรีย์วัตถุในดินลดลง ปุ๋ยอินทรีย์จึงมีบทบาทมากขึ้น ในการนำมาใช้ร่วมกับปุ๋ยเคมี ในสวนยางพาราแบบผสมผสาน เพื่อปรับปรุงบำรุงดิน และเพิ่มประสิทธิภาพการใช้ปุ๋ยเคมี ซึ่งปุ๋ยที่แนะนำสำหรับยางพาราก่อนเปิดกรีด และหลังเปิดกรีดจะนำเสนอในหัวข้อถัดไป

2.2.4 ยางพาราก่อนเปิดกรีด

1) การใช้ปุ๋ยเคมี

ปุ๋ยรองก้นหลุมเป็นปุ๋ยที่ที่ทำให้รากงอก และแผ่ขยายเร็ว ปุ๋ยรองหลุมปลูกยางที่แนะนำ ได้แก่ ปุ๋ยอินทรีย์ฟอสเฟต (0-3-0) มีปริมาณฟอสเฟตทั้งหมด ประมาณร้อยละ 25 มี

ปริมาณฟอสเฟตที่เป็นประโยชน์ร้อยละ 3 วิธใส่ปุ๋ยรองกันหลุม โดยขุดดินแยกเป็น 2 ส่วน คือดินชั้นบน และดินชั้นล่าง ใช้ดินบนกลบลงในหลุมก่อน ส่วนดินล่างใช้คลุกกับปุ๋ยฟอสเฟตอัตรา 170 กรัม ต่อหลุม แล้วกลบดินล่างที่คลุกปุ๋ยลงไปให้เต็มหลุม

ปุ๋ยบำรุงเป็นปุ๋ยที่ใส่เพื่อเร่งให้ต้นยางเจริญเติบโตเร็ว สามารถเปิดกรีดได้ภายใน 6 ปี โดยปริมาณธาตุอาหารที่ยางพาราต้องการ และเพื่อให้ง่ายต่อการปฏิบัติ จึงได้แนะนำสูตรปุ๋ยจำนวน 2 สูตรคือ สูตร 20-8-20 สำหรับเขตปลูกยางเดิม และสูตร 20-10-12 สำหรับเขตปลูกยางใหม่

2) การใช้ปุ๋ยเคมีร่วมกับปุ๋ยอินทรีย์

ดินปลูกยางพาราของประเทศส่วนใหญ่มีปริมาณวัตถุในระดับต่ำ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ดินในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีปริมาณวัตถุในดินต่ำกว่าดินในภาคใต้ ซึ่งมีผลทำให้ความอุดมสมบูรณ์ของดินลดต่ำลง และมีแนวโน้มลดลงอีก เนื่องจากภูมิอากาศเป็นเขตร้อนทำให้อัตราการย่อยสลายอินทรีย์วัตถุในดินเกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว และเวลาเดียวกันไม่ได้เพิ่มอินทรีย์วัตถุให้แก่ดินให้เพียงพอสาเหตุจากการขาดปรับปรุงดิน และการจัดการสวนยางพาราที่ถูกต้อง ดังนั้นในเขตปลูกยางใหม่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สถาบันวิจัยยางได้แนะนำ ให้ใช้ปุ๋ยอินทรีย์ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการใช้ปุ๋ยเคมีทำให้ต้นยางเจริญเติบโตเร็ว โดยแนะนำให้ใส่ปุ๋ยอินทรีย์อัตรา 5 กิโลกรัมต่อต้น ร่วมกับปุ๋ยหินฟอสเฟตรองกันหลุมปลูกยาง และใส่ปุ๋ยอินทรีย์อัตราตามแนะนำ โดยใส่ปุ๋ยอินทรีย์อัตรา 1 กิโลกรัมต่อต้นต่อปี ในปีที่ 1 หลังจากนั้นใส่ปุ๋ยอินทรีย์อัตรา 2 กิโลกรัมต่อต้นต่อปี ในปีที่ 2-6 ใส่ปุ๋ยอินทรีย์ปีละครั้งบริเวณทรงพุ่มของใบยาง ให้คลุกเคล้ากับดินก่อนใส่ปุ๋ยเคมีประมาณ 15-20 วัน เพื่อปรับสภาพดิน อย่างไรก็ตามในเขตยางเดิมที่ดินมีอินทรีย์วัตถุต่ำกว่า 1 % จำเป็นต้องปรับปรุงดินโดยการใส่ปุ๋ยอินทรีย์ร่วมกับปุ๋ยเคมี ในอัตราที่แนะนำเช่นเดียวกัน และปริมาณอินทรีย์ร่วมกับปุ๋ยเคมีจะเป็นหนทางในการลดการใช้ปุ๋ยเคมีได้ร้อยละ 25 โดยอัตราการใส่ปุ๋ยเคมีสำหรับยางพาราก่อนเปิดกรีดดังตารางที่ 2.2

ตารางที่ 2.2 อัตราการใช้ปุ๋ยเคมีสำหรับยางพาราก่อนเปิดกรีด

ปีที่	ปุ๋ยสูตร 20-8-20 (กรัม/ต้น)		ปุ๋ยสูตร 20-10-12 (กรัม/ต้น)
	ดินร่วนเหนียว	ดินร่วนทราย	ดินทุกชนิด
1	300	410	240
2	450	620	340
3	460	640	360
4	480	660	360

ตารางที่ 2.2 (ต่อ)

ปีที่	ปุ๋ยสูตร 20-8-20 (กรัม/ต้น)		ปุ๋ยสูตร 20-10-12 (กรัม/ต้น)
	ดินร่วนเหนียว	ดินร่วนทราย	ดินทุกชนิด
5	520	720	400
6	540	740	400

ที่มา : กรมวิชาการเกษตร, 2548

2.2.5 ยางพาราหลังเปิดกรีด

1) การใช้ปุ๋ยเคมี

เมื่อต้นยางกรีดได้แล้วยังมีความจำเป็นต้องใส่ปุ๋ยทุกปี เพื่อให้ผลผลิตสูงสม่ำเสมอตลอดปี ปริมาณธาตุอาหารที่เหมาะสมสำหรับยางพาราหลังเปิดกรีดคือ ไนโตรเจน 300 กรัมต่อต้นต่อปี ฟอสฟอรัส 50 กรัมต่อต้นต่อปี โพแทสเซียม 180 กรัมต่อต้นต่อปี หรือปุ๋ยเคมีสูตร 30-5-18 อัตรา 1 กิโลกรัมต่อต้นต่อปี แบ่งใส่ 2 ครั้ง ในช่วงต้นฤดูฝนกับปลายฤดูฝน ใส่ปุ๋ยบริเวณกึ่งกลางระหว่างแถวที่มีรากคูดอาหารหนาแน่นแล้วคราดกลบ สำหรับดินที่ขาดธาตุแมกนีเซียม ควรใส่ปุ๋ยคิเซอไรท์ (26%MgO) เพิ่มในอัตรา 80 กรัมต่อต้นต่อปี

2) การใช้ปุ๋ยอินทรีย์ร่วมกับปุ๋ยเคมี

สวนยางพาราที่ปลูกพืชคลุมดินตระกูลถั่วชนิดเลื้อย ระหว่างแถวภายในช่วงยางเปิดกรีดอาจไม่จำเป็นต้องใส่ปุ๋ยอินทรีย์กับยางหลังเปิดกรีด เนื่องจากเศษซากพืชคลุมดิน เศษกิ่งไม้ และใบยางที่ร่วงหล่นทับถมบนดินเป็นเวลาหลายปี เมื่อย่อยสลายจะเป็นการเพิ่มอินทรีย์วัตถุทางธรรมชาติ แต่สำหรับสวนยางพาราในเขตแห้งแล้ง ไม่ได้ปลูกพืชคลุมดินควรใส่ปุ๋ยอินทรีย์อัตรา 2-3 กิโลกรัมต่อต้นต่อปี ร่วมกับปุ๋ยเคมีอัตราแนะนำ หรืออาจใส่ได้มากกว่านี้ การใส่ปุ๋ยอินทรีย์จำนวนมากจะสามารถลดการใช้ปุ๋ยเคมีได้ แต่ต้องคำนึงถึงผลตอบแทนสำหรับสวนยางพาราที่มีอินทรีย์วัตถุในดินสูง และปริมาณธาตุอาหารเพียงพอ การใส่ปุ๋ยอินทรีย์ 3 กิโลกรัมต่อต้น สามารถลดการใช้ปุ๋ยเคมีร้อยละ 50 ในการใช้ปุ๋ยอินทรีย์เกษตรกรควรผลิตเองจากวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตร และหาได้ง่ายในท้องถิ่น เช่น ฟางข้าว เศษใบไม้ กิ่งไม้ เศษพืช มูลสัตว์ เพื่อลดต้นทุนการผลิตอย่างไรก็ตามไม่ควรใช้ปุ๋ยอินทรีย์แทนปุ๋ยเคมีทั้งหมด เนื่องจากธาตุอาหารในปุ๋ยอินทรีย์มีน้อยมาก การใช้ปุ๋ยอินทรีย์ต้องใช้ปริมาณมาก จึงเท่ากับปริมาณปุ๋ยเคมี ดังนั้นจึงควรใช้ปุ๋ย 2 ชนิดร่วมกัน เพื่อให้การใช้ปุ๋ยเคมีมีประสิทธิภาพ และเพียงพอต่อความต้องการของยางพารา การใช้ปุ๋ยอินทรีย์อย่างเดียวในระยะแรกอาจให้ผลดีหากในดินมีธาตุอาหารที่ตกค้างอยู่

จากการใช้ปุ๋ยเคมี แต่ถ้ายังคงใช้ปุ๋ยเคมีอย่างเดียวโดยไม่ใส่ปุ๋ยอินทรีย์ร่วมด้วย จะทำให้ขาดความสมดุลของธาตุอาหาร

2.2.6 ลักษณะของปุ๋ย

1) ปุ๋ยเม็ด คือ ปุ๋ยที่ได้จากการนำวัตถุที่กำเนิดปุ๋ย ไปผ่านกรรมวิธีการผลิตทางเคมีตามขั้นตอนต่างๆ ปุ๋ยที่ได้จะเป็นเนื้อเดียวกัน ปุ๋ยแต่ละเม็ดจะมีองค์ประกอบของธาตุอาหารเหมือนกัน เช่นปุ๋ยสูตร 15-7-8 ,15-15-15 จัดเป็นปุ๋ยเคมีตามพระราชบัญญัติปุ๋ย เป็นปุ๋ยที่มีขายทั่วไปตามท้องตลาด และเป็นที่ยอมรับใช้กันมากที่สุด

2) ปุ๋ยผสม คือ ปุ๋ยที่ได้จากการนำแม่ปุ๋ยหรือปุ๋ยเชิงเดี่ยวมาผสมด้วยวิธีการ โดยไม่ผ่านกรรมวิธีเคมี เช่น การนำเอาปุ๋ยแอมโมเนียมซัลเฟต ปุ๋ยฟอสเฟต และปุ๋ยโปแตสเซียมคลอไรด์มาผสมคลุกเคล้ากันในอัตราส่วนต่างๆ เพื่อให้ได้ปริมาณธาตุอาหารตามต้องการ แล้วนำไปใช้ทันที ปุ๋ยผสมสำหรับสวนยางพารา จะใช้แม่ปุ๋ยแอมโมเนียมซัลเฟต และโปแตสเซียมคลอไรด์ผสมกันในอัตราส่วนที่แตกต่างกันไปตามสูตรปุ๋ยดังตารางที่ 2.3

ตารางที่ 2.3 สูตรปุ๋ยที่มีความเหมาะสมกับเนื้อดิน และอายุของยาง

ปุ๋ยสูตรที่	สูตรปุ๋ย		ชนิดของดิน	อายุของต้นยาง
	ปุ๋ยเม็ด	ปุ๋ยผสม		
1	18-10-6	8-14-3	ดินร่วน	2-41 เดือน
2	18-4-5	13-9-4	ดินร่วน	47-71 เดือน
3	16-8-14	8-13-7	ดินทราย	2-41 เดือน
4	14-4-19	11-10-7	ดินทราย	47-71 เดือน
5	-	15-0-18	ดินทุกชนิด	ต้นยางหลังเปิดกรีดเคยปลูกพืชคลุมดิน และใส่ปุ๋ยฟอสเฟต

ที่มา : กรมวิชาการเกษตร, 2548

2.2.7 วิธีการใส่ปุ๋ย

วิธีการใส่ปุ๋ยที่ดีจะต้องเป็นวิธีที่ง่าย และสะดวกในการปฏิบัติ ใส่แล้วพืชสามารถดูดไปใช้ประโยชน์ได้มากที่สุด โดยวิธีการใส่ปุ๋ยดังนี้

1) การใส่ปุ๋ยแบบรองพื้น นิยมใส่ปุ๋ยฟอสเฟต ซึ่งเป็นปุ๋ยที่เคลื่อนไหวได้ยาก เพราะถูกตรึงด้วยแร่ธาตุต่างๆ ในดิน โดยคลุกเคล้าปุ๋ยกับดินแล้วใส่ลงในหลุมก่อนปลูกยาง

2) การใส่ปุ๋ยแบบหว่าน เป็นการใส่ให้ทั่วบริเวณที่ใส่ปุ๋ย เหมาะกับการใช้ในพื้นที่ที่เป็นที่ราบ และมีการกำจัดศัตรูพืชด้วยสารเคมี เพราะเศษซากพืชที่เหลือจะช่วยป้องกัน การชะล้างปุ๋ยในช่วงที่มีฝนตก แต่ถ้าเป็นที่ราบที่กำจัดพืชด้วยวิธีถาก ควรคราดให้ปุ๋ยเข้ากับดินด้วย เพื่อป้องกันฝนชะล้างปุ๋ย

3) การใส่แบบเป็นแถบ เป็นการใส่ปุ๋ยโดยการขุดหลุมบริเวณรอบ โคนหรือสองข้างของต้นยางประมาณ 2-4 หลุมต่อต้น แล้วใส่ปุ๋ยลงไป ในหลุมกลบให้เรียบร้อยเหมาะสมควรสำหรับพื้นที่ที่ลาดเท และไม่ได้ทำขั้นบันได นอกจากปัจจัยดังกล่าวข้างต้นแล้วสิ่งที่ควรคำนึงถึงเพื่อให้การใส่ปุ๋ยเคมีมีประสิทธิภาพมากที่สุดก็คือ ควรใส่ในขณะที่ดินมีความชุ่มชื้นเพียงพอ หลีกเลี่ยงการใส่ปุ๋ยในช่วงอากาศแห้งแล้ง หรือฝนตกชุกมากเกินไป และควรกำจัดวัชพืชก่อนใส่ปุ๋ยทุกครั้ง ถ้าต้องการให้ต้นยางสมบูรณ์ แข็งแรง เจริญเติบโตดี สามารถเปิดกรีดได้เร็ว ให้ผลผลิตสูงสม่ำเสมอติดต่อกันเป็นระยะเวลานาน จะต้องมีการใส่ปุ๋ยให้กับต้นยางสม่ำเสมอตั้งแต่เริ่มปลูกจนถึงก่อนโค่น 3-5 ปี โดยปฏิบัติให้เหมาะสมถูกต้องตามหลักการ

2.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

พีรพันธ์ แสงใส (2535) ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการใช้ปุ๋ยเคมีในสวนยางพาราของเกษตรกรรายย่อยในจังหวัดสตูล มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา (1) ลักษณะพื้นฐานทางสังคม และเศรษฐกิจของเกษตรกร (2) สภาพการปฏิบัติในการทำสวนยางพาราของเกษตรกร (3) สภาพการปฏิบัติในการทำสวนยางพาราของเกษตรกร และ(4) ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านสังคม เศรษฐกิจ ภายภาพ และชีวภาพบางประการกับการใช้ปุ๋ยเคมีในสวนยางพาราของเกษตรกร โดยการใช้แบบสัมภาษณ์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลที่เป็นเกษตรกรเจ้าของสวนยางพาราจำนวน 200 คน โดยคัดเลือกจาก 3 อำเภอในจังหวัดสตูล ในการวิเคราะห์ข้อมูลใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS

ผลการศึกษาพบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 36-45 ปี ระดับการศึกษาชั้นประถม มีแรงงานในครอบครัว 1-2 คน มีขนาดพื้นที่การสวนยางพาราเฉลี่ย 11.3 ไร่ และมีรายได้ของครอบครัวเฉลี่ย 28,746.26 บาท/ปี สภาพการทำสวนยางพาราส่วนใหญ่เกษตรกรใช้พันธุ์ยางจากส่งเสริมการเกษตร มีการบำรุงรักษา และมีอายุเฉลี่ย 10.7 ปี ซึ่งให้ผลผลิตเฉลี่ย 190.5 กิโลกรัม/ไร่/ปี ส่วนสภาพการใช้ปุ๋ยมีการใช้ปุ๋ยเคมีเมื่ออายุ 1-6 ปี และเมื่อสวนยางพารามากกว่า 6 ปีเกษตรกรมีการใช้ปุ๋ยเคมี แต่เป็นการใช้ปุ๋ยในอัตราที่ต่ำกว่าคำแนะนำวิชาการ ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กันคือ ระดับการศึกษา ความรู้เรื่องสูตรปุ๋ย ความรู้เรื่องอัตราปุ๋ย ความรู้เรื่องช่วงเวลาที่ใช้ปุ๋ย การเป็นสมาชิกสถาบันเกษตรกร การติดต่อ และรับบริการจากหน่วยงานส่งเสริม แหล่งความรู้ การได้รับข่าวสารจากวิทยุ การได้รับข่าวสารจากเอกสารคำแนะนำ ขนาดพื้นที่สวนยางสงเคราะห์ รายได้ของครอบครัว ภาระหนี้สิน หนี้สินในระบบ ราคาขายพารา

ระยะทางจากบ้านไปสวนยางพารา การใช้พันธุ์ยาง วิธีการปลูกยาง อายุของยางพารา และผลผลิตยางพารา มีความสัมพันธ์กับการใช้ปุ๋ยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

พีระพันธ์ ชีพเหล็ก (2543) ศึกษาเรื่องพฤติกรรมการตัดสินใจเลือกใช้ปุ๋ยเคมีของเกษตรกรชาวสวนยางในอำเภอสะเตา จังหวัดสงขลา มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา (1) พฤติกรรมเกษตรกรที่ใช้เป็นปัจจัยในการเลือกใช้ปุ๋ยเคมี (2) สาเหตุที่ทำให้ผลผลิตของยางพาราของเกษตรกรในอำเภอสะเตา จังหวัดสงขลา มีค่าต่ำกว่าพื้นที่ที่สามารถผลิตได้ โดยเก็บข้อมูลเป็น 2 ส่วน คือ ข้อมูลทุติยภูมิ และข้อมูลปฐมภูมิเก็บรวบรวมโดยใช้แบบสอบถามเชิงโครงสร้างเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 170 ราย ในการวิเคราะห์ใช้โปรแกรม SPSS และสมการถดถอยแบบโทบิต (Tobit Regression) ด้วยโปรแกรม SHAZAM ซึ่งเป็นข้อมูลในด้านทั่วไป ด้านประกอบอาชีพ ด้านพฤติกรรม และแนวทางการความต้องการใช้ปุ๋ยเคมีในอนาคต

ผลการศึกษา พบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่จะมีพฤติกรรมการเลือกใช้ปุ๋ยเคมีจากความคุ้นเคยมากที่สุด และให้ความสำคัญกับสิ่งพิมพ์น้อยที่สุด โดยที่เกษตรกรที่ได้รับการศึกษาระดับสูงมักจะประกอบอาชีพนอกภาคเกษตรกรรมเสริมไปด้วย จึงทำให้มีรายได้ของครัวเรือนต่อเดือนมากกว่าการทำงานในเขตภาคเกษตรกรรมอย่างเดียว ฉะนั้นจึงส่งผลให้มีการจ้างแรงงานในภาคเกษตรมากขึ้น และเกษตรกรที่มีพื้นที่ปลูกยางพาราขนาดใหญ่จะมีทัศนคติที่ดีต่อการแนะนำของเจ้าหน้าที่เกษตรกรนิยมเข้าร่วมกับองค์กรทางการเกษตรเพื่อแสวงหาความรู้ และสิทธิพิเศษในการลดต้นทุนการผลิตหรือการรวมกลุ่มเพื่อการขายผลผลิต ส่วนการใช้ปุ๋ยเคมีในอดีตพบว่า การขายผลผลิตเป็นน้ำยางข้นเป็นปัจจัยที่กำหนดการใช้ปุ๋ยเคมีที่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และมีปัจจัยของอายุยางพาราที่รองลงมา สำหรับแนวโน้มการใช้ปุ๋ยเคมีในอนาคตนั้นเกษตรกรจะให้ความสำคัญกับอายุยางพาราที่มีความแตกต่างมีนัยสำคัญ และมีปัจจัยด้านพฤติกรรม เช่น ความคุ้นเคย ราคาผลผลิต ราคาปุ๋ยเคมี และทัศนคติต่อเจ้าหน้าที่เกษตรกรรองลงมา

ณัฐ งานสุจริต (2540) ศึกษาเรื่องการสำรวจสภาพตลาดของผลิตภัณฑ์เคมี กรณีศึกษาตำบลทุ่งหลวง ทากาศ และท่าชุมเงิน มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา (1) สภาพตลาดเบื้องต้นของผลิตภัณฑ์ปุ๋ยเคมี (2) พฤติกรรมในการซื้อ (3) การใช้ปุ๋ยเคมีของเกษตรกรในพื้นที่ โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากหนังสือ เอกสารวิชาการทางด้านการเกษตร และออกแบบสอบถาม โดยรวบรวมจากกลุ่มตัวอย่างคือเกษตรกรในพื้นที่ตำบลทุ่งหลวง ทากาศ และท่าชุมเงิน อำเภอแม่ทา จังหวัดลำพูน จำนวน 300 รายทำการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งกลุ่ม (Cluster Random Sampling) แล้วนำข้อมูลที่ได้ออกมาทำการวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปค่าเฉลี่ย SPSS/PC⁺ และค่าร้อยละ ประกอบการอธิบายเชิงพรรณนา

ผลการศึกษาพบว่า ประชากรในพื้นที่ทำการวิจัยส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเป็นเกษตรกร มีพื้นที่การเพาะปลูกน้อยกว่า 5 ไร่ พืชเศรษฐกิจที่สำคัญคือ ข้าว ลำไย มะม่วง หอมแดง และกระเทียม มีผู้จำหน่ายปุ๋ยเคมีที่ได้รับใบอนุญาตจากสำนักงานเกษตรอำเภอเพียง 2 รายตั้งอยู่ในตำบลทุ่งหลวง และในเขตตำบลท่าชุมเงิน ซึ่งคนในท้องถิ่นเป็นเจ้าของโดยอาศัยความคุ้นเคย และเป็นที่รู้จักของคนในท้องถิ่นเป็นช่องทางในการดำเนินธุรกิจ ซึ่งจากการที่มีพืชเศรษฐกิจเพียงไม่กี่ชนิด ทำให้ผลิตภัณฑ์ปุ๋ยเคมีที่นำมาจำหน่ายก็จะเน้นเฉพาะปุ๋ยเคมีชนิดเม็ด เพราะสะดวกในการนำไปใช้ และสูตรที่จำหน่ายในพื้นที่ก็มีเพียง 4 ยี่ห้อที่เป็นที่นิยม คือ ยี่ห้อกระต่าย เรือใบ หัววัว-คันไถ และโบไม้ (ปุ๋ยแห่งชาติ)

จากการวิเคราะห์พฤติกรรมการซื้อ และการใช้ปุ๋ยเคมีนั้นพบว่า ส่วนใหญ่ผู้นำครอบครัวเป็นผู้ตัดสินใจเลือกซื้อ และเลือกใช้ปุ๋ยเคมี โดยมีเจ้าของร้านจำหน่ายปุ๋ยเคมีเป็นผู้มีอิทธิพลในการตัดสินใจดังกล่าว ผู้มีอำนาจในการตัดสินใจเป็นผู้ซื้อปุ๋ยเคมีเองโดยมีการต่อรองราคาก่อนซื้อ และนิยมซื้อปุ๋ยเคมีด้วยปริมาณที่เป็นกระสอบ (50 กิโลกรัม) จากร้านจำหน่ายในเขตเป็นประจำ ชำระเป็นเงินสด และไม่มีการรวมกลุ่มไปซื้ออีกทั้งไม่ได้รับบริการพิเศษจากร้านจำหน่าย ในการใช้ปุ๋ยเคมีนั้นส่วนใหญ่เลือกใช้ปุ๋ยเคมีเพียงยี่ห้อเดียวไม่ใช้ผสมกับสารอื่นๆ ในการเพาะปลูก และใช้ทันทีหลังการซื้อความต้องการใช้ปุ๋ยเคมีในอนาคตนั้นพบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่ยังคงใช้ปุ๋ยเคมีต่อไปโดยจะมีความต้องการใช้ในด้านปริมาณ สูตร และยี่ห้อ เหมือนการใช้ในปัจจุบัน ในด้านยี่ห้อปุ๋ยเคมีที่มีความต้องการซื้อ และความต้องการใช้ที่อยู่ในระดับมาก ประกอบด้วยยี่ห้อกระต่าย และเรือใบสำหรับในด้านร้านจำหน่ายปุ๋ยเคมีพบว่าส่วนใหญ่ต้องการเปลี่ยนแปลงร้านจำหน่ายเพื่อให้ได้ปุ๋ยเคมีที่มีราคาถูกลง

วิชิต สุวรรณรัตน์ (2544) ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการใช้ปุ๋ยอินทรีย์ของเกษตรกรชาวสวนยาง ในอำเภอตะโหมด จังหวัดพัทลุง.มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา (1) สภาพสังคม และเศรษฐกิจของเกษตรกรชาวสวนยาง (2) สภาพทั่วไปของสวนยางและพฤติกรรมการใช้ปุ๋ยของเกษตรกรชาวสวนยาง (3) ปัจจัยที่มีผลต่อการใช้ปุ๋ยอินทรีย์ของเกษตรกรชาวสวนยาง (4) ปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการใช้ปุ๋ยอินทรีย์ของเกษตรกรชาวสวนยาง โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ จากเกษตรกรชาวสวนยาง ในอำเภอตะโหมด จังหวัดพัทลุง จำนวน 120 ราย โดยใช้แบบสอบถามเชิงโครงสร้าง การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้พรรณนา และสถิติ

ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจ ใช้ปุ๋ยอินทรีย์ของเกษตรกรชาวสวนยาง ระดับมาก ได้แก่ ราคา คุณภาพของปุ๋ย ยี่ห้อปุ๋ย ราคาปุ๋ยอินทรีย์ และลดการแถมการใช้สินค้าอื่น การแจกให้ทดลองใช้ ปัจจัยทางด้านสังคมที่มีความสัมพันธ์กับปริมาณ

การใช้ปุ๋ยอินทรีย์อย่างมีระดับนัยสำคัญทางสถิติ คือ รายได้เฉลี่ยของครัวเรือน และรายได้จากอาชีพหลักปัจจัยสภาพทั่วไปของสวนยางพาราที่มีความสัมพันธ์กับปริมาณการใช้ปุ๋ยอินทรีย์อย่างมีระดับนัยสำคัญทางสถิติ คือพื้นที่ปลูกยางพารา การได้รับทุนสงเคราะห์การทำสวนยาง

พรรณพิมล ฉัตรราชม (2545) ศึกษาเรื่องความต้องการใช้ปุ๋ยในการเกษตรกรรมของประเทศไทย มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาศึกษา (1) สถานการณ์ปุ๋ยที่ใช้ในการเกษตรทั้งปุ๋ยเคมี และปุ๋ยอินทรีย์ การดำเนินงานของรัฐในด้านปุ๋ย (2) ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับปุ๋ยที่ใช้ในการเกษตร พร้อมทั้งวิเคราะห์ปัจจัยต่างๆที่มีอิทธิพลต่อความต้องการในการใช้ปุ๋ยเคมี (3) การคาดประมาณความต้องการใช้ปุ๋ยในอนาคต เพื่อใช้เป็นข้อมูลประกอบการกำหนดนโยบายและ (4) มาตรการต่างๆที่เกี่ยวข้องกับปุ๋ยให้เหมาะสม และสอดคล้องกับความต้องการเกษตรกร

ผลการศึกษาพบว่า ประเทศไทยยังไม่มีแหล่งวัตถุดิบที่จะนำมาผลิตปุ๋ยในเชิงพาณิชย์ได้จึงต้องมีการนำเข้าปุ๋ยเคมีจากต่างประเทศเป็นหลัก โดยมีแนวโน้มการนำเข้าปุ๋ยเคมีเพิ่มขึ้นจาก 3.39 ล้านตัน ในปี 2537 เป็น 3.95 ล้านตัน ในปี 2545 ส่วนปุ๋ยอินทรีย์นั้นในประเทศไทยมีวัตถุดิบเพียงพอที่จะนำมาใช้ผลิตรวมทั้งเกษตรกรสามารถผลิตขึ้นใช้เองได้โดยใช้วัตถุดิบในไร่นาดังนั้นในภาวะปัจจุบันที่ปุ๋ยเคมีมีราคาแพง และกระแสการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในปัจจุบันจึงทำให้ปริมาณการใช้ปุ๋ยอินทรีย์เพิ่มมากขึ้น

ส่วนการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความต้องการใช้ปุ๋ยเคมีในการเกษตรพบว่า ส่วนใหญ่จะมีปัจจัยด้านราคาปุ๋ย ราคาผลผลิต พื้นที่เพาะปลูก ปริมาณผลผลิต และผลการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี และสิ่งอำนวยความสะดวกต่อการใช้ปุ๋ยเคมีในการผลิตพืชเป็นตัวกำหนด และจากการประมาณความต้องการใช้ปุ๋ยเคมีพบว่า ความต้องการใช้ปุ๋ยเคมีในการผลิตพืชเพิ่มขึ้นจากประมาณ 3.88-3.89 ล้านตันในปี 2545 ซึ่งเมื่อพิจารณาความต้องการการใช้ปุ๋ยเคมีของพืชแต่ละกลุ่มปรากฏว่า พืชที่มีความต้องการใช้ปุ๋ยเคมีมากที่สุด คือนาข้าว รองลงมาคือ ผลไม้ และไม้ยืนต้นตามลำดับ

โสภา โพธิ์วัตถุ และคณะ (2546) ศึกษาเรื่องอิทธิพลของสารปรับปรุงดิน และปุ๋ยอินทรีย์ร่วมกับปุ๋ยเคมีต่อผลผลิตยางในเขตแห้งแล้ง มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา (1) อิทธิพลของปุ๋ยอินทรีย์อัตราต่างๆต่อประสิทธิภาพของปุ๋ยเคมีกับต้นยางหลังเปิดกรีดในเขตแห้งแล้ง (2) อัตราที่เหมาะสมของการใช้ปุ๋ยเคมีร่วมกับปุ๋ยอินทรีย์ในการเริ่มผลผลิต โดยการวางแผนการทดลองแบบ Randomized Complete Block จำนวน 4 ซ้ำ ประกอบด้วย 8 กรรมวิธี คือปุ๋ยเคมีอัตราแนะนำร่วมกับปุ๋ยอินทรีย์อัตรา 1,2 และ 3 กิโลกรัมต่อต้นต่อปี ปุ๋ยอินทรีย์ครั้งอัตราแนะนำร่วมกับปุ๋ยอินทรีย์ 3 กิโลกรัมต่อต้นต่อปีปุ๋ยเคมีครั้งอัตราแนะนำ ปุ๋ยอินทรีย์ครั้งอัตราแนะนำร่วมกับสาร

ปรับปรุงดิน และปุ๋ยอินทรีย์อัตรา 3 กิโลกรัมต่อต้นต่อปี โดยเปรียบเทียบกับกรรมวิธีที่ใส่ปุ๋ยเคมีอัตราแนะนำ

ผลการศึกษาพบว่า ปุ๋ยเคมีอัตราแนะนำร่วมกับปุ๋ยอินทรีย์ 3 กิโลกรัมต่อต้นต่อปี เป็นอัตราที่ทำให้ผลผลิตสูงกว่าการใส่ปุ๋ยอัตราอื่นๆ ตลอดการทดลอง และแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ อย่างไรก็ตามพบว่า การใส่ปุ๋ยเคมีครึ่งอัตราแนะนำ (500 กรัมต่อต้นต่อปี) ร่วมกับปุ๋ยอินทรีย์ 3 กิโลกรัมต่อต้นต่อปี มีผลตอบแทนทางเศรษฐกิจที่สูงที่สุด และให้ผลตอบแทนคุ้มค่าต่อการลงทุน คือให้อัตราผลตอบแทนเพิ่ม (MMR) เท่ากับหรือมากกว่า 100% จึงเป็นอัตราที่ควรแนะนำให้เกษตรกรในพื้นที่เขตแล้งใช้ต่อไป

นุชนาถ กังพิศดาร และคณะ (2547) ศึกษาเรื่องการจัดระดับศักยภาพการผลิตยางแล้งตามความเหมาะสมของพื้นที่เป็น L1 L2 และ L3 พื้นที่เหล่านี้หากมีการใช้ปุ๋ยเคมี และจัดการสวนยางอย่างถูกต้องจะสามารถเพิ่มผลผลิตได้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา (1) การใช้ปุ๋ยตามวิธีการของเกษตรกร เปรียบเทียบกับวิธีการใส่ปุ๋ยตามคำแนะนำ (2) วิธีการเพิ่มอัตราปุ๋ย เพื่อมุ่งเน้นการเพิ่มศักยภาพการผลิตยางในแต่ละพื้นที่ที่ทดลองในสวนยางของเกษตรกรในพื้นที่ภาคใต้ จังหวัดกระบี่ พังงา ภูเก็ต และระนอง จำนวน 7 แปลง

ผลการศึกษาพบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ใส่ปุ๋ยแตกต่างจากสูตร และอัตราแนะนำคิดเป็นปริมาณธาตุเฉลี่ย 25.39 กิโลกรัม ธาตุอาหารต่อไร่ ขณะที่วิธีการใส่ปุ๋ยตามคำแนะนำเฉลี่ย 37.27 กิโลกรัมต่อไร่ต่อปี แสดงให้เห็นว่าเกษตรกรใส่ปุ๋ยคิดเป็นร้อยละ 68.1 ของปริมาณธาตุอาหารที่แนะนำ โดยเกษตรกรในเขตปลูกยางใหม่ใส่ปุ๋ยคิดเป็นปริมาณธาตุอาหารสูงกว่าเขตปลูกยางเดิม

สิริวิภา ถาวรจิตร (2547) ศึกษาเรื่องความต้องการใช้ปุ๋ยของเกษตรกรชาวสวนยาง ในอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา (1) สภาพโดยทั่วไปทางเศรษฐกิจ และสังคมของเกษตรกรชาวสวนยาง (2) โครงสร้างการผลิต และการจัดการผลิตในระดับสวนยาง (3) ปัจจัยทางการตลาดที่ส่งผลต่อการตัดสินใจใช้ปุ๋ย (4) ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความเข้าใจ และแนวโน้มความต้องการใช้ปุ๋ยในอนาคตของเกษตรกรชาวสวนยางในอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา โดยการใช้ข้อมูลทฤษฎี และปฐมภูมิประกอบการวิเคราะห์ ในส่วนของข้อมูลปฐมภูมินั้นได้เลือกหมู่บ้าน ตำบลในอำเภอหาดใหญ่แบบเจาะจง กล่าวคือเน้นตำบล และหมู่บ้านที่จำนวนครัวเรือนเกษตรกรชาวสวนยางเป็นพื้นที่ในการศึกษา ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างครัวเรือนเกษตรกรชาวสวนยางแบบบังเอิญมาเป็นตัวอย่างในการศึกษาจำนวน 120 ราย ในส่วนการ

วิเคราะห์นั้นได้ทำการวิเคราะห์ทั้งเชิงพรรณนา และเชิงปริมาณ โดยใช้สถิติเพื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความเข้าใจ และความต้องการใช้ปุ๋ยของเกษตรกรในอนาคต

ผลการศึกษาพบว่า การใช้ปุ๋ยเกษตรกรส่วนใหญ่ยังนิยมใช้ปุ๋ยเคมีเพียงอย่างเดียวในการเพิ่มผลผลิตแต่ก็มีเกษตรกรอีกจำนวนไม่น้อยที่หันมาใช้ปุ๋ยอินทรีย์เพิ่มขึ้น ในด้านสถานการณ์การใช้ปุ๋ยในรอบปีที่ผ่านมาพบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่พบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่ตอบว่าได้ใช้ปุ๋ยระดับที่พอเหมาะแล้ว แต่เป็นที่น่าสังเกตคือ ยังมีเกษตรกรร้อยละ 44 ยังไม่เข้าใจถึงการใส่ปุ๋ยที่ถูกต้อง และเกษตรกรร้อยละ 25 ให้คำตอบว่าไม่มั่นใจว่าเข้าใจในเรื่องปุ๋ยหรือไม่ สำหรับแนวโน้มการใช้ปุ๋ยอินทรีย์ และปุ๋ยเคมีในอนาคตนั้นเกษตรกรส่วนใหญ่ให้คำตอบว่าใช้ปุ๋ยปริมาณคงที่อย่างไรก็ตาม เกษตรกรที่ใช้ปุ๋ยเคมีในสวนยางร้อยละ 43 ให้คำตอบว่าจะหันมาใช้ปุ๋ยอินทรีย์มากขึ้นในอนาคต สำหรับผลผลิตที่เกษตรกรได้รับจากระบบกรีดยางที่หลากหลาย โดยเฉลี่ย 2.2 กิโลกรัมต่อวันที่กรีด ประเด็นปัจจัยทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจใช้ปุ๋ยประเภทต่างๆ นั้นปรากฏว่าเฉพาะปัจจัยคุณภาพปุ๋ยที่เกษตรกรให้ความคิดเห็นว่ามีผลต่อการใช้ปุ๋ยระดับมาก ส่วนปัจจัยที่มีผลต่อความเข้าใจในการใช้ปุ๋ยของเกษตรกรนั้นปรากฏว่าปัจจัยด้านคำแนะนำของผู้จำหน่าย และเจ้าหน้าที่ของรัฐ ขนาดพื้นที่ยางเปิดกรีด ประสบการณ์การใช้ปุ๋ยของเกษตรกร สภาพแรงงานในการใส่ปุ๋ยของเกษตรกร ปริมาณปุ๋ยอินทรีย์ที่ใช้ ผลผลิตต่อวันกรีด และรูปแบบผลผลิตที่จำหน่ายมีอิทธิพลต่อความเข้าใจในการใช้ปุ๋ยของเกษตรกร

มูฮัมมะฮาดิ เสามะ (2549) ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจใช้ปุ๋ยของเกษตรกรชาวสวนยางใน ตำบลนาหว้า อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา. มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา (1) สภาพทางสังคมและเศรษฐกิจ (2) สภาพการผลิต และลักษณะการใช้ปุ๋ย (3) ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจใช้ปุ๋ย (4) ความสัมพันธ์ของปัจจัยทางสังคม และเศรษฐกิจกับปริมาณการใช้ปุ๋ย (5) ปัญหาและข้อเสนอแนะในการใช้ปุ๋ยของเกษตรกรชาวสวนยางในตำบลนาหว้า อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา โดยผู้วิจัยเก็บข้อมูลจากเกษตรกรชาวสวนยางในตำบลนาหว้า จำนวน 200 ราย โดยใช้แบบสอบถามเชิงโครงสร้างเป็นเครื่องมือในการสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา และการทดสอบค่าสถิติ

ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจใช้ปุ๋ยของเกษตรกรชาวสวนยางในระดับมากที่สุด ได้แก่คุณภาพ ราคาของต้นยาง และยี่ห้อปุ๋ย ในระดับปานกลาง ได้แก่ความจำเป็นในการปรับสภาพดินความสะดวกในการใช้ปุ๋ย ข้อมูลข่าวสารทางวิชาการ และคำแนะนำในการใช้ปุ๋ย การติดตามผลหลังการขาย การแนะนำจากหน่วยงานภาครัฐ ตัวแทนจำหน่าย การแนะนำจากเพื่อนบ้าน การโฆษณาเสียงในทางชำระเงิน การส่งเสริมการขาย ส่วนผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางสังคม และเศรษฐกิจกับปริมาณการใช้ปุ๋ยของเกษตรกรชาวสวนยางปรากฏว่าระดับ

การศึกษา และรายได้ของครอบครัว มีความสัมพันธ์กันกับปริมาณการใช้ปุ๋ยของเกษตรกรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติปัญหาอุปสรรคในการใช้ปุ๋ยของเกษตรกรได้แก่ ราคาปุ๋ยแพง คุณภาพปุ๋ยต่ำ ภาครัฐไม่ได้ให้ความรู้เกี่ยวกับการใช้ปุ๋ยเท่าที่ควร และไม่เข้าถึงชุมชน ส่วนข้อเสนอแนะของเกษตรกร ได้แก่ ภาครัฐหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องหรือสนับสนุนให้มีปุ๋ยราคาถูก และคุณภาพดีแก่เกษตรกร ควบคุมราคาปุ๋ยไม่ให้สูงเกินควร มีการควบคุม และรับรองคุณภาพของปุ๋ยที่กำหนดในท้องตลาดทุกรายรวมทั้งสนับสนุนโครงการผลิตปุ๋ยอินทรีย์ให้แก่เกษตรกร นอกจากนี้เกษตรกรควรมีการจัดตั้งสหกรณ์ตามชุมชนหรือหมู่บ้านให้มากขึ้น เพื่อรวมกลุ่มในการผลิตปุ๋ยต่อรองด้านราคาวัตถุดิบปุ๋ย เป็นต้น

กาญจน์ ศรีเชื้อ (2550) ศึกษาเรื่องทัศนคติ และความต้องการใช้ปุ๋ยอินทรีย์สำเร็จรูปของเกษตรกรผู้ปลูกพืชเศรษฐกิจในจังหวัดสุราษฎร์ธานี. มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา (1) ลักษณะทั่วไปด้านสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกรผู้ปลูกพืชเศรษฐกิจ (2) ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้ปุ๋ยอินทรีย์ของเกษตรกร (3) ทัศนคติการยอมรับการใช้ปุ๋ยอินทรีย์ของเกษตรกร (4) ความต้องการใช้ปุ๋ยอินทรีย์สำเร็จรูปและวิธีการเลือกใช้ปุ๋ยอินทรีย์สำเร็จรูป ความต้องการบริการด้านอื่นๆ จากผู้ขายปุ๋ยอินทรีย์สำเร็จรูปของเกษตรกร (5) ปัญหา และอุปสรรคที่ส่งผลกระทบต่อการใช้ปุ๋ยอินทรีย์ของเกษตรกร โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลทุกขุม และปฐมภูมิ โดยการสัมภาษณ์กลุ่ม และการสัมภาษณ์เชิงลึก โดยการสุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง โดยการสัมภาษณ์กลุ่มเป็นการสัมภาษณ์ตัวแทนของกลุ่มเกษตรกรในอำเภอที่มีปริมาณผลผลิตพืชเศรษฐกิจหลักสูงสุด

ผลการศึกษาพบว่า จากสภาพสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกรผู้ปลูกพืชเศรษฐกิจในจังหวัดสุราษฎร์ธานี อยู่ในระดับที่ดี เนื่องจากพืชที่เพาะปลูกส่วนใหญ่ให้ผลผลิตราคาสูง ส่งผลต่อสภาพคล่องในการดำเนินชีวิต ทำให้เกษตรกรส่วนใหญ่มีค่านิยมแห่งการบริโภค มีวิถีชีวิตที่เคยชิน และยึดติดอยู่กับความสะดวกสบายจนขาดความตระหนักในการเตรียมพร้อมรับกับความเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมทางการเกษตรที่กำลังเสื่อมโทรมลงจนเกิดผลกระทบต่อเกษตรกรในอนาคต ทิศทางการพัฒนาการใช้ปุ๋ยของเกษตรกรเป็นไปตามทิศทางของนโยบายภาครัฐ คือเริ่มต้นด้วยการปลูกแบบพึ่งพาธรรมชาติ แล้วเปลี่ยนมาใช้เพื่อเพิ่มปริมาณผลผลิต และปัจจุบันเริ่มหันมาใช้ปุ๋ยอินทรีย์ควบคู่ไปกับปุ๋ยเคมีมากขึ้น โดยในปัจจุบันพืชที่เกษตรกรนิยมใส่ปุ๋ยอินทรีย์มากขึ้นคือ ยางพารา รองลงมา คือ ปาล์มน้ำมัน และเงาะตามลำดับ ซึ่งในปัจจุบันที่มีผลต่อการตัดสินใจใช้ปุ๋ย คือ ความแตกต่างมาจากมูลค่าผลผลิตเป็นหลัก

บทที่ 3

วิธีวิจัย

การศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการใช้ปุ๋ยของเกษตรกรชาวสวนยางพารา ตำบลหนองธง อำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง ผู้วิจัยกำหนดวิธีวิจัยไว้ดังนี้

3.1 ข้อมูลและการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1.1 ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data)

ข้อมูลทุติยภูมิเป็นการศึกษาจากข้อมูลที่มีผู้ศึกษา และเก็บรวบรวมไว้แล้ว ในเรื่องของความหมาย และแนวคิดที่เกี่ยวกับพฤติกรรมผู้บริโภค ปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อพฤติกรรมผู้บริโภค รวมถึงความรู้ทั่วไปที่เกี่ยวกับปุ๋ยในแง่มุมต่างๆ ตลอดจนงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งเป็นเอกสารประเภทรายงานการวิจัย บทความวิจัย ภาคนิพนธ์ สารนิพนธ์ วารสาร เอกสารทางวิชาการต่างๆ โดยได้ค้นคว้าจากแหล่งข้อมูลต่างๆ ได้แก่ สำนักงานเกษตรจังหวัดพัทลุง กรมพัฒนาที่ดิน สำนักงานกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยาง หอสมุดคุณหญิงหลง อรรถกระวีสุนทร ห้องสมุดคณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ตลอดจนการสืบค้นข้อมูลจากเครือข่ายอินเทอร์เน็ตต่างๆ ซึ่งข้อมูลทุติยภูมิที่ได้เก็บรวบรวมนี้จะได้ใช้เป็นกรอบและแนวคิดในแนวทางการศึกษาต่อไป

3.1.2 ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data)

ข้อมูลปฐมภูมิ เป็นข้อมูลที่ผู้วิจัยเก็บรวบรวมจากภาคสนาม โดยมีการสุ่มตัวอย่าง และวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล กำหนดขั้นตอนดังนี้

1) ประชากร และพื้นที่การศึกษา

การเลือกประชากรในการวิจัยครั้งนี้ คือ เกษตรกรชาวสวนยางที่มียางพาราสามารถเปิดกรีดได้ และใช้ปุ๋ยในตำบลหนองธง อำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง ตำบลหนองธง ประกอบด้วยหมู่บ้าน 9 หมู่บ้านมีพื้นที่ปลูกยางพารา 3,672 ไร่คิดเป็นร้อยละ 15.03 ของพื้นที่ปลูกยางทั้งหมดของอำเภอป่าบอน ซึ่งเป็นพื้นที่ปลูกยางมากที่สุดของอำเภอป่าบอน โดยผู้วิจัยเลือกศึกษาทั้ง 9 หมู่บ้าน

2) ตัวอย่างและการสุ่มตัวอย่าง

การเลือกเกษตรกรตัวอย่างจะเป็นเกษตรกรซึ่งเป็นหัวหน้าครอบครัวที่มีบทบาทสูงสุดในการตัดสินใจใช้ปุ๋ยในการผลิตทางการเกษตรโดยกำหนดไว้จำนวน 120 ตัวอย่างโดยการสุ่มแบบบังเอิญ (Accidental Sampling) โดยกำหนดจำนวนตัวอย่างโดยเทียบสัดส่วนจากจำนวนครัวเรือนที่ทำสวนยางพาราในแต่ละหมู่บ้านรายละเอียดแสดง ดังตารางที่ 3.1

ตารางที่ 3.1 ประชากรและตัวอย่างที่เลือกศึกษา จำแนกตามหมู่บ้าน ตำบล.หนองรง อำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง

หมู่บ้าน	ชื่อหมู่บ้าน	จำนวนครัวเรือนที่ทำสวนยางพารา	ตัวอย่าง (ราย)
หมู่ที่ 1	บ้านเมืองตะกั่ว	338	29
หมู่ที่ 2	บ้านหนองรง	289	21
หมู่ที่ 3	ท่อมคาย	185	13
หมู่ที่ 4	บ้านในกอย	147	11
หมู่ที่ 5	บ้านหลักสิบ	223	16
หมู่ที่ 6	บ้านเขาจันทร์	140	10
หมู่ที่ 7	หนองนก	28	2
หมู่ที่ 8	คลองหอยโข่ง	99	7
หมู่ที่ 9	สายกลาง	153	11
รวม		1,602	120

ที่มา : คัดแปลงจากสำนักงานกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยาง, 2550

3) วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยใช้การสัมภาษณ์รายบุคคล (Personal Interview) ซึ่งเป็นการสัมภาษณ์เกษตรกรโดยใช้แบบสอบถามเชิงโครงสร้าง (Structured Questionnaire) เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งมีแนวคำถามแบ่งเป็น 7 ส่วนดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลด้านสังคม และเศรษฐกิจของเกษตรกรชาวสวนยางพารา

ส่วนที่ 2 พื้นที่ถือครอง และสภาพการทำสวนยางพารา

ส่วนที่ 3 พฤติกรรมการใช้ปุ๋ยของเกษตรกรชาวสวนยางพารา

ส่วนที่ 4 ความรู้/ความเข้าใจของเกษตรกรชาวสวนยางพาราเกี่ยวกับการใช้ปุ๋ย

ส่วนที่ 5 ปัจจัยทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อการเลือกซื้อปุ๋ยของเกษตรกรชาวสวนยางพารา

ส่วนที่ 6 แนวโน้มความต้องการใช้ปุ๋ยของเกษตรกรชาวสวนยางพารา

ส่วนที่ 7 ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะในการใช้ปุ๋ยของเกษตรกรชาวสวนยางพารา

สำหรับคำถามที่เกี่ยวกับปัจจัยทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจใช้ปุ๋ยของเกษตรกร กลุ่มตัวอย่างนั้น ผู้วิจัยได้กำหนดระดับคะแนนความคิดเห็นของผู้ตอบออกเป็น 5 ระดับดังนี้ (ดัดแปลงจากสมบุญ, 2549)

ระดับคะแนน	ความหมาย
5	ปัจจัยนั้นมีผลต่อการตัดสินใจมากที่สุด
4	ปัจจัยนั้นมีผลต่อการตัดสินใจมาก
3	ปัจจัยนั้นมีผลต่อการตัดสินใจปานกลาง
2	ปัจจัยนั้นมีผลต่อการตัดสินใจน้อย
1	ปัจจัยนั้นมีผลต่อการตัดสินใจน้อยที่สุด

เมื่อร่างแบบสอบถามแล้วเสร็จ ผู้วิจัยนำร่างแบบสอบถามไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบความตรงด้านเนื้อหา และจากนั้นนำร่างแบบสอบถามไปทดสอบ (Pretest) กับเกษตรกรที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 5 ราย เพื่อตรวจสอบความยากง่าย และความสามารถที่จะนำไปใช้ได้จริง โดยพิจารณาถึงความเข้าใจและความชัดเจนในการตอบคำถาม รวมถึงเวลาที่ใช้ในการตอบคำถามเหมาะสมที่จะนำไปใช้รวบรวมข้อมูลจริงหรือไม่ โดยนำข้อบกพร่องมาปรับปรุง แก้ไขแบบสอบถามให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น แล้วจึงนำแบบสอบถามนั้น ไปสัมภาษณ์เกษตรกรกลุ่มตัวอย่าง

3.2 วิเคราะห์ข้อมูล

การนำข้อมูลที่รวบรวมได้ทั้งที่เป็นข้อมูลทุติยภูมิ และการสัมภาษณ์รายบุคคล มาวิเคราะห์ดังนี้

3.2.1 การวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive Analysis) โดยใช้สถิติเชิงพรรณนาได้แก่ การแจกแจงความถี่ (Frequency Distribution) ค่าร้อยละ (Percentage) และการหาค่าเฉลี่ย (Mean) เป็นต้น เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลใน 9 ประเด็นคือ

- 1) สภาพทั่วไปทางสังคมของเกษตรกรชาวสวนยางพารา
- 2) สภาพทั่วไปทางเศรษฐกิจของเกษตรกรชาวสวนยางพารา
- 3) โครงสร้างการผลิตของเกษตรกรชาวสวนยางพารา
- 4) พฤติกรรมการใช้ปุ๋ยของเกษตรกรชาวสวนยางพารา
- 5) ความรู้/ความเข้าใจของเกษตรกรชาวสวนยางพาราเกี่ยวกับการใช้ปุ๋ย
- 6) ปัจจัยทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อการเลือกใช้ปุ๋ยของเกษตรกรชาวสวนยางพารา
- 7) ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางด้านสังคม เศรษฐกิจ และสภาพทั่วไปของสวนยางพารากับรูปแบบการใช้ปุ๋ย

8) แนวโน้มความต้องการใช้ปุ๋ยของเกษตรกรชาวสวนยางพารา

9) ปัญหา อุปสรรคในการใช้ปุ๋ยของเกษตรกรชาวสวนยางพารา

ในการวิเคราะห์ปัจจัยทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจใช้ปุ๋ยของเกษตรกรกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยได้กำหนดเกณฑ์การแปลความหมายค่าเฉลี่ยไว้ 5 ระดับ ดังนี้ (คัดแปลงจาก สมบูรณ์, 2551)

ค่าเฉลี่ย	ความหมาย
4.50 – 5.00	มีผลต่อการตัดสินใจมากที่สุด
3.50 – 4.49	มีผลต่อการตัดสินใจมาก
2.50 – 3.49	มีผลต่อการตัดสินใจปานกลาง
1.50 – 2.49	มีผลต่อการตัดสินใจน้อย
1.00 – 1.49	มีผลต่อการตัดสินใจน้อยที่สุด

3.2.2 การวิเคราะห์เชิงปริมาณ (Quantitative Analysis) เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติไคสแควร์ (Chi-square : χ^2) เพื่อทดสอบความเป็นอิสระต่อกันระหว่างตัวแปรตาม (Dependent Variable) คือรูปแบบการใช้ปุ๋ยของเกษตรกรกลุ่มตัวอย่าง กับตัวแปรอิสระ (Independent Variables) คือปัจจัยทางด้านสังคม เช่น อายุ เพศ ศาสนา จำนวนสมาชิกในครอบครัว การรับรู้ข้อมูลเกี่ยวกับการใช้ปุ๋ย ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจ เช่น พื้นที่ถือครองที่ดิน รายได้เฉลี่ยของครัวเรือน ภาวะหนี้สิน และประสบการณ์การทำสวนยางพารา ปัจจัยสภาพทั่วไปของสวนยางพารา เช่น พื้นที่เปิดกรีดแล้ว ลักษณะที่ตั้งสวนยางพารา ลักษณะดิน และรูปแบบผลผลิตที่จำหน่าย ซึ่งสามารถแสดงความสัมพันธ์ของตัวแปรทั้งสองชนิดได้ดังภาพที่ 3.1 ขั้นตอนการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระและตัวแปรตามมี 5 ขั้นตอนดังนี้

1) กำหนดสมมติฐานเพื่อการทดสอบ

H_{01} : ปัจจัยด้านสังคมไม่มีอิทธิพลต่อรูปแบบการใช้ปุ๋ย

H_{a1} : ปัจจัยด้านสังคมมีอิทธิพลต่อรูปแบบการใช้ปุ๋ย

H_{02} : ปัจจัยด้านเศรษฐกิจไม่มีความสัมพันธ์กับรูปแบบการใช้ปุ๋ย

H_{a2} : ปัจจัยด้านเศรษฐกิจมีความสัมพันธ์กับรูปแบบการใช้ปุ๋ย

H_{03} : ปัจจัยด้านมีสภาพทั่วไปของสวนยางพาราไม่มีความสัมพันธ์กับรูปแบบการใช้ปุ๋ย

H_{a3} : ปัจจัยด้านมีสภาพทั่วไปของสวนยางพารามีความสัมพันธ์กับรูปแบบการ

ใช้ปุ๋ย

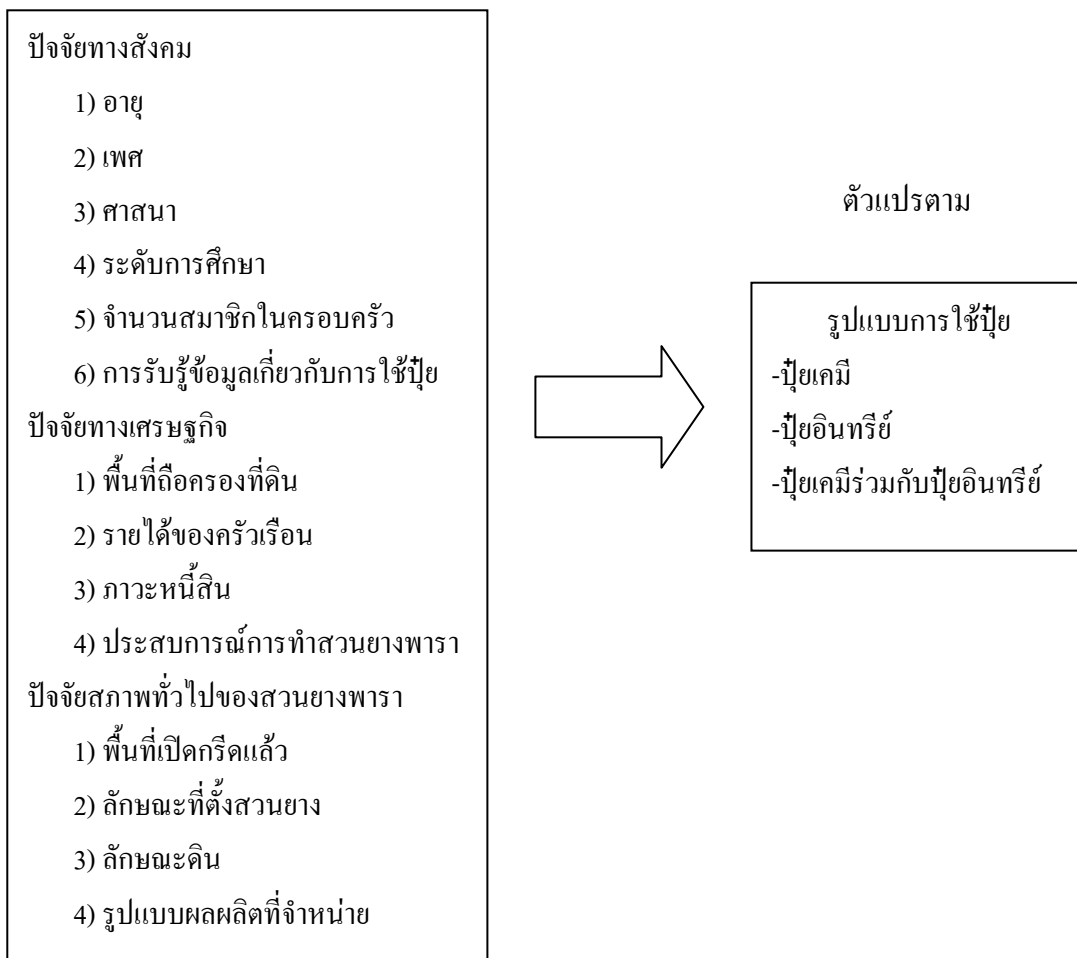
2) กำหนดนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $\alpha=0.05$

3) คำนวณค่า χ^2 จากโปรแกรม SPSS

4) คำนวณค่า P-Value จากโปรแกรม SPSS

5) สรุปผลการทดสอบ คือ ถ้าค่า P-Value น้อยกว่าค่า α ปฏิเสธ H_0 หรือยอมรับ H_a หมายความว่า ตัวแปรอิสระมีอิทธิพลต่อรูปแบบการใช้ปุ๋ย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ α เท่ากับ 0.05 ในทางตรงกันข้าม ถ้าค่า P-Value มากกว่าค่า α จะยอมรับ H_0 หรือปฏิเสธ H_a หมายความว่าตัวแปรอิสระไม่มีอิทธิพลต่อรูปแบบการใช้ปุ๋ยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ α เท่ากับ 0.05

ตัวแปรอิสระ

ภาพที่ 3.1 กรอบแนวคิดความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางสังคม เศรษฐกิจ สภาพทั่วไปของสวนยางพารากับรูปแบบการใช้ปุ๋ยของเกษตรกรกลุ่มตัวอย่าง

บทที่ 4

ผลการวิจัย

ในบทนี้เป็นการนำเสนอผลการวิจัยที่ศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการใช้ปุ๋ยของเกษตรกรชาวสวนยางพารา ตำบลหนองธง อำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง ซึ่งแบ่งการนำเสนอเป็น 9 ตอนได้ดังนี้

ตอนที่ 1 สภาพทั่วไปทางสังคมของเกษตรกรชาวสวนยางพารา

ตอนที่ 2 สภาพทั่วไปทางเศรษฐกิจของเกษตรกรชาวสวนยางพารา

ตอนที่ 3 โครงสร้างการผลิตของเกษตรกรชาวสวนยางพารา

ตอนที่ 4 พฤติกรรมการใช้ปุ๋ยของเกษตรกรชาวสวนยางพารา

ตอนที่ 5 ความรู้/ความเข้าใจของเกษตรกรชาวสวนยางพาราเกี่ยวกับการใช้ปุ๋ย

ตอนที่ 6 ปัจจัยทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อการเลือกใช้ปุ๋ยของเกษตรกรชาวสวนยางพารา

ตอนที่ 7 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางด้านสังคม เศรษฐกิจ และสภาพทั่วไปของสวนยางพารากับรูปแบบการใช้ปุ๋ย

ตอนที่ 8 แนวโน้มความต้องการใช้ปุ๋ยของเกษตรกรชาวสวนยางพารา

ตอนที่ 9 ปัญหา และอุปสรรคในการใช้ปุ๋ยของเกษตรกรชาวสวนยางพารา

4.1 สภาพทั่วไปทางสังคมของเกษตรกรชาวสวนยางพารา

เป็นการนำเสนอสภาพทั่วไปทางด้านสังคม และโครงสร้างสมาชิกในครัวเรือน ของเกษตรกรกลุ่มตัวอย่าง

4.1.1 สภาพทั่วไปทางสังคมของเกษตรกรกลุ่มตัวอย่าง

ผลการวิเคราะห์สภาพทั่วไปทางสังคมของเกษตรกรกลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย เพศ อายุของหัวหน้าครอบครัว ศาสนา การศึกษาสูงสุดของหัวหน้าครอบครัว และสถานภาพสมรสของหัวหน้าครอบครัว

1) เพศ

เกษตรกรจำแนกได้เป็นเพศชายจำนวน 58 ราย คิดเป็นร้อยละ 48.3 ส่วนเพศหญิงจำนวน 62 ราย คิดเป็นร้อยละ 51.7

2) อายุของหัวหน้าครอบครัว

เกษตรกรมีอายุเฉลี่ย 43.6 ปี โดยช่วงอายุระหว่าง 41-50 ปี มีจำนวน 43 ราย คิดเป็นร้อยละ 35.8 รองลงมาคือช่วงอายุระหว่าง 31-40 ปี มีจำนวน 40 ราย คิดเป็นร้อยละ 33.3 เกษตรกรที่มีช่วงอายุระหว่าง 51-60 ปี มีจำนวน 16 ราย คิดเป็นร้อยละ 13.3 ปีต่ำกว่า 31 ปี มีจำนวน 11 ราย คิดเป็นร้อยละ 9.3 และมีอายุมากกว่า 60 ปี มีจำนวน 10 ราย คิดเป็นร้อยละ 8.3 ซึ่งจะสังเกตได้ว่าเกษตรกรส่วนใหญ่ยังคงมีอายุที่สามารถจัดการสวนยางพาราได้ดี เนื่องจากยังคงอยู่ในช่วงอายุที่ยังมีสุขภาพที่แข็งแรง

3) ศาสนา

เกษตรกรนับถือศาสนาพุทธ จำนวน 66 ราย คิดเป็นร้อยละ 55.0 นับถือศาสนาอิสลามมี 53 ราย คิดเป็นร้อยละ 44.2 และนับถือศาสนาคริสต์เพียง 1 ราย คิดเป็นร้อยละ 0.8 ทั้งนี้เนื่องจากพื้นที่ที่ทำวิจัย เป็นหมู่บ้านที่คนไทยพุทธ และคนไทยอิสลามอาศัยอยู่ร่วมกัน จึงทำให้สัดส่วนของการนับถือศาสนาทั้ง 2 ดังกล่าวมีสัดส่วนใกล้เคียงกัน

4) การศึกษาสูงสุดของหัวหน้าครอบครัว

หัวหน้าครอบครัวที่เป็นเกษตรกรจบการศึกษาสูงสุดระดับประถมศึกษา จำนวน 62 ราย คิดเป็นร้อยละ 51.7 รองลงมาจบการศึกษาสูงสุดระดับมัธยมศึกษาตอนต้นจำนวน 29 ราย คิดเป็นร้อยละ 24.2 มีเกษตรกรที่จบการศึกษาระดับสูงสุดมัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน 18 ราย คิดเป็นร้อยละ 15.0 จบการศึกษาสูงสุดในระดับปวส.จำนวน 6 ราย คิดเป็นร้อยละ 5.0 ไม่ได้รับการศึกษา จำนวน 3 ราย คิดเป็น 2.5 และเกษตรกรที่เรียนจบการศึกษาระดับปริญญาตรีมีเพียงจำนวน 2 ราย คิดเป็นร้อยละ 1.7 ซึ่งจะเห็นได้ว่าเกษตรกรส่วนใหญ่ได้รับการศึกษาในระบบค่อนข้างน้อย โดยการเรียนจบเพียงชั้นประถมศึกษา ซึ่งอาจทำให้เกษตรกรบางรายขาดความรู้ความเข้าใจทางวิชาการในด้านการเกษตร และการใช้ปุ๋ยที่ถูกต้อง

5) สถานภาพสมรสของหัวหน้าครอบครัว

สถานภาพสมรสเกษตรกรพบว่า เกษตรกรมีสถานภาพสมรสแล้วจำนวน 108 รายคิดเป็นร้อยละ 90.1 รองลงมาสถานภาพหย่าร้าง เป็นหม้าย และแยกกันอยู่มีจำนวน 4 ราย เท่าๆกันคิดเป็นร้อยละ 3.3 (ตารางที่ 4.1)

ตารางที่ 4.1. สภาพทั่วไปทางสังคมของเกษตรกรกลุ่มตัวอย่าง

รายการ	จำนวน (n=120)	ร้อยละ
เพศ		
- ชาย	58	48.3
- หญิง	62	51.7
อายุ (ปี)		
- < 31	11	9.3
- 31-40	40	33.3
- 41-50	43	35.8
- 51-60	16	13.3
- > 60	10	8.3
เฉลี่ย	43.6	
ศาสนา		
- พุทธ	66	55.0
- อิสลาม	53	44.2
- คริสต์	1	0.8
ระดับการศึกษาของเกษตรกร		
- ไม่ได้รับการศึกษา	3	2.5
- ประถมศึกษา	62	51.7
- มัธยมศึกษาปีที่ 3	29	24.2
- มัธยมศึกษาปีที่ 6/ ปวช.	18	15.0
- อนุปริญญา/ปวส.	6	5.0
- ปริญญาตรี	2	1.7
สถานภาพ		
- สมรส	108	90.1
- หย่าร้าง	4	3.3
- หม้าย	4	3.3
- แยกกันอยู่	4	3.3

4.1.2 โครงสร้างสมาชิกในครัวเรือนของเกษตรกรกลุ่มตัวอย่าง

เป็นการนำเสนอ จำนวนสมาชิกในครัวเรือน และอายุสมาชิกในครัวเรือน โดยมีรายละเอียด ดังนี้ (ตารางที่ 4.2)

1) จำนวนสมาชิกในครัวเรือน

เกษตรกรมีจำนวนสมาชิกของครัวเรือนในช่วง 4-6 คนจำนวน 85 ราย คิดเป็นร้อยละ 70.8 รองลงมา มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนน้อยกว่า 4 คนจำนวน 18 ราย คิดเป็นร้อยละ 15.0 มีจำนวนสมาชิกครัวเรือนของเกษตรกรในช่วง 7-9 คนจำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 12.5 และจำนวนสมาชิกครัวเรือนของเกษตรกรมากกว่า 9 คนจำนวน 2 ราย คิดเป็นร้อยละ 1.7 ซึ่งจะเห็นได้ว่าจำนวนสมาชิกในครัวเรือนของเกษตรกรโดยเฉลี่ยเท่ากับ 4.7 คน

2) จำนวนสมาชิกในครัวเรือนจำแนกตามช่วงอายุ

เกษตรกรมีสมาชิกในครัวเรือนในช่วงอายุ 15-65 ปี จำนวนเฉลี่ย 2.84 คน คิดเป็นร้อยละ 60.2 มีสมาชิกในครัวเรือนของเกษตรกรในช่วง 8-14 ปี จำนวนเฉลี่ย 0.95 คน คิดเป็นร้อยละ 20.1 มีสมาชิกในครัวเรือนของเกษตรกรที่น้อยกว่า 8 ปี จำนวนเฉลี่ย 0.84 คน คิดเป็นร้อยละ 17.8 และมีสมาชิกในครัวเรือนของเกษตรกรที่มากกว่า 65 ปี จำนวนเฉลี่ย 0.09 คน คิดเป็นร้อยละ 1.9

ตารางที่ 4.2 โครงสร้างสมาชิกในครัวเรือนของเกษตรกรกลุ่มตัวอย่าง

รายการ	จำนวน (n=120)	ร้อยละ
จำนวนสมาชิกในครัวเรือน (คน)		
- < 4	18	15.0
- 4-6	85	70.8
- 7-9	15	12.5
- > 9	2	1.7
เฉลี่ย	4.7	
จำนวนอายุสมาชิกในครัวเรือนตามช่วงอายุ		
- < 8	0.84	17.8
- 8-14	0.95	20.1
- 15- 65	2.84	60.2
- > 65	0.09	1.9
เฉลี่ย	4.72	

4.2 สภาพทั่วไปทางเศรษฐกิจของเกษตรกรชาวสวนยางพารา

เป็นการนำเสนอข้อมูลของสภาพเศรษฐกิจของเกษตรกรกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 120 ราย โดยศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพหลัก ประสบการณ์การทำสวนยางพารา รายได้รวมครัวเรือน สถานะหนี้สิน แหล่งหนี้สินในระบบ แหล่งหนี้สินนอกระบบ และการใช้ประโยชน์จากเงินกู้ยืม (ตารางที่ 4.3)

1) อาชีพหลัก

เกษตรกรทำสวนยางพาราเป็นอาชีพหลักจำนวน 119 ราย คิดเป็นร้อยละ 99.2 รองลงมา รับราชการเป็นอาชีพหลัก จำนวน 1 ราย คิดเป็นร้อยละ 0.8

2) ประสบการณ์การทำสวนยางพารา

เกษตรกรมีประสบการณ์ทำสวนยางพาราน้อยกว่า 11 ปี จำนวน 55 ราย คิดเป็นร้อยละ 45.9 รองลงมามีประสบการณ์การทำสวนยางพาราในช่วง 11-20 ปี จำนวน 43 ราย คิดเป็นร้อยละ 35.8 ประสบการณ์การทำสวนยางพาราในช่วง 21-30 ปี จำนวน 12 ราย คิดเป็นร้อยละ 10.0 และประสบการณ์การทำสวนยางพารามากกว่า 30 ปี จำนวน 10 ราย คิดเป็นร้อยละ 8.3 โดยมีประสบการณ์การทำสวนยางพาราเฉลี่ย 15.1 ปี

3) รายได้รวมครัวเรือน

เกษตรกรกลุ่มตัวอย่างมีรายได้รวมในครัวเรือนเฉลี่ยเดือนละ 13,475 บาท โดยเกษตรกรส่วนใหญ่มีรายได้ในช่วง 5,001-15,000 บาท จำนวน 86 ราย คิดเป็นร้อยละ 71.6 รองลงมามีรายได้เดือนละ 15,001-25,000 บาท จำนวน 18 ราย คิดเป็นร้อยละ 15.0 เกษตรกรที่มีรายได้น้อยกว่า 5,001 บาทจำนวน 11 ราย คิดเป็นร้อยละ 9.2 เกษตรกรมีรายได้ในช่วง 25,001-35,000 บาท จำนวน 3 ราย คิดเป็นร้อยละ 2.5 และมีรายได้มากกว่า 35,000 บาท จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 1.7

4) สถานะหนี้สิน

เกษตรกรมีหนี้สินจำนวน 89 ราย คิดเป็นร้อยละ 74.2 และเกษตรกรที่ไม่มีหนี้สินจำนวน 31 คน รายคิดเป็น 25.8

5) แหล่งหนี้สิน

เกษตรกรที่มีหนี้สินส่วนใหญ่กู้เงินในระบบจำนวน 66 ราย คิดเป็นร้อยละ 74.1 และนอกระบบจำนวน 48 รายคิดเป็นร้อยละ 53.9

6) แหล่งหนี้สินในระบบ

แหล่งเงินกู้ในระบบที่เกษตรกรทำการกู้มากที่สุด คือ กู้ยืมจากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) จำนวน 22 รายคิดเป็นร้อยละ 33.3 รองลงมา กู้ยืมจากกลุ่มออมทรัพย์หมู่บ้านจำนวน 21 ราย คิดเป็นร้อยละ 31.8 กู้ยืมจากกองทุนหมู่บ้านจำนวน 18 ราย คิดเป็นร้อยละ 27.3 และกลุ่มสหกรณ์การเกษตรจำนวน 5 ราย คิดเป็นร้อยละ 7.6

7) แหล่งหนี้สินนอกระบบ

เกษตรกรที่กู้ยืมจากแหล่งเงินกู้นอกระบบจำนวน 48 รายนั้น กู้จากญาติพี่น้องจำนวน 42 ราย คิดเป็นร้อยละ 87.5 กู้ยืมจากเพื่อนบ้าน จำนวน 6 ราย คิดเป็นร้อยละ 12.5

8) การใช้ประโยชน์เงินกู้

ในการใช้ประโยชน์จากเงินกู้ของเกษตรกรจำนวน 89 รายนั้น พบว่าเกษตรกรใช้เงินกู้ออกไปกับการทำสวนยางพารา จำนวน 65 ราย คิดเป็นร้อยละ 73.0 รองลงมาคือ ใช้ในการศึกษาของบุตร จำนวน 24 ราย คิดเป็นร้อยละ 26.9 ใช้เพื่อการอุปโภคบริโภคทั่วไป จำนวน 22 ราย คิดเป็นร้อยละ 24.7 และกู้ยืมมาใช้ในการสร้างบ้าน จำนวน 6 ราย คิดเป็นร้อยละ 6.7 ซึ่งจะสังเกตได้ว่าเกษตรกรส่วนใหญ่จะนำเงินที่ได้จากการกู้ยืมมาใช้ในการทำสวนยางพาราเป็นหลัก ทั้งนี้เนื่องจากในปัจจุบันปัจจัยทางการเกษตร เช่น ปุ๋ย ต้นกล้ามีราคาสูงขึ้นทำให้ต้องมีต้นทุนในการทำสวนยางพาราเพิ่มขึ้นด้วย

ตารางที่ 4.3 สภาพทั่วไปทางเศรษฐกิจของเกษตรกรกลุ่มตัวอย่าง

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
อาชีพหลัก	(n=120)	
- ทำสวนยางพารา	119	99.2
- ข้าราชการ	1	0.8
ประสบการณ์การทำสวนยางพารา	(n=120)	
- <11	55	45.9
- 11-20	43	35.8
- 21-30	12	10.0
- > 30	10	8.3
เฉลี่ย	15.1	
รายได้รวมครัวเรือน (บาท/เดือน)	(n=120)	
< 5,001	11	9.2
- 5,001 – 15,000	86	71.6
- 15,001 – 25,000	18	15.0
- 25,001 – 35,000	3	2.5
- > 35,000	2	1.7
เฉลี่ย	13,475	

ตารางที่ 4.3 (ต่อ)

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
สถานะหนี้สิน	(n=120)	
- มีหนี้สิน	89	74.2
- ไม่มีหนี้สิน	31	25.8
แหล่งหนี้สิน*	(n=89)	
- ในระบบ	66	74.1
- นอกกระบบ	48	53.9
แหล่งหนี้สินในระบบ *	(n=66)	
- กลุ่มสหกรณ์การเกษตร	5	7.6
- กองทุนหมู่บ้าน	18	27.3
- ธนาคารเพื่อการเกษตร และสหกรณ์การเกษตร	22	33.3
- กลุ่มออมทรัพย์	21	31.8
แหล่งหนี้สินนอกกระบบ	(n=48)	
- ญาติพี่น้อง	42	87.5
- เพื่อนบ้าน	6	12.5
การใช้ประโยชน์เงินกู้ *	(n=89)	
- การเกษตรในการทำสวนยางพารา	65	73.0
- การศึกษาของบุตร	24	26.9
- การอุปโภคบริโภคทั่วไป	22	24.7
- การสร้างบ้าน	6	6.7

หมายเหตุ : * ผู้ตอบสามารถตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

4.3 โครงสร้างการผลิตของเกษตรกรชาวสวนยางพารา

เป็นการเสนอข้อมูลของโครงสร้างการถือครองที่ดิน การใช้ที่ดิน โครงสร้างพื้นที่การทำสวนยางพารา ข้อมูลเกี่ยวกับการทำสวนยาง และการใช้แรงงานในการกรีดยาง

4.3.1 โครงสร้างการถือครองที่ดิน และการใช้ที่ดิน

ผลการวิเคราะห์โครงสร้างการถือครองที่ดิน และการใช้ที่ดิน ซึ่งประกอบด้วยพื้นที่ถือครอง ลักษณะการถือครองที่ดิน และการใช้ที่ดินของครัวเรือนโดยมีรายละเอียดดังนี้ (ตารางที่ 4.4)

1) พื้นที่ถือครอง

เกษตรกรมีขนาดพื้นที่ถือครองเฉลี่ย 12.8 ไร่ โดยแบ่งเป็นเกษตรกรที่มีขนาดถือครองพื้นที่ 11-30 ไร่ จำนวน 59 ราย คิดเป็นร้อยละ 49.2 มีขนาดพื้นที่ถือครองน้อยกว่า 11 ไร่ จำนวน 58 ราย คิดเป็นร้อยละ 48.3 และมีขนาดพื้นที่ถือครองมากกว่า 30 ไร่จำนวน 3 ราย คิดเป็นร้อยละ 2.5

2) ลักษณะการถือครองที่ดิน

เกษตรกรมีลักษณะการถือครองที่ดินจำแนกเป็นพื้นที่ของตนเองจำนวน 102 ราย คิดเป็นร้อยละ 85.0 เป็นพื้นที่ของตนเอง และพื้นที่เช่าจำนวน 14 ราย คิดเป็นร้อยละ 11.7 และพื้นที่เช่าจำนวน 4 ราย คิดเป็นร้อยละ 3.3 ซึ่งจะเห็นได้ว่าส่วนใหญ่เกษตรกรมีลักษณะการถือครองที่ดินของตนเอง ทำให้เกษตรกรมีบทบาทที่จะตัดสินใจในการจัดการสวนยางพารา และการเลือกซื้อปุ๋ยได้อย่างเต็มที่ด้วยตนเอง

3) การใช้ที่ดินของครัวเรือน

จากพื้นที่ถือครอง 12.85 ไร่ จำแนกเป็นพื้นที่เพื่อที่ทำการเกษตร 11.50 ไร่ ต่อครัวเรือนคิดเป็นร้อยละ 88.5 พื้นที่เพื่อที่อยู่อาศัย 1.20 ไร่ต่อครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 9.3 และพื้นที่ว่างเปล่า 0.15 ไร่ต่อครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 2.2 จะเห็นได้ว่าพื้นที่ว่างเปล่าของเกษตรกรซึ่งมีน้อย แสดงว่าจัดการทรัพยากรที่ดินของตนเองให้เกิดประโยชน์ได้อย่างเต็มที่

ตารางที่ 4.4 โครงสร้างการถือครองที่ดิน และการใช้ที่ดิน

รายการ	จำนวน (n=120)	ร้อยละ
พื้นที่ถือครอง (ไร่/ครัวเรือน)		
- < 11	58	48.3
- 11-30	59	49.2
- > 30	3	2.5
เฉลี่ย	12.8	
ลักษณะการครองที่ดิน		
- พื้นที่ของตนเอง	102	85.0
- พื้นที่เช่า	4	3.3
- พื้นที่ของตนเอง และพื้นที่เช่า	14	11.7

ตารางที่ 4.4 (ต่อ)

รายการ	จำนวน (n=120)	ร้อยละ
การใช้ที่ดินของครัวเรือน (ไร่/ครัวเรือน) *		
-พื้นที่เพื่อที่อยู่อาศัย	1.20	9.3
-พื้นที่ทำการเกษตร	11.50	88.5
-พื้นที่ว่างเปล่า	0.15	2.2
เฉลี่ย		12.85

หมายเหตุ : * ผู้ตอบสามารถตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

4.3.2 โครงสร้างพื้นที่การทำสวนยางพาราของเกษตรกร

โครงสร้างพื้นที่การทำสวนยางพาราของเกษตรกรกลุ่มตัวอย่างประกอบด้วย พื้นที่ยางอ่อนก่อนกรี๊ด ยางเปิดกรี๊ดแล้ว สภาพพื้นที่สวนยางพารา และลักษณะของดิน โดยมีรายละเอียดดังนี้ (ตารางที่ 4.5)

1) พื้นที่ยางอ่อนก่อนกรี๊ด

เกษตรกรมีพื้นที่ยางอ่อนก่อนกรี๊ดเฉลี่ย 2.6 ไร่ต่อครัวเรือน โดยเกษตรกรมีพื้นที่ยางอ่อนก่อนกรี๊ดไม่เกิน 6 ไร่จำนวน 94 ราย คิดเป็นร้อยละ 78.4 รองลงมามีพื้นที่ยางอ่อนก่อนกรี๊ด 6-10 ไร่ จำนวน 18 ราย คิดเป็นร้อยละ 15.0 และพื้นที่ยางอ่อนก่อนกรี๊ดมากกว่า 10 ไร่มีเพียง 8 ราย คิดเป็นร้อยละ 6.6

2) พื้นที่ยางเปิดกรี๊ดแล้ว

เกษตรกรมีพื้นที่ยางเปิดกรี๊ดแล้วเฉลี่ย 8.7 ไร่ต่อครัวเรือน โดยเกษตรกรมีพื้นที่เปิดกรี๊ดแล้ว 6-10 ไร่ จำนวน 52 ราย คิดเป็นร้อยละ 43.4 มีพื้นที่ยางเปิดกรี๊ดแล้วไม่เกิน 6 ไร่ จำนวน 35 ราย คิดเป็นร้อยละ 29.2 พื้นที่ยางที่เปิดกรี๊ดแล้ว 11-15 ไร่จำนวน 27 ราย คิดเป็นร้อยละ 22.5 พื้นที่ยางที่เปิดกรี๊ดแล้วมากกว่า 20 ไร่จำนวน 4 ราย คิดเป็นร้อยละ 3.3 และพื้นที่ยางเปิดกรี๊ดแล้ว 16-20 ไร่จำนวน 2 ราย คิดเป็นร้อยละ 1.6

3) สภาพพื้นที่สวนยางพารา

สภาพพื้นที่สวนยางพาราของเกษตรกรเป็นที่ราบลุ่มจำนวน 69 ราย คิดเป็นร้อยละ 57.5 เป็นที่ราบสูงจำนวน 50 ราย คิดเป็นร้อยละ 41.7 และเป็นภูเขาจำนวน 1 ราย คิดเป็นร้อยละ 0.8 ซึ่งลักษณะสภาพพื้นที่สวนยางพาราจะมีผลต่อการดูแล และบำรุงรักษาสวนยางพารา เช่น พื้นที่ภูเขาอาจมีที่ลาดชันมาก ทำให้การใส่ปุ๋ยที่ดีต้องมีการขุดหลุมเพื่อป้องกันการชะล้าง

4) ลักษณะดินของสวนยางพารา

ลักษณะของดินที่ตั้งสวนยางพารา ส่วนใหญ่เป็นดินร่วนปนทรายจำนวน 72 ราย คิดเป็นร้อยละ 60.0 เป็นดินร่วนจำนวน 33 ราย คิดเป็นร้อยละ 27.6 เป็นดินเหนียวปนทรายจำนวน 12 ราย คิดเป็นร้อยละ 10.0 เป็น ดินทราย ดินเหนียว และไม้ทราบจำนวน 1 รายเท่านั้น คิดเป็นร้อยละ 0.8 และไม้ทราบว่าเป็นลักษณะแบบใดมีเพียงจำนวน 1 ราย คิดเป็นร้อยละ 0.8 สังเกตได้ว่าเกษตรกรส่วนใหญ่รู้ถึงสภาพดินของสวนยางพารา ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการจัดการสวนยางพาราที่เหมาะสม เนื่องจากลักษณะดินที่แตกต่างกันจะมีคุณสมบัติของดินทั้งกายภาพ และเคมี จะแตกต่างกันด้วย

ตารางที่ 4.5 สวนยางพารา และสภาพพื้นที่ของสวนยางพาราของเกษตรกรกลุ่มตัวอย่าง

รายการ	จำนวน (n=120)	ร้อยละ
พื้นที่ยางอ่อนก่อนกรีด (ไร่/ครอบครัว)		
- < 6	94	78.4
- 6-10	18	15.0
- > 10	8	6.6
เฉลี่ย	2.6	
พื้นที่ยางเปิดกรีด (ไร่/ครอบครัว)		
- <6	35	29.2
- 6-10	52	43.4
- 11-15	27	22.5
- 16-20	2	1.6
- > 20	4	3.3
เฉลี่ย	8.7	
สภาพพื้นที่สวนยางพารา		
-ที่ราบลุ่ม	69	57.5
-ที่ราบสูง	50	41.7
-ที่ราบภูเขา	1	0.8

ตารางที่ 4.5

รายการ	จำนวน (n=120)	ร้อยละ
ลักษณะของดิน		
- ดินร่วนปนทราย	72	60.0
- ดินร่วน	33	27.6
- ดินเหนียวปนทราย	12	10.0
- ดินทราย	1	0.8
- ดินเหนียว	1	0.8
- ไม่ทราบ	1	0.8

4.3.3 พันธุ์ยาง รูปแบบผลผลิต การจำหน่าย และการใช้แรงงานในการกรีดยาง

ในหัวข้อนี้จะกล่าวถึง พันธุ์ยางที่เกษตรกรใช้ปลูก รูปแบบผลผลิตที่จำหน่าย แหล่งจำหน่ายน้ำยาง ขางแผ่น และแรงงานในการกรีดยาง โดยมีรายละเอียดดังนี้ (ตารางที่ 4.6)

1) พันธุ์ยางที่ปลูก

เกษตรกรส่วนใหญ่ปลูกยางพันธุ์ PRIM600 จำนวน 86 ราย คิดเป็นร้อยละ 71.7 รองลงมา พันธุ์ยาง RRIT251 มีจำนวน 22 ราย คิดเป็นร้อยละ 18.3 พันธุ์ยาง BPM 24 มีจำนวน 5 ราย คิดเป็นร้อยละ 4.2 พันธุ์ยาง PB 235 มีจำนวน 4 ราย คิดเป็นร้อยละ 3.3 พันธุ์ยางอื่นๆ มีจำนวน 2 ราย คิดเป็นร้อยละ 1.7 และพันธุ์ยาง RRIT 226 มีจำนวน 1 ราย คิดเป็นร้อยละ 0.8 ซึ่งจากการสอบถามเหตุผลในการเลือกพันธุ์ยางในการปลูก เกษตรกรจะพิจารณาจากพันธุ์ที่ให้ผลผลิตสูง ให้น้ำยางเสียน้อยข้างน้อย และการต้านทานโรค ส่วนพันธุ์ยางที่เกษตรกรเชื่อมั่นมากที่สุดคือพันธุ์ยาง PRIM600 เนื่องจากเป็นพันธุ์ยางที่เหมาะสมต่อการปลูกยางในภาคใต้ขณะนี้

2) รูปแบบผลผลิตที่จำหน่าย

เกษตรกรส่วนใหญ่จำหน่ายผลผลิตในรูปแบบน้ำยางสดจำนวน 94 ราย คิดเป็นร้อยละ 78.3 และเกษตรกรที่จำหน่ายผลผลิตในรูปแบบขางแผ่นดิบ จำนวน 26 ราย คิดเป็นร้อยละ 21.7 โดยเกษตรกรให้เหตุผลว่าการทำน้ำยางสดนั้นการจัดการผลผลิตไม่ยุ่งยาก และใช้เวลาในการผลิตสั้น

3) แหล่งจำหน่ายน้ำยางสด

เกษตรกรจำหน่ายผลผลิตน้ำยางสดให้แก่พ่อค้ารวบรวมในพื้นที่มากที่สุดจำนวน 82 ราย คิดเป็นร้อยละ 87.3 จำหน่ายให้แก่สหกรณ์ (ส.ก.ย.) จำนวน 9 ราย คิดเป็นร้อยละ 9.5 และจำหน่ายให้แก่กลุ่มเกษตรกรชาวสวนยางพาราจำนวน 3 ราย คิดเป็นร้อยละ 3.2

4) แหล่งจำหน่ายยางแผ่นดิบ

เกษตรกรจำหน่ายผลผลิตยางแผ่นดิบให้แก่พ่อค้ารวบรวมในพื้นที่มากที่สุด จำนวน 19 ราย คิดเป็นร้อยละ 73.0 จำหน่ายให้แก่กลุ่มเกษตรกรชาวสวนยางพาราจำนวน 5 ราย คิดเป็นร้อยละ 19.3 และจำหน่ายให้แก่สหกรณ์ (ส.ก.ย.) จำนวน 2 ราย คิดเป็นร้อยละ 7.7

5) แรงงานในการกรีดยาง

เกษตรกรใช้แรงงานครัวเรือนในการกรีดยางเป็นส่วนใหญ่จำนวน 115 ราย คิดเป็นร้อยละ 95.8 ใช้ในแรงงานครัวเรือน และแรงงานจ้างจำนวน 3 ราย คิดเป็นร้อยละ 2.5 และใช้แรงงานจ้างอย่างเดียวจำนวน 2 ราย คิดเป็นร้อยละ 1.7

ตารางที่ 4.6 ข้อมูลเกี่ยวกับการทำสวนยางพารา และ การใช้แรงงานในการกรีดยาง

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
พันธุ์ยางที่ปลูก	(n=120)	
- RRIM 600	86	71.7
- BPM 24	5	4.2
- RRIT 226	1	0.8
- PB 235	4	3.3
- RRIT 251	22	18.3
- อื่นๆ	2	1.7
รูปแบบผลผลิตที่จำหน่าย	(n=120)	
- น้ำยางสด	94	78.3
- ยางแผ่นดิบ	26	21.7
แหล่งจำหน่ายน้ำยางสด	(n=94)	
- พ่อค้ารวบรวมในพื้นที่	82	87.3
- กลุ่มเกษตรกร	3	3.2
- สหกรณ์ (ส.ก.ย.)	9	9.5
แหล่งจำหน่ายยางแผ่นดิบ	(n=26)	
- พ่อค้ารวบรวมในพื้นที่	19	73.0
- กลุ่มเกษตรกร	5	19.3
- สหกรณ์ (ส.ก.ย.)	2	7.7

ตารางที่ 4.6 (ต่อ)

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
แรงงานในการกรีดยาง	(n=120)	
- แรงงานในครัวเรือน	115	95.8
- แรงงานจ้าง	2	1.7
- แรงงานครัวเรือน และจ้าง	3	2.5

4.4 พฤติกรรมการใช้ปุ๋ยของเกษตรกรชาวสวนยางพารา

4.4.1 การใช้ปุ๋ยของเกษตรกรกลุ่มตัวอย่าง

นำเสนอถึงการใส่ปุ๋ยในสวนยางพาราเหตุผลในการเลือกใส่ปุ๋ย ปริมาณการใส่ปุ๋ย การกำจัดวัชพืชก่อนการใส่ปุ๋ย โดยประกอบด้วยปุ๋ย 2 ชนิด คือปุ๋ยเคมี และปุ๋ยอินทรีย์

1) ปุ๋ยที่ใช้ในการทำสวนยางพารา

เกษตรกรส่วนใหญ่เลือกใส่ปุ๋ยเคมีร่วมกับปุ๋ยอินทรีย์จำนวน 86 ราย คิดเป็นร้อยละ 71.8 รองลงมาใส่ปุ๋ยเคมีอย่างเดียวจำนวน 32 คิดร้อยละ 26.6 และใส่ปุ๋ยอินทรีย์อย่างเดียวจำนวน 2 ราย คิดเป็นร้อยละ 1.6 ซึ่งจะเห็นได้ว่าเกษตรกรถึงร้อยละ 71.8 ที่ใส่ปุ๋ยเคมีร่วมกับปุ๋ยอินทรีย์ ทั้งนี้เนื่องจากในการใส่ปุ๋ยเคมีติดต่อกันเป็นเวลานานจะทำให้ดินเสื่อมโทรม และถ้ามีการใส่ปุ๋ยเคมีร่วมกับปุ๋ยอินทรีย์จะทำให้ดินร่วนซุยจากใส่ปุ๋ยอินทรีย์ และจากการปุ๋ยเคมีที่ใส่จะมีความเป็นประโยชน์ในการเพิ่มธาตุอาหารให้ดิน ส่งผลให้พืชเจริญเติบโตดี

2) เหตุผลที่เลือกใส่ปุ๋ยเคมี

เหตุผลส่วนใหญ่ที่เกษตรกรเลือกใส่ปุ๋ยเคมี คือเพราะหาซื้อสะดวกจำนวน 72 ราย คิดเป็นร้อยละ 61.0 เหตุผลเพราะที่นำไปใช้ได้ง่ายจำนวน 54 ราย คิดเป็นร้อยละ 45.8 เหตุผลเพราะราคาถูกจำนวน 19 ราย คิดเป็นร้อยละ 16.1 เหตุผลเพราะนำเชื่อถือจำนวน 18 ราย คิดเป็นร้อยละ 15.2 และเหตุผลเพราะทำให้ดินดีจำนวน 2 ราย คิดเป็นร้อยละ 1.6

3) เหตุผลที่เลือกใส่ปุ๋ยอินทรีย์

เหตุผลส่วนใหญ่ที่เกษตรกรเลือกใส่ปุ๋ยอินทรีย์ คือต้องการปรับปรุงสภาพดินจำนวน 53 ราย คิดเป็นร้อยละ 60.2 เหตุผลเพราะต้องการเพิ่มผลผลิตจำนวน 41 ราย คิดเป็นร้อยละ 46.5 เหตุผลเพราะได้รับคำแนะนำจากบุคคลหรือหน่วยงานต่างๆจำนวน 30 ราย คิดเป็นร้อยละ 34.0 และเหตุผลเพราะราคาต่ำกว่าปุ๋ยเคมีจำนวน 21 ราย คิดเป็นร้อยละ 23.8 ซึ่งถ้าพิจารณาจาก

เหตุผลที่เกษตรกรทำให้เป็นส่วนใหญ่คือการต้องการปรับปรุงสภาพดิน แสดงให้เห็นว่าเกษตรกรส่วนใหญ่มีความรู้ และความเข้าใจเกี่ยวกับคุณสมบัติของปุ๋ยอินทรีย์

4) ปริมาณการใช้ปุ๋ยเคมี

เกษตรกรกลุ่มตัวอย่างใช้ปุ๋ยเคมีปริมาณเฉลี่ย 435.4 กิโลกรัมต่อปี เกษตรกรส่วนใหญ่ใช้ปุ๋ยเคมีระหว่าง 251-500 กิโลกรัมต่อปีจำนวน 60 ราย คิดเป็นร้อยละ 50.8 รองลงมาปริมาณการใช้ปุ๋ยเคมีน้อยกว่า 251 กิโลกรัมต่อปีจำนวน 34 รายคิดเป็นร้อยละ 28.9 ปริมาณการใช้ปุ๋ยเคมีระหว่าง 501-750 กิโลกรัมต่อปี จำนวน 16 ราย คิดเป็นร้อยละ 13.5 ปริมาณการใช้ปุ๋ยเคมีระหว่าง 751-1,000 กิโลกรัมต่อปี และปริมาณการใช้ปุ๋ยเคมีมากกว่า 1,000 กิโลกรัมต่อปีจำนวน 4 รายเท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 3.4 จากผลการศึกษาพบว่าเกษตรกรมีการใช้ปุ๋ยในการบำรุงสวนยางพาราต่ำกว่าปริมาณที่สำนักงานกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยางพาราให้คำแนะนำ จากที่เกษตรกรใช้ปุ๋ยเคมีเฉลี่ย 435.4 กิโลกรัมต่อปี คิดเป็น 39.58 กิโลกรัมต่อไร่ต่อปี ในขณะที่สำนักงานกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยางพาราแนะนำการใช้ปุ๋ยเคมีสำหรับยางพาราในปริมาณ 70-80 กิโลกรัมต่อไร่ต่อปี (สำนักงานกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยาง, 2550)

5) ปริมาณการใช้ปุ๋ยอินทรีย์

เกษตรกรใช้ปุ๋ยอินทรีย์เฉลี่ย 347.5 กิโลกรัมต่อปี เกษตรกรส่วนใหญ่ใช้ปุ๋ยอินทรีย์น้อยกว่า 251 กิโลกรัมต่อปีจำนวน 52 ราย คิดเป็นร้อยละ 59.0 รองลงมาปริมาณการใช้ปุ๋ยอินทรีย์ระหว่าง 251-500 กิโลกรัมต่อปีจำนวน 26 ราย คิดเป็นร้อยละ 29.7 ปริมาณการใช้ปุ๋ยอินทรีย์ระหว่าง 501-750 กิโลกรัมต่อปีจำนวน 5 ราย คิดเป็นร้อยละ 5.7 ปริมาณการใช้ปุ๋ยอินทรีย์ระหว่าง 751-1,000 กิโลกรัมต่อปีจำนวน 3 รายคิดเป็นร้อยละ 3.4 และปริมาณการใช้ปุ๋ยอินทรีย์มากกว่า 1,000 จำนวน 2 ราย คิดเป็นร้อยละ 2.2 จากผลการศึกษาพบว่าปริมาณการใช้ปุ๋ยอินทรีย์ของเกษตรกรส่วนใหญ่มีการใช้ปุ๋ยอินทรีย์ค่อนข้างน้อย ทั้งนี้อาจขาดความเชื่อมั่นในคุณสมบัติปุ๋ยอินทรีย์ที่กำหนดโดยทั่วไป

6) การกำจัดวัชพืชก่อนการใช้ปุ๋ยเคมี

การกำจัดวัชพืชก่อนการใช้ปุ๋ยเคมีของเกษตรกรกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ได้ทำการกำจัดวัชพืชก่อนใส่ปุ๋ยเคมีจำนวน 31 ราย คิดเป็นร้อยละ 96.8 และมีเกษตรกรที่ไม่ได้ทำการกำจัดวัชพืชก่อนใส่ปุ๋ยเคมีเพียงจำนวน 1 ราย คิดเป็นร้อยละ 3.2

7) การกำจัดวัชพืชก่อนการใช้ปุ๋ยอินทรีย์

การกำจัดวัชพืชก่อนการใช้ปุ๋ยอินทรีย์ของเกษตรกรกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ได้ทำการกำจัดวัชพืชก่อนใส่ปุ๋ยอินทรีย์จำนวน 2 ราย คิดเป็นร้อยละ 100

8) การกำจัดวัชพืชก่อนการใช้ปุ๋ยเคมีร่วมกับปุ๋ยอินทรีย์

การกำจัดวัชพืชก่อนการใช้ปุ๋ยเคมีร่วมกับปุ๋ยอินทรีย์ของเกษตรกรกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ได้มีการกำจัดวัชพืชจำนวน 82 ราย คิดเป็นร้อยละ 95.3 และเกษตรกรที่ไม่ได้ทำการกำจัดวัชพืชจำนวน 4 ราย คิดเป็นร้อยละ 4.7 (ตารางที่ 4.7)

ตารางที่ 4.7 การใช้ปุ๋ยของเกษตรกรกลุ่มตัวอย่าง

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
ปุ๋ยที่ใช้ในการทำสวนยางพารา	(n=120)	
- ปุ๋ยเคมีร่วมกับปุ๋ยอินทรีย์	86	71.8
- ปุ๋ยเคมีอย่างเดียว	32	26.6
- ปุ๋ยอินทรีย์อย่างเดียว	2	1.6
เหตุผลที่เลือกใช้ปุ๋ยเคมี *	(n=118)	
- หาซื้อสะดวก	72	61.0
- นำไปใช้ง่าย	54	45.8
- ราคาถูก	19	16.1
- นำเชื่อถือ	18	15.2
- ทำให้ดินดี	2	1.6
เหตุผลที่เลือกใช้ปุ๋ยอินทรีย์ *	(n=88)	
- ต้องการปรับปรุงสภาพดิน	53	60.2
- เพิ่มผลผลิต	41	46.5
- ได้รับคำแนะนำจากบุคคลหรือ หน่วยงานต่างๆ	30	34.0
- ราคาต่ำกว่าปุ๋ยเคมี	21	23.8
ปริมาณการใช้ปุ๋ยเคมี (กิโลกรัมต่อปี)	(n=118)	
- < 251	34	28.9
- 251-500	60	50.8
- 501-750	16	13.5
- 751-1,000	4	3.4
- > 1,000	4	3.4
เฉลี่ย		435.4

หมายเหตุ : * ผู้ตอบสามารถตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

ตารางที่ 4.7 (ต่อ)

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
ปริมาณการปุ๋ยอินทรีย์ (กิโลกรัมต่อปี)	(n=88)	
- < 251	52	59.0
- 251-500	26	29.7
- 501-750	5	5.7
- 751-1,000	3	3.4
- > 1,000	2	2.2
เฉลี่ย	347.5	
การกำจัดวัชพืชก่อนการใช้ปุ๋ยเคมี	(n=32)	
- ได้ทำ	31	96.8
- ไม่ได้ทำ	1	3.2
การกำจัดวัชพืชก่อนการใช้ปุ๋ยอินทรีย์	(n=2)	
- ได้ทำ	2	100
การกำจัดวัชพืชก่อนการใช้ปุ๋ยเคมีร่วม ปุ๋ยอินทรีย์	(n=86)	
- ได้ทำ	82	95.3
- ไม่ได้ทำ	4	4.7

หมายเหตุ : * ผู้ตอบสามารถตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

4.4.2 ความถี่ และรูปแบบการใส่ปุ๋ยเคมี และปุ๋ยอินทรีย์

ในส่วนนี้เป็นการนำเสนอจำนวนครั้งที่ใส่ปุ๋ย รูปแบบการใส่ปุ๋ย แหล่งที่ได้มาของปุ๋ย และเหตุผลที่เลือกแหล่งที่ซื้อปุ๋ย โดยมีรายละเอียดดังนี้ (ตารางที่ 4.8)

1) จำนวนครั้งที่ใส่ปุ๋ยเคมีในยางเปิดกรีด

การใส่ปุ๋ยเคมีของเกษตรกรในยางเปิดกรีดพบว่าใส่ปุ๋ยเคมี 2 ครั้งต่อปีจำนวน 56 ราย คิดเป็นร้อยละ 47.5 รองลงมาใส่ปุ๋ยเคมี 1 ครั้งต่อปีจำนวน 46 ราย คิดเป็นร้อยละ 39.0 และใส่ปุ๋ยเคมี 3 ครั้งต่อปี จำนวน 16 ราย คิดเป็นร้อยละ 13.5

2) จำนวนครั้งที่ใส่ปุ๋ยอินทรีย์ในยางเปิดกรีด

การใส่ปุ๋ยอินทรีย์ของเกษตรกรในยางเปิดกรีดพบว่า ใส่ปุ๋ยอินทรีย์ 1 ครั้งต่อปี จำนวน 37 คิดเป็นร้อยละ 42.0 รองลงมาการใส่ปุ๋ยอินทรีย์ 2 ครั้งต่อปี จำนวน 36 ราย คิดเป็นร้อยละ 40.9 และใส่ปุ๋ยอินทรีย์ 3 ครั้งต่อปี จำนวน 15 ราย คิดเป็นร้อยละ 17.1

3) รูปแบบการใส่ปุ๋ยเคมี

รูปแบบการใส่ปุ๋ยเคมีของเกษตรกรส่วนใหญ่ใส่ปุ๋ยแบบหว่านจำนวน 115 ราย คิดเป็นร้อยละ 97.4 และใส่ปุ๋ยแบบขุดหลุมจำนวน 8 ราย คิดเป็นร้อยละ 6.7 ซึ่งจากการให้เหตุผลของเกษตรกรส่วนใหญ่คือการใส่ปุ๋ยแบบหว่านทำได้ง่าย และใช้เวลาไม่นานสำหรับรูปแบบการใส่ปุ๋ยดังกล่าว

4) รูปแบบการใส่ปุ๋ยอินทรีย์

รูปแบบการใส่ปุ๋ยอินทรีย์ของเกษตรกรส่วนใหญ่ใส่ปุ๋ยแบบหว่านจำนวน 85 ราย คิดเป็นร้อยละ 96.5 และใส่ปุ๋ยอินทรีย์แบบขุดหลุมจำนวน 5 รายคิดเป็นร้อยละ 5.7 โดยเกษตรกรให้เหตุผลเช่นเดียวกับการรูปแบบการใส่ปุ๋ยเคมี และเพิ่มเติมในส่วนของคุณลักษณะทางกายภาพของราก็ยางจะมีรากฝอยมากทำให้ดินยางสามารถดูดซับธาตุอาหารได้มากกว่าหากใส่แบบหว่าน

5) แหล่งที่มาของปุ๋ยเคมี

เกษตรกรซื้อปุ๋ยเคมีจากตัวแทนจำหน่ายเป็นส่วนใหญ่จำนวน 64 รายคิดเป็นร้อยละ 54.3 รองลงมาซื้อปุ๋ยเคมีจากร้านค้าขนาดเล็กจำนวน 28 ราย คิดเป็นร้อยละ 23.7 การซื้อปุ๋ยเคมีจากร้านค้าขนาดใหญ่จำนวน 24 ราย คิดเป็นร้อยละ 20.3 และซื้อปุ๋ยเคมีจากกลุ่มผลิตปุ๋ยในพื้นที่จำนวน 2 ราย คิดเป็นร้อยละ 1.7

6) แหล่งที่มาของปุ๋ยอินทรีย์

เกษตรกรซื้อปุ๋ยอินทรีย์จากตัวแทนจำหน่ายเป็นส่วนใหญ่จำนวน 53 รายคิดเป็นร้อยละ 60.2 รองลงมาซื้อปุ๋ยอินทรีย์จากร้านค้าขนาดเล็กจำนวน 19 ราย คิดเป็นร้อยละ 21.5 ซื้อปุ๋ยอินทรีย์จากร้านค้าขนาดใหญ่จำนวน 11ราย คิดเป็นร้อยละ 12.5 และกลุ่มผลิตปุ๋ยในพื้นที่จำนวน 5 ราย คิดเป็นร้อยละ 5.8

7) เหตุผลที่เลือกแหล่งที่มาของปุ๋ยเคมี

เหตุผลที่เลือกแหล่งซื้อปุ๋ยเคมีของเกษตรกรกลุ่มตัวอย่างคือเหตุผลเพราะใกล้บ้านจำนวน 90 รายคิดเป็นร้อยละ 76.2 รองลงคุณภาพเชื่อถือได้จำนวน 33 ราย คิดเป็นร้อยละ 27.9 การให้เครดิตจำนวน 22 รายคิดเป็นร้อยละ 18.6 การซื้อได้ราคาถูกจำนวน 15 ราย คิดเป็นร้อยละ 12.7 และให้บริการดีจำนวน 9 ราย คิดเป็นร้อยละ 7.6

8) เหตุผลที่เลือกแหล่งที่มาของปุ๋ยอินทรีย์

เหตุผลที่เลือกแหล่งซื้อปุ๋ยอินทรีย์ของเกษตรกรกลุ่มตัวอย่างคือเหตุผลเพราะใกล้บ้านจำนวน 65 ราย คิดเป็นร้อยละ 73.8 รองลงคุณภาพเชื่อถือได้จำนวน 24 ราย เป็นร้อยละ 27.2 การซื้อได้ราคาถูกจำนวน 22 ราย คิดเป็นร้อยละ 25.0 การให้เครดิตจำนวน 17 ราย คิดเป็นร้อยละ 19.3 และให้บริการดีจำนวน 6 ราย คิดเป็นร้อยละ 6.8

ตารางที่ 4.8 ความถี่ และรูปแบบการใส่ปุ๋ยเคมี และปุ๋ยอินทรีย์

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
จำนวนครั้งที่ใส่ปุ๋ยเคมี (ครั้ง/ปี)	(n=118)	
- 1	46	39.0
- 2	56	47.5
- 3	16	13.5
จำนวนครั้งที่ใส่ปุ๋ยอินทรีย์ (ครั้ง/ปี)	(n=88)	
- 1	37	42.0
- 2	36	40.9
- 3	15	17.1
รูปแบบของการใส่ปุ๋ยเคมี *	(n=118)	
- หว่าน	115	97.4
- ชูค	8	6.7
รูปแบบของการใส่ปุ๋ยอินทรีย์ *	(n=88)	
- หว่าน	85	96.5
- ชูค	5	5.7
แหล่งที่มาของปุ๋ยเคมี	(n=118)	
- ร้านค้าขนาดเล็ก	28	23.7
- ร้านค้าขนาดใหญ่	24	20.3
- ตัวแทนจำหน่าย	64	54.3
- กลุ่มผลิตปุ๋ยในพื้นที่	2	1.7

หมายเหตุ : * ผู้ตอบสามารถตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

ตารางที่ 4.8 (ต่อ)

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
แหล่งที่มาของปฏอินทรีย์	(n=88)	
- ร้านค้าขนาดเล็ก	19	21.5
- ร้านค้าขนาดใหญ่	11	12.5
- ตัวแทนจำหน่าย	53	60.2
- กลุ่มผลิตปุ๋ยในพื้นที่	5	5.8
เหตุผลที่เลือกแหล่งที่มาของปุ๋ยเคมี *	(n=118)	
- ใกล้เคียงบ้าน	90	76.2
- คุณภาพเชื่อถือได้	33	27.9
- ชื้อได้ราคาถูก	15	12.7
- มีบริการที่ดี	9	7.6
- การให้เครดิต	22	18.6
เหตุผลที่เลือกแหล่งที่มาของปฏอินทรีย์ *	(n=88)	
- ใกล้เคียงบ้าน	65	73.8
- คุณภาพเชื่อถือได้	24	27.2
- ชื้อได้ราคาถูก	22	25.0
- มีบริการที่ดี	6	6.8
- การให้เครดิต	17	19.3

หมายเหตุ : * ผู้ตอบสามารถตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

4.5 ความรู้/ความเข้าใจของเกษตรกรชาวสวนยางพาราเกี่ยวกับการใช้ปุ๋ย

ความรู้เกี่ยวกับการใช้ปุ๋ยของเกษตรกรกลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย ความรู้ทางวิชาการเกษตร และการใช้ปุ๋ย แหล่งที่เกษตรกรได้รับความรู้ทางวิชาการเกษตร และการใช้ปุ๋ย ความรู้/ความเข้าใจที่เกษตรกรมีเกี่ยวกับการใช้ปุ๋ย โดยมีรายละเอียดดังนี้ (ตารางที่ 4.9)

4.5.1 การได้รับความรู้ทางวิชาการเกษตร และการใช้ปุ๋ย

เกษตรกรเคยได้รับฟังความรู้ทางวิชาการเกษตร และการใช้ปุ๋ย จำนวน 104 ราย คิดเป็นร้อยละ 86.7 และไม่เคยได้รับฟังความรู้ทางวิชาการเกษตร และการใช้ปุ๋ยจำนวน 16 ราย คิดเป็นร้อยละ 13.3

4.5.2 แหล่งเกษตรกรได้รับความรู้ทางวิชาการเกษตร และการใช้ปุ๋ย

เกษตรกรเคยได้รับความรู้ทางวิชาการเกษตร และการใช้ปุ๋ยตอบว่าได้รับความรู้จากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร จำนวน 60 ราย คิดเป็นร้อยละ 57.6 รองลงมาจากเกษตรกรเพื่อนบ้านจำนวน 49 รายคิดเป็นร้อยละ 47.1 จากเจ้าหน้าที่ของรัฐจำนวน 19 รายคิดเป็นร้อยละ 18.2 จากข่าวสารอื่นๆจำนวน 17 ราย คิดเป็นร้อยละ 16.3 จากคู่มือ/ตำรา/เอกสารต่างๆจำนวน 14 ราย คิดเป็นร้อยละ 13.4 และจากหมอดินจำนวน 6 ราย คิดเป็นร้อยละ 5.7

4.5.3 ความคิดเห็นของเกษตรกรต่อความเข้าใจจากการได้รับความรู้ด้านการใช้ปุ๋ย

หลังจากได้รับความรู้ทางวิชาการแล้ว เกษตรกรส่วนใหญ่มีความรู้/ความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้ปุ๋ยอยู่ในระดับปานกลางจำนวน 94 ราย คิดเป็นร้อยละ 90.5 มีระดับความเข้าใจมากจำนวน 7 ราย คิดเป็นร้อยละ 6.7 และมีระดับความรู้/ความเข้าใจน้อยจำนวน 3 รายคิดเป็นร้อยละ 2.8

4.5.4 ความเข้าใจของเกษตรกรที่เกี่ยวกับการใช้ปุ๋ย

เป็นการนำเสนอเกี่ยวกับปริมาณปุ๋ยที่เหมาะสมในการใส่ปุ๋ยต่อต้น ช่วงระยะที่เหมาะสมต่อการใส่ปุ๋ย คุณสมบัติของปุ๋ยเคมี และปุ๋ยอินทรีย์ที่มีผลต่อดิน

1) ปริมาณการใส่ปุ๋ยที่เหมาะสม

เกษตรกรส่วนใหญ่เข้าใจว่าปริมาณการใส่ปุ๋ยที่เหมาะสมคือ 1 กิโลกรัมต่อต้นจำนวน 89 ราย คิดเป็นร้อยละ 74.2 รองลงมา 2 กิโลกรัมต่อต้นจำนวน 28 ราย คิดเป็นร้อยละ 23.3 ใส่ปุ๋ย 3 กิโลกรัมต่อต้นจำนวน 2 ราย คิดเป็นร้อยละ 1.7 และ 4 กิโลกรัมต่อต้นจำนวน 1 รายคิดเป็นร้อยละ 0.8 แสดงว่าส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจกับปริมาณที่เหมาะสมต่อการใส่ปุ๋ย เนื่องจากปริมาณที่เหมาะสมต่อการใส่ปุ๋ยต่อต้นที่แนะนำโดยกรมวิชาการเกษตรเท่ากับ 1 กิโลกรัมต่อต้น (กรมวิชาการเกษตร, 2548)

2) ช่วงระยะที่เหมาะสมต่อการใส่ปุ๋ย

เกษตรกรส่วนใหญ่เข้าใจว่า ช่วงระยะเวลาที่เหมาะสมในการใส่ปุ๋ย คือช่วงต้นฤดูฝนจำนวน 91 ราย คิดเป็นร้อยละ 75.8 รองลงมาช่วงปลายฤดูฝนจำนวน 28 ราย คิดเป็นร้อยละ 23.3 ช่วงต้นฤดูแล้งจำนวน 15 ราย คิดเป็นร้อยละ 12.5 และช่วงปลายฤดูแล้งจำนวน 9 ราย คิดเป็นร้อยละ 7.5 ซึ่งจะเห็นได้ว่าเกษตรกรส่วนใหญ่มีความเข้าใจช่วงระยะที่เหมาะสมต่อการใส่ปุ๋ย คือในช่วงต้นฤดูฝน แต่ทั้งยังมีเกษตรกรส่วนน้อยที่มีความเข้าใจในช่วงระยะที่เหมาะสมต่อการใส่ปุ๋ยมี 2 ช่วงคือช่วงต้นฤดูฝน และช่วงปลายฤดูฝน

3) คุณสมบัติของปุ๋ยเคมีที่มีต่อดิน

เกษตรกรส่วนใหญ่เข้าใจว่าปุ๋ยเคมีมีผลต่อดินคือ ทำให้ดินมีธาตุอาหารเพิ่มขึ้นจำนวน 63 ราย คิดเป็นร้อยละ 52.5 รองลงมาทำให้ดินร่วนซุยจำนวน 33 ราย คิดเป็นร้อยละ 27.5 ทำ

ให้คืนสิบลำจำนวน 22 ราย คิดเป็นร้อยละ 18.3 และทำให้ดินเสื่อมสภาพจำนวน 2 ราย คิดเป็นร้อยละ 1.7 ผลการศึกษาพบว่า เกษตรกรมีความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับคุณสมบัติของปุ๋ยเคมีที่มีต่อดินที่ถูกต้อง ซึ่งมีผลทำให้มีธาตุอาหารในดินเพิ่มขึ้น

4) คุณสมบัติของปุ๋ยอินทรีย์ที่มีต่อดิน

เกษตรกรส่วนใหญ่เข้าใจว่าปุ๋ยอินทรีย์มีผลต่อดินคือ ทำให้ดินร่วนซุยจำนวน 100 ราย คิดเป็นร้อยละ 83.3 รองลงมาทำให้ดินแน่นทึบจำนวน 11 ราย คิดเป็นร้อยละ 9.2 ทำให้ดินมีสีดำจำนวน 9 ราย คิดเป็นร้อยละ 7.5 ผลการศึกษาพบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่มีความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับคุณสมบัติของปุ๋ยอินทรีย์ที่ถูกต้องคือ เข้าใจว่าปุ๋ยอินทรีย์ทำให้ดินร่วนซุย

5) ประโยชน์ของการใช้ปุ๋ยเคมีร่วมกับปุ๋ยอินทรีย์ที่มีผลต่อดิน

เกษตรกรส่วนใหญ่เข้าใจว่าการใช้ปุ๋ยเคมีร่วมกับปุ๋ยอินทรีย์เป็นประโยชน์ทำให้ธาตุอาหารเพิ่มขึ้นจำนวน 113 ราย คิดเป็นร้อยละ 94.2 ความเป็นประโยชน์ของธาตุอาหารลดลงจำนวน 4 ราย คิดเป็นร้อยละ 3.3 ดินแน่นทึบจำนวน 2 ราย คิดเป็นร้อยละ 1.7 และดินร่วนซุยจำนวน 1 ราย คิดเป็นร้อยละ 0.8

ตารางที่ 4.9 ความรู้/ความเข้าใจของเกษตรกรชาวสวนยางพาราเกี่ยวกับการใช้ปุ๋ย

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
การได้รับความรู้ทางวิชาการเกษตร และการใช้ปุ๋ย	(n=120)	
- เคย	104	86.7
- ไม่เคย	16	13.3
แหล่งเกษตรกรได้รับความรู้ทางวิชาการเกษตร และการใช้ปุ๋ย *	(n=104)	
- ธนาคารเพื่อการเกษตร และสหกรณ์การเกษตร	60	57.6
- เจ้าหน้าที่ของรัฐ	19	18.2
- เกษตรกรเพื่อนบ้าน	49	47.1
- หมอคืน	6	5.7
- ข่าวสารอื่นๆ	17	16.3
- คู่มือ/ตำรา/เอกสารต่างๆ	14	13.4

ตารางที่ 4.9 (ต่อ)

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
ความเข้าใจของเกษตรกร	(n=104)	
- เข้าใจมาก	7	6.7
- เข้าใจปานกลาง	94	90.5
- เข้าใจน้อย	3	2.8
การใส่ปุ๋ยที่เหมาะสม (กิโลกรัม/ต้น)	(n=120)	
-1	89	74.2
-2	28	23.3
-3	2	1.7
-4	1	0.8
ช่วงระยะเวลาที่เหมาะสมในการใส่ปุ๋ย*	(n=120)	
- ช่วงต้นฤดูฝน	91	75.8
- ช่วงปลายฤดูฝน	28	23.3
- ช่วงต้นฤดูแล้ง	15	12.5
- ช่วงปลายฤดูแล้ง	9	7.5
คุณสมบัติของปุ๋ยเคมีที่มีผลต่อดิน	(n=120)	
- ดินมีธาตุอาหารเพิ่มขึ้น	63	52.5
- ดินร่วนซุย	33	27.5
- ดินสีคล้ำ	22	18.3
- ดินเสื่อมสภาพ	2	1.7
คุณสมบัติของปุ๋ยอินทรีย์ที่มีผลต่อดิน	(n=120)	
- ดินแน่นทึบ	11	9.2
- ดินสีดำ	9	7.5
- ดินร่วนซุย	100	83.3

หมายเหตุ : * ผู้ตอบสามารถตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

ตารางที่ 4.9 (ต่อ)

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
ประโยชน์ของการใช้ปุ๋ยเคมีร่วมกับปุ๋ยอินทรีย์ที่มีผลต่อดิน	(n=120)	
-ความเป็นประโยชน์ของธาตุอาหารเพิ่มขึ้น	113	94.2
-ความเป็นประโยชน์ของธาตุอาหารลดลง	4	3.3
- ดินแน่นทึบ	2	1.7
- ดินร่วนซุย	1	0.8

4.6 ปัจจัยทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อการเลือกใช้ปุ๋ยของเกษตรกรชาวสวนยางพารา

เป็นการวิเคราะห์ปัจจัยทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจใช้ปุ๋ยของเกษตรกรกลุ่มตัวอย่าง โดยจำแนกปัจจัยทางการตลาด ด้านผลิตภัณฑ์ ราคา สถานที่ การส่งเสริมการขาย และด้านอื่นๆ โดยมีรายละเอียดดังนี้ (ตารางที่ 4.10)

4.6.1 ปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์ (Product)

เกษตรกรกลุ่มตัวอย่างให้ความสำคัญกับคุณภาพของปุ๋ยในระดับมาก โดยมีคะแนนเฉลี่ย 3.9 ในขณะที่ให้ความสำคัญยี่ห้อนี้อินระดับปานกลาง รูปแบบ และขนาดบรรจุภัณฑ์ในระดับน้อย โดยมีคะแนนเฉลี่ย 3.4 และ 2.2 ตามลำดับ เนื่องจากคุณภาพปุ๋ยมีผลต่อปริมาณน้ำยางที่ได้ของเกษตรกร ทำให้เกษตรกรให้ความสำคัญกับคุณภาพปุ๋ย ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของพิระพันธ์จากการศึกษา เรื่องพฤติกรรมการตัดสินใจเลือกใช้ปุ๋ยเคมีของเกษตรกรชาวสวนยางพาราในอำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา ดังนั้นผู้ผลิต และผู้จำหน่ายปุ๋ยจะต้องจัดหาปุ๋ยที่มีคุณภาพ เพื่อตอบสนองความต้องการของเกษตรกร

4.6.2 ปัจจัยทางด้านราคา (Price)

เกษตรกรกลุ่มตัวอย่างให้ความสำคัญกับปัจจัยด้านราคาของยางในระดับมาก และให้ความสำคัญกับราคาของปุ๋ยในระดับปานกลาง โดยมีระดับคะแนนเฉลี่ย 3.6 และ 3.3 ตามลำดับ ซึ่งเกษตรกรกลุ่มตัวอย่างจะพิจารณาด้านราคาของยางสูงกว่าราคาปุ๋ย เนื่องจากถ้ายางราคาดี ทำให้เกษตรกรมีอำนาจซื้อปุ๋ยมาบำรุงสวนยางพาราได้

4.6.3 ปัจจัยด้านสถานที่จำหน่าย (Place)

เกษตรกรกลุ่มตัวอย่างให้ความสำคัญกับปัจจัยด้านสถานที่จำหน่ายของปุ๋ย และความสะดวกในการซื้อในระดับปานกลาง โดยมีระดับคะแนนเฉลี่ย 3.1 และ 3.3 ตามลำดับ

เนื่องจากสถานที่จำหน่ายปุ๋ยมีอยู่ทั่วถึงตามความต้องการของเกษตรกรทำให้ไม่เป็นอุปสรรคในการเข้าถึงปุ๋ยมาใช้ในการบำรุงดิน

4.6.4 ปัจจัยส่งเสริมการขาย (Promotion)

เกษตรกรกลุ่มตัวอย่างให้ความสำคัญกับปัจจัยส่งเสริมการขายของปุ๋ยด้านการบริการขนส่งในระดับมาก โดยมีระดับคะแนนเฉลี่ย 3.5 ให้ความสำคัญกับการลดราคา การแถม การให้สินเชื่อในระดับปานกลาง โดยมีระดับคะแนนเฉลี่ย 2.8 ให้ความสำคัญด้านการโฆษณาทางวิทยุ ทางโทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ และวารสารทางการเกษตรในระดับน้อย โดยมีระดับคะแนนเฉลี่ย 2.2 1.8 1.7 และ 1.7 ตามลำดับ ซึ่งจากผลการศึกษาพบว่าด้านการบริการขนส่งมีผลต่อการตัดสินใจซื้อปุ๋ย เนื่องจากเกษตรกรต้องการความสะดวกในการซื้อปุ๋ยที่จะมีการจัดส่งถึงบ้าน และสวนยางพาราของเกษตรกรเอง

4.6.5 ปัจจัยด้านอื่นๆ

เกษตรกรกลุ่มตัวอย่างให้ความสำคัญกับคำแนะนำเพื่อนบ้านในระดับมาก การให้ความสำคัญกับคำแนะนำจากตัวแทนจำหน่าย และคำแนะนำของเจ้าหน้าที่ของรัฐในระดับปานกลาง โดยมีระดับคะแนนเฉลี่ย 3.5 3.0 และ 2.9 ตามลำดับ ซึ่งเป็นที่น่าสนใจคือการให้คำแนะนำของเพื่อน มีผลต่อการตัดสินใจซื้อมากกว่าคำแนะนำจากภาครัฐ โดยผลการวิจัยสอดคล้องกับงานวิจัยของมุฮัมมะซายดี ในการศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจใช้ปุ๋ยของเกษตรกรชาวสวนยางในตำบลนาหว้า อำเภอนะนะ จังหวัดสงขลา เนื่องจากเพื่อนบ้านมีประสบการณ์ในการใช้ปุ๋ยโดยตรงทำให้เกษตรกรมีความเชื่อมั่นกับคำแนะนำในการเลือกซื้อปุ๋ย

ตารางที่ 4.10 ปัจจัยทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อการเลือกซื้อปุ๋ยของเกษตรกรชาวสวนยางพารา

ปัจจัย	คะแนนเฉลี่ย	มีผลต่อการตัดสินใจ
ด้านผลิตภัณฑ์		
คุณภาพของปุ๋ย	3.9	มาก
รูปแบบ และขนาดบรรจุภัณฑ์	2.2	น้อย
ยี่ห้อปุ๋ย	3.4	ปานกลาง
ด้านราคา		
ราคาของปุ๋ย	3.3	ปานกลาง
ราคาขาย	3.6	มาก
ด้านสถานที่		
สถานที่จำหน่าย	3.1	ปานกลาง
ความสะดวกในการซื้อ	3.3	ปานกลาง

ตารางที่ 4.10

ปัจจัย	คะแนนเฉลี่ย	มีผลต่อการตัดสินใจ
ด้านส่งเสริมการขาย		
โฆษณาทางวิทยุ	2.2	น้อย
โฆษณาทางโทรทัศน์	1.8	น้อย
โฆษณาในหนังสือพิมพ์/ วารสารทางการเกษตร	1.7	น้อย
การลด/ การแถม/ การให้สินเชื่อ/ การแจกให้ทดลอง	2.8	ปานกลาง
การบริการขนส่ง	3.5	มาก
ด้านอื่นๆ		
คำแนะนำจากเพื่อนบ้าน	3.5	มาก
คำแนะนำจากผู้จัดจำหน่าย	3.0	ปานกลาง
คำแนะนำจากภาครัฐ	2.9	ปานกลาง

4.7 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางด้านสังคม เศรษฐกิจ และสภาพทั่วไปของสวนยางพารากับรูปแบบการใช้ปุ๋ย

เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าสถิติไคสแควร์ (Chi-square : χ^2) เพื่อทดสอบความเป็นอิสระต่อกันระหว่างตัวแปรตาม (Dependent Variable) รูปแบบการใช้ปุ๋ยของเกษตรกรกลุ่มตัวอย่างกับตัวแปรอิสระ (Independent Variables) คือปัจจัยทางด้านสังคม เช่น อายุ เพศ ศาสนา ระดับการศึกษา จำนวนสมาชิกในครอบครัว การรับรู้ข้อมูล ส่วนปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจ เช่น การถือครองที่ดิน พื้นที่เปิดกรีดแล้ว รายได้ของครัวเรือน ภาวะหนี้สิน ประสบการณ์ทำสวนยางพารา และปัจจัยสภาพทั่วไปของสวนยางพารา เช่น พื้นที่เปิดกรีดแล้ว ลักษณะที่ตั้งสวนยางพารา ลักษณะดิน และรูปแบบผลผลิตที่กำหนดโดยมีรายละเอียดดังนี้

4.7.1 ปัจจัยทางสังคม และเศรษฐกิจ

ภาวะหนี้สินของเกษตรกรมีความสัมพันธ์กับรูปแบบการใช้ปุ๋ยที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ $\alpha = 0.05$ กล่าวคือ เกษตรกรที่มีหนี้สินมีส่วนการใช้ปุ๋ยเคมีร่วมกับปุ๋ยอินทรีย์มากกว่าเกษตรกรที่ไม่มีหนี้สิน เนื่องจากการใช้ปุ๋ยเคมีร่วมกับปุ๋ยอินทรีย์สามารถลดต้นทุนในการทำสวนยางพาราได้มาก นอกจากนี้เกษตรกรที่ไม่มีหนี้สินมีส่วนการใช้ปุ๋ยเคมีอย่างเดียวกว่าการใช้ปุ๋ยเคมีร่วมกับปุ๋ยอินทรีย์ เนื่องจากเกษตรกรที่ไม่มีหนี้สินมีศักยภาพเข้าถึงปุ๋ยเคมีได้มากกว่าเกษตรกรที่มีหนี้สิน

ส่วนปัจจัยอื่นๆ ได้แก่ อายุ เพศ ศาสนา ระดับการศึกษา จำนวนสมาชิกในครอบครัว การรับรู้ข้อมูลเกี่ยวกับการใช้ปุ๋ย พื้นที่ถือครองที่ดิน และรายได้ครัวเรือน โดยทุกปัจจัยดังกล่าวไม่มีความสัมพันธ์กับรูปแบบการใช้ปุ๋ยของเกษตรกร (ตารางที่ 4.11)

ตารางที่ 4.11 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางสังคม และเศรษฐกิจกับรูปแบบการใช้ปุ๋ยของเกษตรกรชาวสวนยางพารา

ปัจจัยทางสังคม และเศรษฐกิจ	ค่า χ^2	ระดับความสำคัญ
อายุ	5.516	NS
เพศ	3.545	NS
ศาสนา	5.945	NS
ระดับการศึกษา	5.488	NS
จำนวนสมาชิกในครอบครัว	3.042	NS
การรับรู้ข้อมูลเกี่ยวกับการใช้ปุ๋ย	5.557	NS
พื้นที่ถือครองที่ดิน	5.863	NS
รายได้ของครัวเรือน	4.167	NS
ภาวะหนี้สิน	7.710	*
ประสบการณ์การทำสวนยางพารา	5.857	NS

หมายเหตุ : * หมายถึง มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

NS หมายถึง ไม่มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

พื้นที่เปิดกรีดแล้วมีความสัมพันธ์กับรูปแบบการใช้ปุ๋ยที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ $\alpha = 0.05$ กล่าวคือ เกษตรกรที่มีพื้นที่เปิดกรีดแล้วน้อยกว่าพื้นที่เปิดกรีดแล้วเฉลี่ย (8.7) มีสัดส่วนการใช้ปุ๋ยเคมีร่วมกับปุ๋ยอินทรีย์มากกว่า เกษตรกรที่มีพื้นที่เปิดกรีดแล้วมากกว่าพื้นที่เปิดกรีดแล้วเฉลี่ย (8.7) เนื่องจากพื้นที่เปิดกรีดแล้วมีน้อย ซึ่งมีผลต่อรายได้ ทำให้เกษตรกรต้องมีการลดต้นทุนการผลิต โดยการเลือกใช้ปุ๋ยเคมีร่วมกับปุ๋ยอินทรีย์

ส่วนปัจจัยอื่นๆ ได้แก่ ลักษณะที่ตั้งสวนยางพารา ลักษณะดิน และรูปแบบผลผลิตที่จำหน่ายไม่มีความสัมพันธ์กับรูปแบบการใช้ปุ๋ย (ตารางที่ 4.12)

ตารางที่ 4.12 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยของสภาพทั่วไปของสวนยางพารา กับ
รูปแบบการใช้น้ำของเกษตรกรชาวสวนยางพารา

ปัจจัยของสภาพทั่วไปของสวนยางพารา	ค่า χ^2	ระดับความสำคัญ
พื้นที่เปิดกรีดแล้ว	8.343	*
ลักษณะที่ตั้งสวนยางพารา	3.232	NS
ลักษณะดิน	5.104	NS
รูปแบบผลผลิตที่จำหน่าย	0.563	NS

หมายเหตุ : * หมายถึง มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

NS หมายถึง ไม่มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

4.8 แนวโน้มความต้องการใช้น้ำของเกษตรกรชาวสวนยางพารา และความต้องการของเกษตรกร

ในหัวข้อนี้จะกล่าวถึงแนวโน้มการใช้น้ำในอนาคต และความต้องการการบริการจากผู้จำหน่ายน้ำของเกษตรกร โดยมีรายละเอียดดังนี้ (ตารางที่ 4.13)

4.8.1 แนวโน้มการใช้น้ำเคมี และปุ๋ยอินทรีย์ในอนาคต

1) แนวโน้มการใช้น้ำเคมี

ในส่วนของแนวโน้มความต้องการใช้น้ำเคมีในอนาคต จากผลการศึกษาพบว่าเกษตรกรมีแนวโน้มการใช้น้ำเคมีในอนาคตเพิ่มขึ้นจำนวน 61 ราย คิดเป็นร้อยละ 51.6 เกษตรกรมีแนวโน้มการใช้น้ำเคมีคงที่ จำนวน 45 ราย คิดเป็นร้อยละ 38.1 และเกษตรกรมีแนวโน้มการใช้น้ำเคมีลดลง จำนวน 12 ราย คิดเป็นร้อยละ 10.3 เป็นที่น่าสังเกตว่าเกษตรกรยังคงมีการใช้น้ำเคมีเพิ่มขึ้น ในสัดส่วนที่มากอยู่ ทั้งนี้เนื่องจากเกษตรกรมีความมั่นใจว่าปุ๋ยเคมียังมีส่วนสำคัญอย่างมากต่อการบำรุงสวนยางพารา

2) แนวโน้มการใช้น้ำอินทรีย์ในอนาคต

ในส่วนของแนวโน้มความต้องการใช้น้ำอินทรีย์ในอนาคต จากผลการศึกษาพบว่าเกษตรกรมีแนวโน้มการใช้น้ำอินทรีย์ในอนาคตเพิ่มขึ้นจำนวน 38 ราย คิดเป็นร้อยละ 43.2 รองลงเกษตรกรมีแนวโน้มการใช้น้ำอินทรีย์คงที่ จำนวน 27 ราย คิดเป็นร้อยละ 30.7 และเกษตรกรมีแนวโน้มการใช้น้ำอินทรีย์ลดลง จำนวน 23 ราย คิดเป็นร้อยละ 26.1 ซึ่งจากการศึกษาพบว่า นโยบายของภาครัฐที่จะส่งเสริมการใส่ปุ๋ยอินทรีย์ ทำให้เกษตรกรให้ความสำคัญต่อการใช้น้ำอินทรีย์มากขึ้น นอกจากนี้จากราคาของปุ๋ยเคมี ที่มีราคาแพง ทำให้เกษตรกรต้องลดต้นทุนในการผลิต โดยการหันมาใช้น้ำอินทรีย์มากขึ้น

ตารางที่ 4.13 แนวโน้มความต้องการใช้ปุ๋ยของเกษตรกรชาวสวนยางพารา

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
แนวโน้มการใช้ปุ๋ยเคมี	(n=118)	
- เพิ่มขึ้น	61	51.6
- คงที่	45	38.1
- ลดลง	12	10.3
แนวโน้มการใช้ปุ๋ยอินทรีย์	(n=88)	
- เพิ่มขึ้น	38	43.2
- คงที่	27	30.7
- ลดลง	23	26.1

4.8.2 ความต้องการบริการจากผู้จำหน่ายปุ๋ย

ความต้องการบริการจากผู้จำหน่ายปุ๋ย จากผลการศึกษาพบว่า เกษตรกรต้องการคำแนะนำสูตรปุ๋ยปริมาณที่เหมาะสมกับดิน และพืชจำนวน 83 ราย คิดเป็นร้อยละ 69.1 รองลงมา ต้องการมีปุ๋ยตัวอย่างให้ทดลองใช้จำนวน 69 ราย คิดเป็นร้อยละ 57.5 ต้องการการติดตามผลของการใช้จำนวน 46 ราย คิดเป็นร้อยละ 38.3 ต้องการการจัดส่งถึงสวนจำนวน 42 ราย คิดเป็นร้อยละ 35.0 ต้องการมีการเข้ามาตรวจวิเคราะห์ดินจำนวน 36 ราย คิดเป็นร้อยละ 30.0 ต้องการการตอบคำถาม และแก้ไขปัญหาให้จำนวน 35 ราย คิดเป็นร้อยละ 29.1 และต้องการอภัยสิทธิ์ของการให้บริการที่ดีจำนวน 25 ราย คิดเป็นร้อยละ 20.8 (ตารางที่ 4.14)

ตารางที่ 4.14 ความต้องการของเกษตรกรจากผู้จำหน่ายปุ๋ย*

รายการ	จำนวน (n=120)	ร้อยละ
- มีปุ๋ยตัวอย่างให้ทดลอง	69	57.5
- มีการเข้ามาตรวจวิเคราะห์ดิน	36	30.0
- การแนะนำสูตรปุ๋ย ปริมาณที่เหมาะสมกับดิน และพืช	83	69.1
- การจัดส่งถึงสวน	42	35.0
- อภัยสิทธิ์ของการให้บริการ	25	20.8
- การติดตามผลของการใช้	46	38.3
- การตอบคำถาม และแก้ไขปัญหา	35	29.1

หมายเหตุ * ผู้ตอบสามารถตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

4.9 ปัญหา และอุปสรรคในการใช้ปุ๋ยของเกษตรกรชาวสวนยางพารา

การวิเคราะห์ปัญหา อุปสรรค และความต้องการในการใช้ปุ๋ยของเกษตรกรกลุ่มตัวอย่าง พบประเด็นที่น่าสนใจดังนี้

1) ปัญหาด้านราคาปุ๋ยแพงขึ้น ทำให้เกษตรกรมีภาวะต้นทุนการผลิตสูงขึ้น แต่ทั้งนี้เกษตรกรยังต้องการซื้อปุ๋ยมากขึ้น เนื่องจากราคาขายสูงขึ้นเกษตรกรจำเป็นต้องให้ความสำคัญกับการบำรุงดินให้กับสวนยางพารา ซึ่งเกษตรกรให้ความเห็นว่าราคาที่สูงเกินไปไม่สอดคล้องกับราคาที่สูงเกินไป เนื่องจากบางช่วงราคาขายปรับลดลง แต่ราคาปุ๋ยยังคงเดิม นอกนี้เกษตรกรให้ความเห็นว่าราคาที่สูงเกินไปนั้นเกิดจากการค้ากำไรเกินควร โดยมีการเปรียบเทียบกับราคาระหว่างร้านค้า หรือระหว่างตัวแทนจำหน่าย และสหกรณ์เกษตรกรที่มีการเสนอราคาปุ๋ยในยี่ห้อเดียวแต่ราคาไม่เท่ากัน ซึ่งทำให้เกษตรกรไม่ทราบถึงราคาที่แท้จริงของปุ๋ย

2) ปัญหาด้านคุณภาพของปุ๋ย ซึ่งปัจจุบันมีปุ๋ยปลอมนำมาจำหน่ายมากขึ้น ทำให้เกษตรกรที่ซื้อไปใช้ได้รับความเสียหาย เนื่องจากต้นยางให้ปริมาณน้ำยางลดลง อีกทั้งบางครั้งทำให้ต้นยางเสียหาย คือหน้ายางตาย

3) ปัญหาด้านการจัดจำหน่าย จากการสอบถามถึงปัญหาพบว่า ผู้จำหน่ายขาดความรู้ที่ถูกต้องในการแนะนำการใช้ปุ๋ย ทำให้ผู้จำหน่ายแนะนำสูตรปุ๋ยที่ไม่ถูกต้องแก่เกษตรกร นอกจากนี้ผู้จำหน่ายไม่มีการอำนวยความสะดวกในการบริการขนส่งสินค้าให้กับเกษตรกร ซึ่งประเด็นดังกล่าวเป็นปัจจัยสำคัญในการตัดสินใจเลือกซื้อปุ๋ยของเกษตรกร

4) ปัญหาด้านข้อมูลข่าวสาร เกษตรกรขาดการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารจากภาครัฐ ในการแนะนำในการจัดการสวนยางพารา และการใช้ปุ๋ย เนื่องจากเจ้าหน้าที่ไม่ได้มีการส่งเสริมอย่างต่อเนื่อง เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติที่แท้จริง ซึ่งเกษตรกรต้องการรับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับปุ๋ยมาก ไม่ว่าจะเป็นข้อมูลเกี่ยวกับปุ๋ยอินทรีย์ ปุ๋ยชีวภาพ และวิธีการผลิตปุ๋ยเอง เป็นต้น

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ

ในบทสรุปผลการวิจัย และข้อเสนอแนะนี้กล่าวถึงการสรุปผลการวิจัย ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในลักษณะต่างๆ กล่าวถึงข้อจำกัด และข้อเสนอแนะเพื่อการทำวิจัยครั้งต่อไป

5.1 สรุปผลการวิจัย

การศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการใช้ปุ๋ยของเกษตรกรชาวสวน ตำบลหนองรง อำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง มีวัตถุประสงค์เพื่อการศึกษา ลักษณะทั่วไปทางสังคมและเศรษฐกิจ สภาพการทำสวนยางพารา และพฤติกรรมการใช้ปุ๋ย ศึกษาความรู้/ความเข้าใจของเกษตรกรชาวสวนยางพาราเกี่ยวกับการใช้ปุ๋ยของเกษตรกร ศึกษาปัจจัยทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อการเลือกซื้อปุ๋ย และแนวโน้มความต้องการใช้ปุ๋ย และศึกษาปัญหา อุปสรรค ข้อเสนอแนะในการใช้ปุ๋ยของเกษตรกรชาวสวนยางพารา ในตำบลหนองรง อำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง โดยใช้ข้อมูลทุติยภูมิที่รวบรวมจากเอกสารต่างๆ และข้อมูลปฐมภูมิที่รวบรวมจากเกษตรกรชาวสวนยางพารา ตำบลหนองรง อำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุงจำนวน 120 ราย โดยใช้แบบสอบถามเชิงโครงสร้างเป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา โดยใช้สถิติอย่างง่าย เช่น ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และการทดสอบค่าสถิติไคสแควร์ (χ^2) ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

5.1.1 สภาพทั่วไปทางสังคมของเกษตรกรชาวสวนยางพารา

เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงมีอายุเฉลี่ย 43.6 ปี นับถือศาสนาพุทธ การศึกษาสูงสุดของหัวหน้าครอบครัวส่วนใหญ่ จบการศึกษาสูงสุดระดับประถมศึกษา มีสถานภาพสมรส มีจำนวนสมาชิกของครัวเรือนเฉลี่ยเท่ากับ 5 คน ซึ่งอายุสมาชิกในครัวเรือนส่วนใหญ่มีอายุอยู่ในช่วง 15-65 ปี คิดเป็นร้อยละ 60.2

สำหรับสภาพทั่วไปทางสังคมจะเห็นได้ว่า เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นเพศชายที่ยังคงเป็นหัวหน้าครอบครัว และมีบทบาทในการตัดสินใจเลือกซื้อปุ๋ย โดยยังอยู่ในช่วงที่มีสุขภาพที่แข็งแรงสามารถใช้กำลังในการทำสวนได้ดี ในส่วนของการศึกษาเกษตรกรส่วนใหญ่มีการศึกษาในระดับชั้นประถมศึกษา ซึ่งแสดงให้เห็นว่าเกษตรกรในพื้นที่ของการวิจัยยังมีความรู้ที่น้อยทำให้อาจเป็นอุปสรรคในการจัดการสวนยางพารา และการใช้ปุ๋ยให้มีประสิทธิภาพได้

5.1.2 สภาพทั่วไปทางเศรษฐกิจ ของเกษตรกรชาวสวนยางพารา

เกษตรกรมีการทำสวนยางพาราเป็นอาชีพหลัก โดยมีประสบการณ์การทำสวนยางพาราน้อยกว่า 10 ปี คิดเป็นร้อยละ 45.9 มีรายได้รวมในครัวเรือนเฉลี่ยเดือนละ 13,475 บาท โดยเกษตรกรส่วนใหญ่มีหนี้สิน คิดเป็นร้อยละ 74.2 และเกษตรกรที่ไม่มีหนี้สินรายคิดเป็นร้อยละ 25.8 ซึ่งส่วนใหญ่เป็นหนี้ในระบบ โดยหนี้สินในระบบกู้จากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร สำหรับแหล่งหนี้สินนอกระบบเกษตรกรทำการกู้จากญาติ คิดเป็นร้อยละ 87.5 ซึ่งส่วนใหญ่ใช้ประโยชน์เงินกู้ใช้ในการทำสวน เป็นที่น่าสังเกตว่า ในส่วนของรายได้ และหนี้สิน พบว่าเกษตรกรที่มีรายได้ค่อนข้างมาก แต่ส่วนใหญ่ก็มีหนี้สินเช่นเดียวกัน โดยส่วนใหญ่แล้วเกษตรกรสามารถเข้าถึงแหล่งเงินกู้ที่อยู่ในระบบ

5.1.3 โครงสร้างการผลิต และสภาพการทำสวนยางพาราของเกษตรกรชาวสวนยางพารา

เกษตรกรมีขนาดพื้นที่ถือครองเฉลี่ย 12.8 ไร่ มีลักษณะการถือครองที่ดินจำแนกเป็นพื้นที่ของตนเอง คิดเป็นร้อยละ 85 ส่วนการใช้ที่ดินของครัวเรือน ส่วนใหญ่เป็นพื้นที่เพื่อทำการเกษตร โดยเป็นพื้นที่ยางอ่อนก่อนกรีดยield 2.6 ไร่ต่อครัวเรือน และพื้นที่ยางเปิดกรีดแล้วเฉลี่ย 8.7 ไร่ต่อครัวเรือน ส่วนสภาพพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ราบลุ่ม ลักษณะดินเป็นดินร่วนปนทราย คิดเป็นร้อยละ 60.0 พันธุ์ยางที่ใช้ปลูกส่วนใหญ่ใช้พันธุ์ PRIM600 ในการจัดจำหน่ายผลผลิตส่วนใหญ่เป็นรูปแบบน้ำยางสด ซึ่งในการจำหน่ายผลผลิตน้ำยางสด และยางแผ่นดิบส่วนใหญ่ให้แก่พ่อค้ารวบรวมในพื้นที่ และการใช้แรงงานในการกรีดยางส่วนใหญ่ใช้จากครัวเรือน

5.1.4 พฤติกรรมการใช้ปุ๋ยของเกษตรกรชาวสวนยางพารา

เกษตรกรส่วนใหญ่เลือกใช้ปุ๋ยเคมีร่วมกับปุ๋ยอินทรีย์คิดเป็นร้อยละ 71.7 ซึ่งเกษตรกรมีเหตุผลที่เลือกใช้ปุ๋ยเคมีเนื่องจากหาซื้อสะดวก ส่วนเหตุผลที่เลือกใช้ปุ๋ยอินทรีย์เนื่องจากต้องการปรับปรุงสภาพดิน ส่วนปริมาณการใช้ปุ๋ยเคมีที่เกษตรกร กลุ่มตัวอย่างใช้ปุ๋ยเคมีมีปริมาณเฉลี่ย 435.4 กิโลกรัมต่อ สำหรับปริมาณการใช้ปุ๋ยอินทรีย์เกษตรกรจะใช้ปุ๋ยอินทรีย์เฉลี่ย 347.5 กิโลกรัมต่อปี โดยมีเกษตรกรส่วนใหญ่ใช้ปุ๋ยอินทรีย์น้อยกว่า 251 กิโลกรัมต่อปี โดยมีการกำจัดวัชพืชก่อนการใช้ปุ๋ยเคมี และปุ๋ยอินทรีย์ทุกครั้ง สำหรับความถี่ และรูปแบบการใส่ปุ๋ยเคมี และปุ๋ยอินทรีย์ เกษตรกรใส่ปุ๋ยเคมี 2 ครั้งต่อปีในยางเปิดกรีดแล้ว และส่วนใหญ่เกษตรกรใส่ปุ๋ยอินทรีย์ 1 ครั้งต่อปีในยางเปิดกรีดแล้ว โดยเกษตรกรมีรูปแบบการใส่ปุ๋ยเคมี และปุ๋ยอินทรีย์แบบหว่าน ในการซื้อปุ๋ยเคมี และปุ๋ยอินทรีย์ของเกษตรกรมีการซื้อจากตัวแทนจำหน่ายเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งมีเหตุผลที่เลือกแหล่งซื้อปุ๋ยเคมี และปุ๋ยอินทรีย์ของเกษตรกรกลุ่มตัวอย่างคือเหตุผลใกล้บ้าน

5.1.5 ความรู้/ความเข้าใจของเกษตรกรชาวสวนยางพาราเกี่ยวกับการใช้ปุ๋ยของเกษตรกรชาวสวนยางพารา

เกษตรกรส่วนใหญ่เคยได้รับฟังความรู้ทางวิชาการเกษตร และการใช้ปุ๋ย โดยแหล่งความรู้จากธนาคารเพื่อการเกษตร และสหกรณ์การเกษตร หลังจากได้รับความรู้ทางวิชาการแล้ว เกษตรกรส่วนใหญ่มีความรู้/ความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้ปุ๋ยอยู่ในระดับปานกลางคิดเป็นร้อยละ 90.5 โดยเกษตรกรส่วนใหญ่เข้าใจว่าปริมาณการใส่ปุ๋ยที่เหมาะสมคือ 1 กิโลกรัมต่อต้น คิดเป็นร้อยละ 74.2 เข้าใจว่า ช่วงระยะเวลาที่เหมาะสมในการใส่ปุ๋ย คือช่วงต้นฤดูฝนคิดเป็นร้อยละ 75.8 เข้าใจว่าปุ๋ยเคมีมีผลต่อดินคือ ทำให้ดินมีธาตุอาหาร เข้าใจว่าปุ๋ยอินทรีย์มีผลต่อดินคือ ทำให้ดินร่วนซุยคิดเป็นร้อยละ 83.3 และเกษตรกรเข้าใจว่าการใช้ปุ๋ยเคมีร่วมกับปุ๋ยอินทรีย์เป็นประโยชน์ทำให้ธาตุอาหารเพิ่มขึ้น คิดเป็นร้อยละ 94.2 จากผลการศึกษาดังกล่าวพบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่มีความรู้ และความเข้าใจที่ถูกต้อง

5.1.6 ปัจจัยทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อการเลือกใช้ปุ๋ยของเกษตรกรชาวสวนยางพารา

ปัจจัยทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจใช้ปุ๋ยของเกษตรกรกลุ่มตัวอย่าง โดยจำแนกปัจจัยทางการตลาด ด้านผลิตภัณฑ์ ราคา สถานที่ การส่งเสริมการขาย และด้านอื่นๆ จากผู้จำหน่ายของเกษตรกรกลุ่มตัวอย่าง เกษตรกรกลุ่มตัวอย่างให้ความสำคัญกับปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์ในด้านคุณภาพของปุ๋ยในระดับมาก ปัจจัยทางด้านราคาเกษตรกรกลุ่มตัวอย่างให้ความสำคัญกับปัจจัยด้านราคาของยางในระดับมาก ปัจจัยด้านสถานที่จำหน่าย และความสะดวกในการซื้อ ในระดับปานกลาง ปัจจัยส่งเสริมการขายเกษตรกรกลุ่มตัวอย่างให้ความสำคัญกับด้านการบริการขนส่งในระดับมาก และปัจจัยด้านอื่นๆกับการให้กับคำแนะนำเพื่อนบ้านในระดับมาก

5.1.7 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางด้านสังคม เศรษฐกิจ และสภาพทั่วไปของสวนยางพารากับรูปแบบการใช้ปุ๋ย

ปัจจัยทางสังคม และเศรษฐกิจ ได้แก่ อายุ เพศ ศาสนา ระดับการศึกษา จำนวนสมาชิกในครอบครัว การรับรู้ข้อมูล พื้นที่ถือครองที่ดิน และรายได้ครัวเรือน โดยทุกปัจจัยดังกล่าวไม่มีความสัมพันธ์กับรูปแบบการใช้ปุ๋ยของเกษตรกร ส่วนภาระหนี้สินของเกษตรกรมีความสัมพันธ์กับรูปแบบการใช้ปุ๋ยที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ $\alpha = 0.05$ กล่าวคือ เกษตรกรที่มีหนี้สินมีส่วนการใช้ปุ๋ยเคมีร่วมกับปุ๋ยอินทรีย์ มากกว่า เกษตรกรที่ไม่มีหนี้สิน ส่วนปัจจัยของสภาพทั่วไปของสวนยางพารา ได้แก่ ลักษณะที่ตั้งสวนยางพารา ลักษณะดิน และรูปแบบผลผลิตที่จำหน่ายไม่มีความสัมพันธ์กับรูปแบบการใช้ปุ๋ย ในขณะที่พื้นที่เปิดกรีดแล้วมีความสัมพันธ์กับรูปแบบการใช้ปุ๋ยที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ $\alpha = 0.05$ กล่าวคือ เกษตรกรที่มีพื้นที่เปิดกรีดแล้วน้อยกว่าพื้นที่เปิดกรีดแล้วเฉลี่ย (8.7) มีสัดส่วนการใช้ปุ๋ยเคมีร่วมกับปุ๋ยอินทรีย์มากกว่า เกษตรกรที่มีพื้นที่เปิดกรีดแล้วมากกว่าพื้นที่เปิดกรีดแล้วเฉลี่ย (8.7)

5.1.8 แนวโน้มความต้องการใช้ปุ๋ย รวมถึงความต้องการบริการด้านอื่นๆ จากผู้จำหน่ายปุ๋ยของเกษตรกรชาวสวนยางพารา

ในส่วนของแนวโน้มความต้องการใช้ปุ๋ยเคมี และปุ๋ยอินทรีย์ในอนาคตส่วนใหญ่ต้องการใช้ปุ๋ยเพิ่มขึ้น เนื่องจากราคายางยังคงอยู่ในระดับดี และนโยบายของภาครัฐที่จะส่งเสริมการใช้ปุ๋ยอินทรีย์ ทำให้เกษตรกรให้ความสำคัญต่อการใช้ปุ๋ยอินทรีย์มีมากขึ้น นอกจากนี้สำหรับความต้องการบริการจากผู้จำหน่ายปุ๋ย ส่วนใหญ่ต้องการคำแนะนำสูตรปุ๋ยปริมาณที่เหมาะสมกับดิน และพืชคิดเป็นร้อยละ 69.1

5.1.9 ปัญหาและอุปสรรคในการใช้ปุ๋ยของเกษตรกรชาวสวนยางพารา

จากการสัมภาษณ์พบว่าปัญหาและอุปสรรคในการใช้ปุ๋ยของเกษตรกรกลุ่มตัวอย่างปัญหาด้านราคาปุ๋ยแพงขึ้น ทำให้เกษตรกรประสบภาวะต้นทุนการผลิตสูงขึ้น ปัญหาคุณภาพของปุ๋ย โดยปัจจุบันมีปุ๋ยปลอมนำมาจำหน่ายมากขึ้น ทำให้เกษตรกรที่ซื้อไปใช้ได้รับความเสียหายเนื่องจากปุ๋ยที่ใช้ไม่ได้ทำให้ให้น้ำยางเพิ่มขึ้น การจัดจำหน่ายปุ๋ยที่ไม่อำนวยความสะดวกในการขนส่งสินค้า และการช่วยเหลือของภาครัฐ พบว่าหน่วยงานของรัฐยังไม่เข้าถึงเกษตรกรเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติอย่างแท้จริง เนื่องจากเมื่อมีการให้ความรู้แต่ไม่มีการติดตามผลเพื่อมีการแก้ไขปัญหาคือไป ซึ่งเกษตรกรยังคงมีการใช้ปุ๋ยในแบบเดิมๆ ซึ่งอาจไม่ได้ช่วยเพิ่มผลผลิตของดินและช่วยลดต้นทุนให้กับเกษตรกรได้

5.2 ข้อเสนอแนะ

การศึกษาความต้องการใช้ปุ๋ยของเกษตรกรชาวสวนยางพารา ตำบลหนองธง อำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ 3 ประเด็นดังนี้

5.2.1 ข้อเสนอแนะต่อเกษตรกรชาวสวนยางพารา

1) เกษตรกรควรมีการจัดตั้งกลุ่มเกษตรกรสวนยางพาราในหมู่บ้าน เพื่อช่วยในการต่อรองราคาปุ๋ย และสามารถมีศักยภาพที่จะเข้าถึงความรู้เกี่ยวกับเกี่ยวกับปุ๋ยได้มากขึ้นจากรวมกลุ่มกัน ซึ่งทำให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้ามาส่งเสริมหรือสนับสนุนการจัดการสวนยางพาราที่มีประสิทธิภาพได้อย่างชัดเจน

2) เกษตรกรควรมีความรู้เกี่ยวกับปุ๋ยที่ถูกต้อง เช่นคุณสมบัติของปุ๋ยเคมี และปุ๋ยอินทรีย์ ปริมาณการใส่ปุ๋ยที่เหมาะสม นอกจากนี้ควรพัฒนาหมอดินในการเข้ามามีบทบาทต่อการแนะนำการใช้ปุ๋ยของเกษตรกรมากขึ้น

3) เกษตรกรควรนำดินมาวิเคราะห์กับกรมพัฒนาดิน เพื่อทราบถึงปริมาณธาตุอาหารในดิน และคุณสมบัติทางกายภาพของดิน ซึ่งสามารถนำข้อมูลดังกล่าวมาใช้ในการใส่ปุ๋ยให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น และลดต้นทุนการผลิตได้ ในกรณีที่พบว่ามิธาตุอาหารในดินเพียงพอ

4) เกษตรกรควรศึกษาราคาปุ๋ยโดยการเปรียบเทียบทั้งในด้านราคา และคุณภาพให้เหมาะสมก่อนมีการตัดสินใจซื้อปุ๋ย

5.2.2 ข้อเสนอแนะต่อผู้ผลิต และตัวแทนจำหน่าย

1) ผู้ผลิต และจำหน่ายควรให้ความสำคัญกับคุณภาพปุ๋ยที่ได้มาตรฐานที่กำหนด และไม่จำเป็นต้องเน้นรูปแบบ และขนาดบรรจุภัณฑ์ปุ๋ย

2) ตัวแทนจำหน่ายปุ๋ยควรให้ความสำคัญกับการให้บริการขนส่งสินค้า การแนะนำสูตรปุ๋ย และปริมาณการใช้ปุ๋ยที่เหมาะสมต่อดิน และพืช เนื่องจากเป็นประเด็นที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อปุ๋ยของเกษตรกร

5.2.3 ข้อเสนอแนะต่อหน่วยงานภาครัฐ

1) หน่วยงานส่งเสริมการเกษตรควรเข้ามาให้ความรู้เกี่ยวกับการลดต้นทุนการผลิตในการทำสวนยางพารา โดยการให้ความรู้เกี่ยวกับวิธีการผลิตปุ๋ย ที่สามารถหาวัตถุดิบที่เกษตรกรมีอยู่แล้วในพื้นที่หรือส่งผ่านความรู้เกี่ยวกับการทำสวนยางในรูปแบบของแผ่นพับไปยังธนาคารเพื่อการเกษตร และสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) ระดับพื้นที่ให้ทั่วถึง ทั้งนี้เนื่องจากธนาคารเพื่อการเกษตร และสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) เป็นองค์กรทางการเงินที่ใกล้ชิดเกษตรกรมากที่สุดองค์กรหนึ่ง

2) สำนักงานกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยาง ควรมีการสนับสนุนให้มีปุ๋ยราคาถูก และมีคุณภาพแก่เกษตรกร

3) หน่วยงานพัฒนาชุมชนควรเข้ามาพัฒนาด้านการจัดการรายได้ เพื่อให้เกษตรกรมีการออมเงิน และจัดการรายได้ให้มีการใช้จ่ายที่เหมาะสมโดยใช้แนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

4) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีการส่งเสริมอาชีพเสริมให้กับเกษตรกร เนื่องจากผลการศึกษาพบว่า ส่วนใหญ่เกษตรกรมีอาชีพหลัก และอาชีพเดียวคือการทำสวนยางพารา ดังนั้นควรมีการสนับสนุน อาชีพเสริม หรือสนับสนุนการปลูกพืชแซมในช่วงว่างก่อนกรีดยาง และการปลูกพืชร่วมยาง เพื่อลดความเสี่ยงของรายได้ในครอบครัว แต่ทั้งนี้การส่งเสริมดังกล่าวต้องมีการให้ความรู้ และความเข้าใจ ให้แก่เกษตรกรก่อน เพื่อไม่ให้มีผลเสียต่อต้นยาง

5.3 ข้อจำกัดการวิจัย

ในการทำวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยประสบปัญหา ซึ่งเป็นข้อจำกัดในการวิจัย คือ การเก็บข้อมูลจากเกษตรกรกลุ่มตัวอย่างต้องใช้เวลาาน เนื่องจากบางประเด็นเกษตรกรมีองค์ความรู้น้อยทำให้มีข้อจำกัดในการตอบคำถาม และบางหมู่บ้านผู้วิจัยไม่สามารถเข้าไปเก็บข้อมูลได้เองต้องใช้คนในหมู่บ้านเก็บให้ เนื่องจากจะไม่ได้ได้รับความร่วมมือจากคนในหมู่บ้านดังกล่าว แต่ทั้งนี้มีเพียง 2 หมู่บ้านจากจำนวน 9 หมู่บ้าน

5.4 ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

จากการศึกษาครั้งนี้ ทำให้ผู้วิจัยเสนอแนะแนวทางสำหรับผู้สนใจศึกษา หรือทำวิจัยครั้งต่อไปมีดังนี้

- 1) ศึกษาปริมาณการใช้ปุ๋ยที่เหมาะสมต่อสภาพพื้นที่ปลูกยางพารา
- 2) ศึกษาเปรียบเทียบต้นทุน ผลตอบแทนของการผลิตยางพาราระหว่างรูปแบบการใช้ปุ๋ยเคมีอย่างเดียว ปุ๋ยอินทรีย์อย่างเดียว และปุ๋ยเคมีร่วมกับปุ๋ยอินทรีย์

บรรณานุกรม

- กนกวรรณ แก้วแพงมาก. 2547. พฤติกรรมการบริโภคกาแฟสดของผู้บริโภคในเขตบางแค จังหวัดกรุงเทพฯ. ชลบุรี : นิพนธ์หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชา บริหารธุรกิจสำหรับผู้บริหาร. วิทยาพาณิชยศาสตร์ และบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.
- กาญจน์ ศรีเชื้อ. 2550. ทักษะคติ และความต้องการใช้ปุ๋ยอินทรีย์สำเร็จรูปของเกษตรกรผู้ปลูกพืชเศรษฐกิจในจังหวัดสุราษฎร์ธานี. สารนิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาธุรกิจเกษตร คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- กรมวิชาการเกษตร. 2548. ภาวะเศรษฐกิจการเกษตร ปี 2548. ศูนย์สารสนเทศการเกษตร สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร กรุงเทพฯ.
- ชญาดา ขนานแก้ว. 2546. พฤติกรรมการบริโภคเนื้อไก่ของประชากรในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา. ภาคนิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาธุรกิจเกษตร มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- ดิเรก ทองอร่าม. 2546. เปิดโลกเทคโนโลยีการจัดการดิน น้ำ และปุ๋ย. ว. เกษตร. 26 : 193-197
- ดวงกมล เวชบรรยงรัตน์. 2527. คู่มือการศึกษาวิชาโภชนาการ. กรุงเทพมหานคร : ฝ่ายการพิมพ์ สำนักเทคโนโลยีการศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. พิมพ์ครั้งที่ 2.
- นุชนารถ กังพิศดาร และคณะ. 2547. การจัดการระดับศักยภาพการผลิตยางแล้ง สถาบันวิจัยยาง กรมวิชาการเกษตร กระทรวงเกษตร และสหกรณ์. กรุงเทพฯ : [ออนไลน์]. URL. <http://www.rubberthai.com/research/year/47/6.htm>. (ค้นวันที่ 20 กรกฎาคม 2551)
- ณัฐ งานสุจริต. 2540. การสำรวจสภาพตลาดของผลิตภัณฑ์เคมี กรณีศึกษาตำบลทุ่งหลวง ทากาศ และท่าชุมเงิน วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ปราโมทย์ สุวรรณมงคล และคณะ. 2541. ขนาดของหลุมปลูกยาง และอัตราปุ๋ยอินทรีย์รองกันหลุมในยางอ่อน. สถาบันวิจัยยาง กรมวิชาการเกษตร กระทรวงเกษตร และสหกรณ์. กรุงเทพฯ : [ออนไลน์]. URL. <http://doa.go.th/web-itc/library/rubber/fertilizer.pdf#serch> (ค้นวันที่ 20 กรกฎาคม 2551)
- พรรณพิมล นัทราราม. 2545 ความต้องการใช้ปุ๋ยในการเกษตรของประเทศไทย ส่วนงานวิจัยครัวเรือนการจัดการฟาร์ม และปัจจัยการผลิต. สำนักงานงานการเกษตร. กรุงเทพฯ.

บรรณานุกรม (ต่อ)

- พิระพันธ์ จีพเหล็ก. 2543. พฤติกรรมการตัดสินใจเลือกใช้ปุ๋ยเคมีของเกษตรกรชาวสวนยางใน
อำเภอสะเตา จังหวัดสงขลา ภาคนิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาธุรกิจเกษตร
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- พิระพันธ์ แสงใส. 2535. ปัจจัยที่มีผลต่อการใช้ปุ๋ยเคมีในสวนยางพาราของเกษตรกรรายย่อยใน
จังหวัดสตูล. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต สาขาธุรกิจเกษตร มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- มูฮัมมะซาดี เฮมะ. 2549. ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจใช้ปุ๋ยของเกษตรกรชาวสวนยางใน
ตำบล นาหว้า อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา. สารนิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขา
ธุรกิจเกษตร มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- ยุพาวดี โพนนุกุล. 2531. เอกสารอ่านประกอบการบรรยายวิชาพฤติกรรมผู้บริโภค. ภาควิชา
บริหารธุรกิจ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- วิจิต สุวรรณรัตน์. 2544. ปัจจัยที่มีผลต่อการใช้ปุ๋ยอินทรีย์ของเกษตรกรชาวสวนยาง ในอำเภอ
ตะโหมด จังหวัดพัทลุง. สารนิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาธุรกิจเกษตร
คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- ศิริวรรณ เสรีรัตน์, ปริญ ถักขิดานนท์, สุกกร เสรีรัตน์ และองอาจ ปทะวานิช. 2538. กลยุทธ์
การตลาดการบริหารการตลาด และกรณีตัวอย่าง. สำนักงานพิมพ์พัฒนาการศึกษา.
- สิริภา ถาวรจิตร. 2547. ความต้องการใช้ปุ๋ยของเกษตรกรชาวสวนยาง ในอำเภอหาดใหญ่ จังหวัด
สงขลา. ภาคนิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาธุรกิจเกษตร คณะเศรษฐศาสตร์
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- โสภา โพธิ์วัตถุธรรม, พิเชษฐ ไชยพานิชย์, อนุสรณ์ แรมลี และโอสา จิตรจักร. 2546. อิทธิพล
ของสารปรับปรุงดิน และปุ๋ยอินทรีย์ร่วมกับปุ๋ยเคมีต่อผลผลิตยางในเขตแห้งแล้ง.
สถาบันวิจัยยาง กรมวิชาการเกษตร กระทรวงเกษตร และสหกรณ์. กรุงเทพฯ :
[ออนไลน์]. URL. <http://www.doa.go.th/web-itc/library/rubber/fertilizer.pdf#seach>. (ค้น
วันที่ 17 กรกฎาคม 2551)
- สำนักเศรษฐกิจการเกษตร. 2549. **พื้นที่ปลูกยางพารา 2548**. [ออนไลน์]. URL.
<http://www.Oae.go.th>. (ค้นวันที่ 20 ธันวาคม 2550)
- สำนักกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยาง. 2550. **ราคารายประจำปี**. [ออนไลน์]. URL.
<http://www.rubber.co.th/menu5.php>. (ค้นวันที่ 20 ธันวาคม 2550)

บรรณานุกรม (ต่อ)

- สำนักงานเกษตรจังหวัดพัทลุง. 2550. **พื้นที่ปลูกยาง และผลผลิตต่อพื้นที่ของจังหวัดพัทลุง.**
[ออนไลน์]. URL. <http://phatthalung.doae.go.th/report1/outcome/out9.htm>. (ค้นวันที่19
ธันวาคม 2550)
- สมบูรณ์ เจริญจิระตระกูล. 2551. **เอกสารประกอบการบรรยายรายวิชา 878-515 วิธีวิจัยทางธุรกิจ**
เกษตร. สงขลา : คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- สุพรรณณี จงวิวัฒน์สกุล. 2542. **พฤติกรรมผู้บริโภค.** กรุงเทพมหานคร : ฝ่ายการพิมพ์สถาบัน
ราชภัฏสมเด็จพระเจ้าพระยา.

ภาคผนวก

แบบสอบถาม

เรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการใช้ปุ๋ยของเกษตรกรชาวสวนยางพารา ตำบลหนองธง
อำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง

QNN.....

วันที่สัมภาษณ์...../...../.....

ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์.....

บ้านเลขที่.....หมู่ที่.....ตำบลหนองธง อำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง

คำชี้แจง

แบบสอบถามฉบับนี้เป็นเครื่องมือประกอบการรวบรวมข้อมูล การวิจัยสำหรับการจัดทำสารนิพนธ์ (Minor Thesis) สำหรับหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการจัดการธุรกิจเกษตร คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ เพื่อความสมบูรณ์ของงานวิจัย และเพื่อประโยชน์ต่อการศึกษาถึง ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการใช้ปุ๋ยของเกษตรกรชาวสวนยางพารา ตำบลหนองธง อำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง ผู้ดำเนินการวิจัยใคร่ขอความกรุณาท่าน ได้ให้ความอนุเคราะห์ตอบแบบสอบถามบนความจริง และโดยอิสระข้อมูลทั้งหมดที่ได้ผู้วิจัยจะเก็บไว้เป็นความลับ และใช้ในงานเชิงวิชาการเท่านั้น ขอขอบพระคุณเป็นอย่างยิ่งที่ให้ความอนุเคราะห์

แบบสอบถามประกอบด้วย 7 ตอนคือ

- ส่วนที่ 1 เพื่อศึกษาข้อมูลด้านสังคม และเศรษฐกิจของเกษตรกรชาวสวนยางพารา
- ส่วนที่ 2 เพื่อศึกษาพื้นที่ถือครอง และสภาพการทำสวนยางพารา
- ส่วนที่ 3 เพื่อศึกษาพฤติกรรมการใช้ปุ๋ยของเกษตรกรชาวสวนยางพารา
- ส่วนที่ 4 เพื่อศึกษาความรู้/ความเข้าใจของเกษตรกรเกี่ยวกับการใช้ปุ๋ย
- ส่วนที่ 5 เพื่อศึกษาปัจจัยทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อการเลือกซื้อปุ๋ยของเกษตรกร
- ส่วนที่ 6 เพื่อศึกษาแนวโน้มความต้องการใช้ปุ๋ยของเกษตรกร
- ส่วนที่ 7 เพื่อศึกษาปัญหา และอุปสรรคในการใช้ปุ๋ยของเกษตรกรชาวสวนยางพารา

โปรดเติมข้อความ และใส่เครื่องหมาย ✓ หน้าข้อที่ตรงกับท่านมากที่สุด

ตอนที่ 1 ข้อมูลด้านสังคม และเศรษฐกิจของเกษตรกรชาวสวนยางพารา

1. สถานภาพผู้ให้สัมภาษณ์ [A1]
 1) เจ้าของสวน
 2) สมาชิกในครอบครัว (โปรดระบุ).....
2. เพศ [A2]
 1) ชาย
 2) หญิง
3. อายุของหัวหน้าครอบครัว.....ปี [A3]
4. ศาสนา [A4]
 1) พุทธ 2) คริสต์
 3) อิสลาม 4) อื่นๆ
5. การศึกษาสูงสุดของหัวหน้าครอบครัว [A5]
 1) ไม่ได้รับการศึกษา
 2) ประถมศึกษา
 3) มัธยมศึกษาปีที่ 3
 4) มัธยมศึกษาปีที่ 6 / ปวช.
 5) อนุปริญญา / ปวส.
 6)ปริญญาตรี
 7) สูงกว่าปริญญาตรี
6. สถานภาพสมรสของหัวหน้าครอบครัว [A6]
 1) โสด
 2) สมรส
 3) หย่าร้าง
 4) ม่าย
 5) แยกกันอยู่
7. จำนวนบุตรทั้งหมด.....คน [A7]

8. จำนวนสมาชิกรวมทั้งหัวหน้าครอบครัว.....คน [A8.1]
- 1) อายุต่ำกว่า 8 ปี จำนวน.....คน [A8.2]
- 2) อายุระหว่าง 8-14 ปีจำนวน.....คน [A8.3]
- 3) อายุระหว่าง 15-65 ปีจำนวน.....คน [A8.4]
- 4) อายุมากกว่า 65 ปีจำนวน.....คน [A8.5]
9. การประกอบอาชีพหลักของท่าน (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ) [A9]
- 1) ทำสวนยาง 2) ทำสวนผลไม้ (ระบุ)
- 3) ทำไร่ 4) ทำนา
- 5) เลี้ยงสัตว์ / ปศุสัตว์ 6) ประมง
- 7) พนักงานบริษัท 8) ค้าขาย
- 9) ข้าราชการ 10) รัฐวิสาหกิจ
- 11) อื่นๆ (ระบุ).....
10. ประสบการณ์ในการทำสวนยาง.....ปี [A10]
11. รายได้รวมของครัวเรือนเฉลี่ยต่อเดือน.....บาท [A11]
12. ปัจจุบันท่านมีภาวะหนี้สินของครอบครัว [A12]
- 1) มีหนี้สินจำนวน.....บาท
- 2) ไม่มีหนี้สิน
13. กรณีมีภาวะหนี้สิน ท่านกู้ยืมเงินจากแหล่งใด [A13]
- 1) ในระบบ 2) นอก ระบบ
- 3) ทั้งในระบบ และนอก ระบบ
14. กรณีมีหนี้สินในระบบ ท่านกู้ยืมจาก (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
- 1) กลุ่มสหกรณ์การเกษตร [A14.1]
- 2) ธนาคารพาณิชย์ [A14.2]
- 3) กองทุนหมู่บ้าน [A14.3]
- 4) ธนาคารเพื่อการเกษตร และสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) [A14.4]
- 5) กลุ่มออมทรัพย์ [A14.5]
- 6) อื่นๆ [A14.6]
15. กรณีมีหนี้สินนอก ระบบ ท่านกู้ยืมจาก [A15]
- 1) ญาติพี่น้อง
- 2) เพื่อนบ้าน
- 3) อื่นๆ (ระบุ).....

16. ท่านกู้ยืมเงินมาใช้ประโยชน์ในกิจกรรมใด (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- 1) การเกษตรในการทำสวนยาง [A16.1]
- 2) การศึกษาของบุตร [A16.2]
- 3) การอุปโภคบริโภคทั่วไป [A16.3]
- 4) อื่นๆ (โปรดระบุ)..... [A16.4]

ตอนที่ 2 พื้นที่ถือครอง และสภาพการทำสวนยางพารา

1. พื้นที่ถือครองทั้งหมด.....ไร่ [B1]
2. ลักษณะการถือครองที่ดิน
 - 1) พื้นที่ของตนเอง [B2.1]
 - 2) พื้นที่เช่า [B2.2]
 - 3) พื้นที่ของตนเอง และพื้นที่เช่า [B2.3]
3. ขนาดพื้นที่ของตนเอง.....ไร่ [B3.1]
 ขนาดพื้นที่เช่า.....ไร่ [B3.2]
4. การใช้ที่ดินของครัวเรือน
 - 1) พื้นที่เพื่อที่อยู่อาศัย.....ไร่ [B4.1]
 - 2) พื้นที่ทำการเกษตร.....ไร่ [B4.2]
 - 3) พื้นที่ว่างเปล่า.....ไร่ [B4.3]
 - 4) พื้นที่ที่ให้ผู้อื่นเช่า.....ไร่ [B4.4]
 - 5) พื้นที่ที่ให้ผู้อื่นทำฟรี.....ไร่ [B4.5]
5. ในกรณีใช้พื้นที่ทำการเกษตรใช้ทำอะไร (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
 - 1) ยางพารา.....ไร่ [B5.1]
 - 2) ปาล์มน้ำมัน.....ไร่ [B5.2]
 - 3) สวนผลไม้ (ระบุ).....ไร่ [B5.3]
 - 4) ข้าว.....ไร่ [B5.4]
 - 5) ผัก.....ไร่ [B5.5]
 - 6) อื่นๆ (ระบุ).....ไร่ [B5.6]
6. พื้นที่ในการทำสวนยางทั้งหมด.....ไร่ [B6.1]
 - 1) ยางอ่อนทั้งหมด.....ไร่ [B6.2]
 - 2) ยางเปิดกรีดทั้งหมด.....ไร่ อายุ.....ปี [B6.3]
7. สภาพพื้นที่สวนยาง [B7]
 - 1) ที่ราบลุ่ม 2) ที่ราบสูง 3) ที่ภูเขา

8. ลักษณะของดินในสวนยาง [B8]
- 1) ดินร่วน
 - 2) ดินทราย
 - 3) ดินร่วนปนทราย
 - 4) ดินเหนียวปนทราย
 - 5) อื่นๆ (ระบุ).....
 - 6) ไม่ทราบ
9. พันธุ์ยางที่ปลูก (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
- 1) BPM 24 [B9.1]
 - 2) RRIM 600 [B9.2]
 - 3) RRIT 226 [B9.3]
 - 4) PB 235 [B9.4]
 - 5) RRIT 251 [B9.5]
 - 6) อื่นๆ (ระบุ)..... [B9.6]
10. แรงงานในการกรีดยางพารา [B10]
- 1) แรงงานในครัวเรือน
 - 2) จ้างแรงงาน
 - 3) แรงงานในครัวเรือน และจ้างแรงงาน
11. รูปแบบผลผลิตที่จำหน่าย [B11]
- 1) น้ำยาง
 - 2) ยางแผ่น
12. แหล่งจำหน่ายยางแผ่น [B12]
- 1) พ่อค้ารวบรวมในพื้นที่
 - 2) กลุ่มเกษตรกร
 - 3) ตลาดกลางยางพารา
 - 4) สหกรณ์ (ส.ก.ย)
 - 5) อื่นๆ (ระบุ)

ตอนที่ 3 พฤติกรรมการใช้ปุ๋ยของเกษตรกรชาวสวนยางพารา

1. รูปแบบการใช้ปุ๋ยของท่าน
 - 1) ปุ๋ยเคมีอย่างเดียว [C1.1]
 - 2) ปุ๋ยอินทรีย์อย่างเดียว [C1.2]
 - 3) ปุ๋ยเคมีร่วมกับปุ๋ยอินทรีย์ [C1.3]
2. เหตุผลที่เลือกใช้ปุ๋ยดังกล่าว (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
 - 2.1 ปุ๋ยเคมี
 - 1) นำไปใช้ง่าย [C2.1.1]
 - 2) ราคาถูก [C2.1.2]
 - 3) หาซื้อสะดวก [C2.1.3]
 - 4) นำเชื่อถือ [C2.1.4]
 - 5) อื่นๆ (ระบุ) [C2.1.5]
 - 2.2 ปุ๋ยอินทรีย์
 - 1) เพิ่มผลผลิต [C2.2.1]
 - 2) ได้รับคำแนะนำจากบุคคลหรือหน่วยงานต่างๆ [C2.2.2]
 - 3) ต้องการปรับปรุงสภาพดิน [C2.2.3]
 - 4) ราคาต่ำกว่าปุ๋ยเคมี [C2.2.4]
 - 5) อื่นๆ (ระบุ)..... [C2.2.5]
3. เกษตรกรทำการกำจัดวัชพืชก่อนการใส่ปุ๋ยหรือไม่ [C3]
 - 1) ได้ทำ
 - 2) ไม่ได้ทำ
4. ลักษณะการใช้ปุ๋ยเคมีของเกษตรกรปี 2551 ที่ผ่านมา
 - 5.1 จำนวนครั้งที่ใช้.....ครั้ง/ปี [C5.1.1]
 - 1) ครั้งที่ 1 ช่วงเวลาที่ใช้ (เดือน)..... [C5.1.2]
 - 2) ครั้งที่ 2 ช่วงเวลาที่ใช้ (เดือน)..... [C5.1.3]
 - 3) ครั้งที่ 3 ช่วงเวลาที่ใช้ (เดือน)..... [C5.1.4]
5. ปริมาณการใช้ปุ๋ยเคมีในปัจจุบันสำหรับสวนยางที่เปิดกรีดแล้ว

จำนวน.....กระสอบ [C6]

6. รูปแบบการใส่ปุ๋ยเคมี (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
- 1) หว่าน [C7.1]
- 2) ขุดหลุม [C7.2]
- 3) อื่นๆ (ระบุ)..... [C7.3]
7. ปกติ ท่านซื้อปุ๋ยเคมีจากแหล่งจำหน่ายใดบ้าง [C8]
- 1) ร้านค้าขนาดเล็ก
- 2) ร้านค้าขนาดใหญ่
- 3) ตัวแทนจำหน่าย
- 4) อื่นๆ (โปรดระบุ).....
8. เหตุผลที่ท่านซื้อปุ๋ยเคมีจากแหล่งจำหน่ายดังกล่าว (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
- 1) ใกล้บ้าน [C9.1]
- 2) คุณภาพเชื่อถือได้ [C9.2]
- 3) ซื้อได้ราคาถูก [C9.3]
- 4) มีบริการที่ดี [C9.4]
- 5) การให้เครดิต [C9.5]
- 6) อื่นๆ (โปรดระบุ)..... [C9.6]
9. ลักษณะการใช้ปุ๋ยอินทรีย์ของเกษตรกรปี 2551 ที่ผ่านมา
- 11.1 จำนวนครั้งที่ใช้.....ครั้ง/ปี [C11.1]
- 1) ครั้งที่ 1 ช่วงเวลาที่ใช้ (เดือน)..... [C11.2]
- 2) ครั้งที่ 2 ช่วงเวลาที่ใช้ (เดือน)..... [C11.3]
- 3) ครั้งที่ 3 ช่วงเวลาที่ใช้ (เดือน)..... [C11.4]
10. ปริมาณการใช้ปุ๋ยอินทรีย์ในปัจจุบันสำหรับสวนยางที่เปิดกรีดแล้ว
จำนวน.....กระสอบ [C12]
11. รูปแบบของปุ๋ยอินทรีย์ที่ใช้ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
- 1) ปุ๋ยอินทรีย์สำเร็จรูป [C13.1]
- 2) ปุ๋ยอินทรีย์ทำเอง [C13.2]
- 3) ปุ๋ยอินทรีย์น้ำ [C13.3]

12. รูปแบบการใส่ปุ๋ยอินทรีย์ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- 1) หว่าน [C14.1]
 2) ขุดหลุม [C14.2]
 3) อื่นๆ (ระบุ)..... [C14.3]

13. ปกติ ท่านซื้อปุ๋ยอินทรีย์จากแหล่งจำหน่ายใดบ้าง [C15]

- 1) ร้านค้าขนาดเล็ก
 2) ร้านค้าขนาดใหญ่
 3) ตัวแทนจำหน่าย
 4) อื่นๆ (โปรดระบุ).....

14. เหตุผลที่ท่านซื้อปุ๋ยอินทรีย์จากแหล่งจำหน่ายดังกล่าว (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- 1) ใกล้บ้าน [C16.1]
 2) คุณภาพเชื่อถือได้ [C16.2]
 3) ซื้อได้ราคาถูก [C16.3]
 4) มีบริการที่ดี [C16.4]
 5) การให้เครดิต [C16.5]
 6) อื่นๆ (โปรดระบุ)..... [C16.6]

ตอนที่ 4 ความรู้/ความเข้าใจของเกษตรกรชาวสวนยางพาราเกี่ยวกับการใช้ปุ๋ย

1. เกษตรกรเคยได้รับข่าวสารข้อมูล คำแนะนำ และความรู้ทางวิชาการเกษตร และการใช้ปุ๋ย [D1.1]

1.1 เคย

1.2 ไม่เคย (เหตุผล).....

ในกรณีที่เคย แหล่งข่าวสารข้อมูลที่ได้รับ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

1) ธนาคารเพื่อการเกษตร และสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) [D1.2]

2) เจ้าหน้าที่ของรัฐ (จาก.....) [D1.3]

3) เกษตรกรเพื่อนบ้าน [D1.4]

4) หมอคน [D1.5]

5) ข่าวสารอื่นๆ [D1.6]

6) ร้านค้าปัจจัยการผลิต/บริษัท [D1.7]

7) คู่มือ/ตำรา/เอกสารต่างๆ [D1.8]

2. ความเข้าใจ และการนำไปปฏิบัติใช้ได้ของเกษตรกรหลังจากได้รับความรู้ด้านการใช้ปุ๋ย [D2]

1) เข้าใจมาก

2) เข้าใจปานกลาง

3) เข้าใจน้อย

4) ไม่เข้าใจ

3. หลังยางเปิดกรีดแล้วควรใส่ปุ๋ยเคมีที่เหมาะสม [D4]

1) 1 กิโลกรัมต่อต้น

2) 2 กิโลกรัมต่อต้น

3) 3 กิโลกรัมต่อต้น

4) 4 กิโลกรัมต่อต้น

4. ท่านคิดว่าระยะเวลาใดที่เหมาะสมต่อการใส่ปุ๋ย (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

1) ช่วงต้นฤดูฝน [D5.1]

2) ช่วงต้นฤดูแล้ง [D5.2]

3) ช่วงปลายฤดูฝน [D5.3]

4) ช่วงปลายฤดูแล้ง [D5.4]

5. คุณสมบัติของปุ๋ยอินทรีย์ที่มีผลต่อดินคือ [D6]
- 1) ดินแน่นทึบ
 - 2) ดินสีดำ
 - 3) ดินร่วนซุย
 - 4) อื่นๆ (ระบุ).....
6. คุณสมบัติของปุ๋ยเคมีที่มีดินคือ [D7]
- 1) ดินมีธาตุอาหารเพิ่มขึ้น
 - 2) ดินร่วนซุย
 - 3) ดินสีคล้ำ
 - 4) อื่นๆ (ระบุ).....
7. ประโยชน์ของการใช้ปุ๋ยเคมีร่วมกับปุ๋ยอินทรีย์มีผลต่อดินคือ [D8]
- 1) ดินแน่นทึบ
 - 2) ความเป็นประโยชน์ของธาตุอาหารในดินเพิ่มขึ้น
 - 3) ความเป็นประโยชน์ของธาตุอาหารในดินลดลง
 - 4) อื่นๆ (ระบุ).....
8. การเปลี่ยนแปลงของผลผลิตหลังจากการใช้ปุ๋ย [D9]
- 1) เพิ่มขึ้น
 - 2) คงที่
 - 3) ลดลง
- เหตุผล.....

ตอนที่ 5 ปัจจัยทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อการเลือกซื้อปุ๋ยของเกษตรกร

แบ่งเป็น 5 ระดับ ได้แก่ ปัจจัยนั้นมีผลต่อการตัดสินใจมากที่สุด (5 คะแนน) ปัจจัยนั้นมีผลต่อการตัดสินใจมาก (4 คะแนน) ปัจจัยนั้นมีผลต่อการตัดสินใจปานกลาง (3 คะแนน) ปัจจัยนั้นมีผลต่อการตัดสินใจน้อย (2 คะแนน) ปัจจัยนั้นมีผลต่อการตัดสินใจน้อยที่สุด (1 คะแนน)

ปัจจัยทางด้านการตลาด	มีผลต่อการตัดสินใจ					ชี้แจงกรณีตอบ มีผลมากที่สุด มีผลมาก หรือน้อยที่สุด
	5	4	3	2	1	
ด้านผลิตภัณฑ์						
1.คุณภาพของปุ๋ย						[E1]
2.รูปแบบ และขนาดบรรจุภัณฑ์						[E2]
3. ยี่ห้อปุ๋ย						[E3]
ด้านราคา						
4.ราคาของปุ๋ย						[E4]
5.ราคาขาย						[E5]
ด้านสถานที่						
6.สถานที่จำหน่าย						[E6]
7.ความสะดวกในการซื้อ						[E7]
ด้านส่งเสริมการขาย						
8.โฆษณาทางวิทยุ						[E8]
9.โฆษณาทางโทรทัศน์						[E9]
10.โฆษณาในหนังสือพิมพ์/ วารสารทางการเกษตร						[E10]
11. การลด/การแถม/การให้ สินเชื่อ/การแจกให้ทดลอง						[E11]
12. การบริการขนส่ง						[E12]

ปัจจัยทางด้านการตลาด	มีผลต่อการตัดสินใจ					ชี้แจงกรณีตอบ มีผลมากที่สุด มีผลมาก หรือมีผลน้อยสุด
	5	4	3	2	1	
สิ่งกระตุ้นภายนอกอื่นๆ						
13.คำแนะนำจากเพื่อนบ้าน						[E13]
14.คำแนะนำของผู้จัดจำหน่าย						[E14]
15.คำแนะนำของเจ้าหน้าที่ ของรัฐ						[E15]

ตอนที่ 6 แนวโน้มความต้องการใช้ปุ๋ยของเกษตรกร

1. กรณีใช้ปุ๋ยอินทรีย์เกษตรกรมีแนวโน้มปริมาณการใช้ปุ๋ยอินทรีย์ในอนาคตเป็นอย่างไร [F1]
 - 1) เพิ่มขึ้น
 - 2) คงที่
 - 3) ลดลง (เหตุผล).....

2. กรณีใช้ปุ๋ยเคมีเกษตรกรมีแนวโน้มปริมาณการใช้ปุ๋ยเคมีในอนาคตเป็นอย่างไร [F2]
 - 1) เพิ่มขึ้น
 - 2) คงที่
 - 3) ลดลง (เหตุผล).....

3. เกษตรกรมีความต้องการการบริการด้านอื่นๆจากผู้จำหน่ายปุ๋ย (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
 - 1) มีปุ๋ยตัวอย่างให้ทดลองใช้ [F3.1]
 - 2) มีการเข้ามาตรวจวิเคราะห์ดิน [F3.2]
 - 3) การแนะนำสูตรปุ๋ย ปริมาณที่เหมาะสมกับสภาพดิน และพืช [F3.3]
 - 4) การจัดส่งถึงสวน [F3.4]
 - 5) อธิบายของให้บริการ [F3.5]
 - 6) การติดตามผลของการใช้ [F3.6]
 - 7) การตอบคำถาม และแก้ไขปัญหา [F3.7]
 - 8) อื่นๆ..... [F3.8]

ตอนที่ 7 ปัญหา และอุปสรรคในการใช้ปุ๋ยของเกษตรกรชาวสวนยางพารา

ปัญหา และอุปสรรค

1) ด้านราคา

.....

.....

2) ด้านคุณภาพ

.....

.....

3) ด้านการจัดจำหน่าย

.....

.....

4) ด้านข้อมูลข่าวสาร

.....

.....

5) อื่นๆ

.....

.....

ขอขอบคุณทุกท่านที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามฉบับนี้เป็นอย่างดี

นางสาวคงขวัญ นาริหวนดี (ผู้วิจัย)

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-สกุล นางสาวคงขวัญ นารีหวานดี

วัน เดือน ปี 25 กันยายน 2526

วุฒิการศึกษา

วุฒิ	ชื่อสถานที่	ปีที่สำเร็จ
การศึกษา		
วิทยาศาสตรบัณฑิต (เกษตรศาสตร์)	มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์	2549

ตำแหน่งงาน และสถานที่ทำงาน

พ.ศ.2549-ปัจจุบัน

เจ้าหน้าที่ฝ่ายติดตาม และประเมินผล
มูลนิธิศุภนิมิตแห่งประเทศไทย